

Paisaiari buruzko Katalogoak eta Gidalerroak egitean HERRITARREK izandako PARTE-HARTZEari buruzko memoria

- ✦ Enkarterri
- ✦ Arabako Errioxa
- ✦ Urola Kosta

Aurkibidea

	<u>Orrialdea</u>
1. Testuingurua	3
2. Proiektuaren helburuak	11
3. Hartzaileak	13
4. Prozesuaren plangintza orokorra	15
5. Ekintzak eta emaitzak	198
6. Herritarren balorazioa prozesuari buruz	204
7. Genero ikuspegia prozesuan	212

1-Testuingurua

2009tik, Euskadik **Paisaiaren Europako Hitzarmenarekin** bat egin zuenetik, EAEk estrategia berri bat jarri zuen martxan, **PREMISA** hauek oinarri hartuta, paisaiaren aldagaia lurralde plangintzan txertatzeko:

- Paisaia “**lurraldearen edozein zati da, biztanleriak hautematen duen moduan**, eta natur edota giza eragileen ekintzaren eta elkarrekintzaren ondorioa da”.
- Paisaia oinarritzkoa da jendearen **bizi-kalitatearentzat** eta euren ondare komuna, kulturala zein naturala, adierazten du. Gainera, lagundu egiten du lurralde baten nortasuna osatzen.
- Paisaiak **ahalmen ekonomiko argia** du (turismoa erakartzeko, kalitatezko gastronomia, etab.).
- EAEko paisaien aberastasun eta dibertsitatea interes orokorreko baliabide eta ondare komuna dira, ingurumen, kultura, gizarte, historia eta ekonomiaren garapenean.

Aitzitik, paisaien eboluzioak ez ditu beti errespetatu bere balioak. Zenbaitetan, lurraldearen eraldaketak zenbait paisaia uniformatu eta degradatzea ekarri du.

Horregatik da beharrezkoa paisaiak duen balioaren **sentsibilizazio eta kontzientzia** kultura zabaltzea

Paisaia ulertzeko modua subjektiboa da. Beharrezkoa da herritarrek parte hartzea

Horregatik guztiagatik, baliabide honen ahalmena zukutzeko, Eusko Jaurlaritzaren Lurralde Antolamendu Sailak, Lurralde Plangintzako Zuzendaritzaren bitartez, paisaian gauzatzeko zenbait ekintza bultzatu ditu: Paisaiaren Legea, Paisaiari buruzko Katalogoak eta Gidalerroak eta UPV/EHUren Paisaia Masterra, besteak beste.

Paisaia ulertzeko eta baloratzeko modua oso subjektiboa da, eta horregatik oso garrantzitsua da herritarrek gure inguruko paisaiak ulertzeko eta baloratzeko prozesuetan parte hartzea.

Paisaiari buruzko Katalogoak eta Gidalerroak egiterakoan herritarrek parte har dezaten Eusko Jaurlaritzaren Lurralde Plangintza Sailak bultzatutako ekintzak jaso dira memoria honetan.

Paisaia lurralde plangintzan txertatzeko, EAEko Lurralde Plangintza Sailak hainbat ekintza bultzatu ditu, EAEko paisaiak ordenatu, kudeatu, babestu eta haien balioa handitzeko.

Koadro honetan jaso da Eusko Jaurlaritzak paisaiaren inguruan daukan estrategia:

EAEko PAISAIAREN LEGEA da paisaiaren inguruko politikak zehaztu eta aplikatzeko erreferentzia markoa, euskal paisaiak kudeatu eta hobetzeko araudi juridikoa eta baliabideak ematen dituelako.

Paisaia babestu, kudeatu eta antolatzeko beharrezko **TRESNAK** zehazten ditu testuak, hau da: paisaiari buruzko Katalogoak, Gidalerroak, ekintza Planak eta paisaia integratzeko Ikerketak.

Katalogoak

KATALOGOAK gure lurraldea osatzen duten paisaiak babestu, kudeatu eta antolatzeko tresnak dira. Euskadiko paisaiak beren eremu funtzioaletan aztertu eta ebaluatzen dituzte, eta kalitatezko helburuak proposatzen dituzte horietarako.

Gidalerroak

GIDALERROEK kalitatezko paisaia lortzeko helburu proposamenak araututa txertatzen dituzte lurralde plangintzan.

Ezinbestekoa da Katalogoak eta Gidalerroak egiteko prozesuetan, **herritarren eta administrazioen arteko elkarlan handia lortzea**, paisaia babestu, kudeatu eta antolatzeko hartzen diren erabakiak herritarren (banaka nahiz taldeka) eta administrazioen inplikazioaren ondorio izan daitezkeen, hala zehazterako orduan, nola paisaiari buruzko politika publikoak ezartzerakoan.

Horregatik, administrazioak **parte-hartze** prozesu bat bultzatu du, herritarrek arlo hauetan lagundu dezaten:

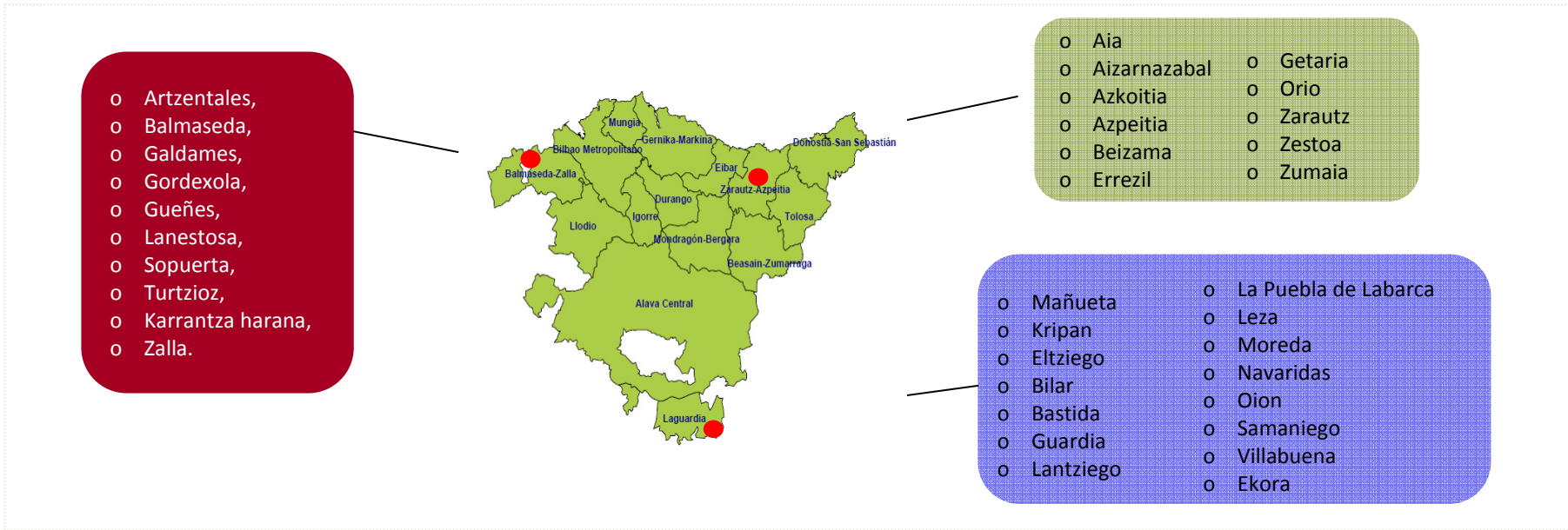
- Bizi diren paisaia ulertu eta baloratzea.
- Paisaia eraldatzerakoan zerikusia izan duten dinamikak ulertzea.
- Aukerak eta arriskuak ikusten jakitea.
- Paisaia kalitatearen helburuak eta etorkizuneko neurri egokiak finkatzea.

Guardia (Arabako Errioxa), Balmaseda-Zalla (Enkarterri) eta Zarautz-Azpeitia (Urola Kosta) eremu funtzionaletan Paisaiari buruzko Katalogoak eta Gidalerroak egiteko prozesuan, lurralde bakoitzeko herritarrek eta gizarte eragileek modu aktiboan hartu dute parte, eta paisaiaren balioei buruzko sentsibilizazio prozesu orokor bat hasi da.

Lema hau aukeratu zen Paisaiari buruzko Katalogoak eta Gidalerroak egiterakoan herritarrek parte hartzera bultzatzeko:

“Zure paisaiaren hitzetan zu; zure hitzetan, paisaia”

Hiru eremu funtzionaletako udalerrriak

Eusko Jaurlaritzaren Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza Sailak hasieratik izan du lehentasunetako bat gobernu onaren printzipioak aplikatzea lurraldea antolatzeko politikari:

Ahalik eta herritar gehienek parte hartzea erraztu da printzipio hauek oinarri hartuta:

Gardentasuna

- **Lantzen ari ginen dokumentuak herritarren esku jarri genituen** Eusko Jaurlaritzaren Webgunean, Katalogoak egiteko fase bakoitzean.
- **Etengabe eman genuen informazioa** aurrerapenei eta parte-hartzearen emaitzei buruz.
- Zabaltzeko dokumentuak **hizkuntza erraz eta didaktikoan idatzi ziren**.

Konfiantza eta entzutea

- **Zentsurarik ez**. Galdeketen bitartez jasotako iruzkin kritikoak, esaterako, ez ziren kendu. Galdeketa anonimoek iritzia libreki ematea erraztu zuten.
- Saioetan parte hartzeko gonbidapen irekia egin zen **eta eztabaidatzeko tarte bat egon zen**.
- **Ezohiko bilerak** egin ziren, bezeroek hala eskatuta (Arabako Errioxako eta Enkarterriko eragileek, esaterako) eta aurreikusitako epeak luzatu egin ziren, herritarrek parte har zezaten.

Eskuragarri eta irekia

- **Teknologia berrietatik urrun dauden taldeengana hurbiltzea** (esaterako, Internetik ez dutenei galdeketak inprimatuta emanez edo eremu funtzionaletan aurkezpenak eginez).
- **Komunikazio kanal** bat sortu zen galderak egin eta ekarpenak bidaltzeko (Paisaiaren Postontzia) eta hainbat ordutegi hartu ziren kontuan, eragileek eta herritarrek parte har zezaten.

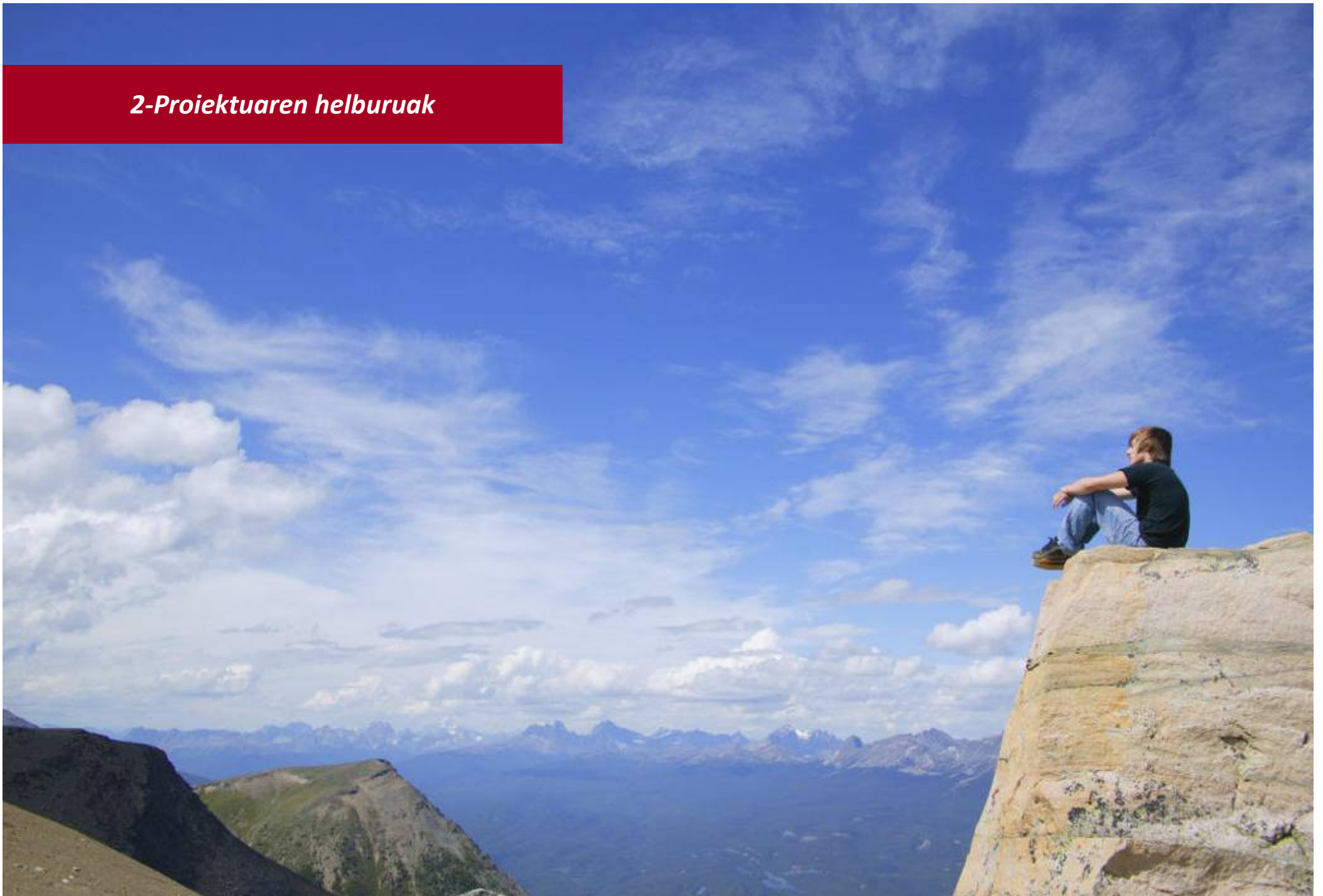
Lankidetzeta

- **Beste administrazio batzuekin**, udalerrriak (kultura, turismoa, etab.), Foru Aldundiak **eta beste erakunde batzuk** (udal edo sektoreetako elkarteak, etab.) herritarrengana iristeko gakoak.

Gizarteari itzultzea

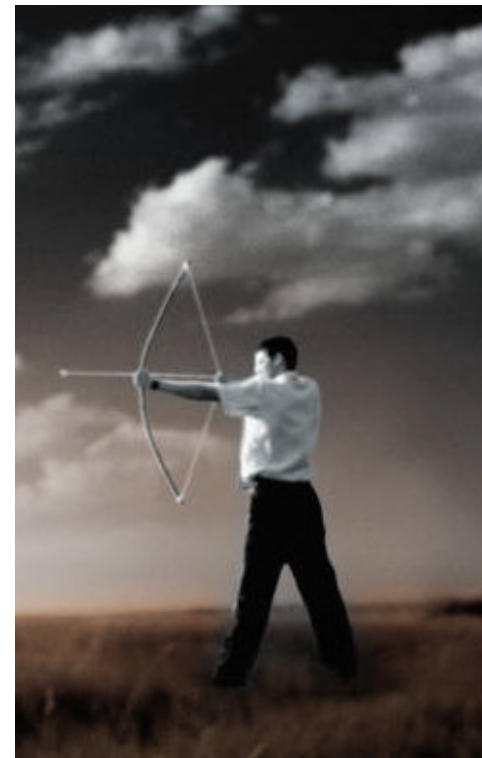
- Herritarrei erakutsi zitzairen beraien parte-hartzeak balio erantsia eman ziela beraien ardura diren politikei (parte-hartze prozesuak Katalogoen edukia nola hobetzen zuen).

2-Proiektuaren helburuak

Herritarrei Paisaiari buruzko Katalogoak eta Gidalerroak egiterakoan parte hartzeko bidea erraztu zaie, paisaiaren inguruan duten iritzia jaso eta talde teknikoek eginiko lanarekin alderatzeko:

- 1 Herritarrek paisaia nola ulertzen duten eta zer iritzi duten jakin.
- 2 Paisaiari buruzko SENTSIBILITATEA eta INPLIKAZIO sentimendua handitu.
- 3 Paisaiaren kalitateari buruzko helburuak zehaztu eta horiek lortzeko neurriak proposatu.
- 4 KOERANTZUKIZUNA handitu, betetzerakoan eta zaintzerakoan.
- 5 Administrazio publikoak ERAGINKORTASUNA handitu ERABAKIAK HARTZERAKOAN, herritarrengandik gertuago dagoen gogoeta baten ondorio direlako.

Parte-hartze prozesua baina harago doa, administrazioa herritarrengana hurbiltzen duelako, herritarrek paisaiaren inguruan egindako lanei buruz duten ezagutza handitzen duelako, eta EAEko paisaia hobetzen lagun dezakeen dinamika bat sortzen duelako.

3-Hartzaileak

Katalogoek EAEko pertsona guztientzat balio badute ere, herritarren parte-hartzea dinamizatzeko estrategia aipaturiko hiru Eremu Funtzionaletako herritarrei eta horietan eragina duten eragileei bideratu zaie.

Herriz gairdiko eragileak

- Eusko Jaurlaritzako sailetako ordezkariak: Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekazaritza eta Arrantza; Kultura Saila, etab.
- Foru Aldundietako sailetako ordezkariak, Eusko Jaurlaritzari dagozkion edukietan eskumena dutenak.
- Erakunde publiko eta pribatuetako ordezkariak, hala nola, **Unibertsitateak eta eskola profesionalak**, paisaiarekin zerikusia duten diziplinetakoak.

Herri eragileak

- Toki administrazioetako ordezkariak: udalak, mankomunitateak eta udal elkarteak.
- Paisaiari loturiko ekonomia sektoreetako ordezkariak: nekazaritza, abeltzaintza, basozaintza, nekazaritza elikagaien industriak, paisaian eragina duten industria bakartuak, turismo enpresak, etab.
- Gizarte erakundeetako ordezkariak: ondarea kontserbatzeko erakundeak, talde ekologistak, bidaia eta kirol taldeak, etab.

Herritarrak

- Paisaiarekin zerikusia duten gaietan aditu diren pertsonak, norbanako gisa joatean direnak. Tokiko historian, ondarean, eta bestelakoetan espezialistak.
- Eremu funtzionaletan jai, bizi edo lan egiten duten herritarrak, eta aisialdian, turismo, kirol edo bestelakoengatik eremu funtzionalak bisitatzen dituzten pertsonak.

4-Prozesuaren plangintza orokorra

Internet, bere baliabideak eta online sareak izan dira prozesuan **Parte-hartzeko bide nagusiak**, baina parte hartzeko aurrez aurreko bideak ere erabili dira, hala nola, elkarrizketak eta partaidetza mahaiaik:

✦ Eraginkortasuna

- ✦ Dohako baliabideak, galdeketak eta bideoak egiteko.
- ✦ Herriko bazkideen egoitzak kosturik gabe erreserbatu, aurrez aurreko bilerak egiteko.
- ✦ Dokumentu eta material grafikoak **formatu elektronikoa**n, proposatzen diren gaiak errazago ulertzeko.

Hauek dira herritarrek parte hartzeko ezarri diren teknika nagusiak :

1	Aurrez aurreko elkarrizketak eragileekin	1. etapa 2. etapa		
2	Partaidetza mahaiak herriko eragileekin eta herritarrekin	1. etapa 2. etapa 3. etapa	Non	<ul style="list-style-type: none"> • Arabako Errioxa • Enkarterri • Urola Kosta
3	Herritarrentzako galdeketa elektronikokoak	1. etapa 2. etapa		

Nola jakinarazi Katalogoen eta Gidalerroen ekimena herritarrei

4-Prozesuaren plangintza orokorra

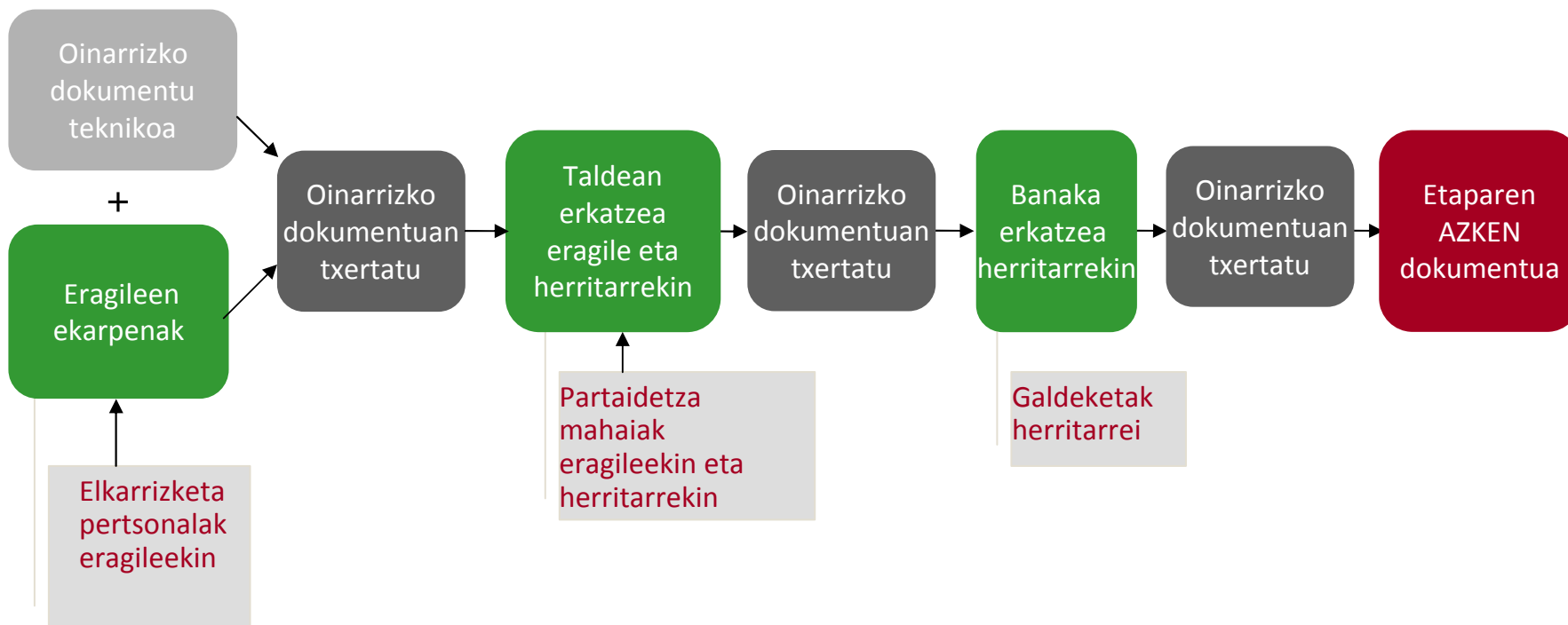
Faseak Zeregina	0 PRESTAKETA	1 BALIOAK ETA DIAGNOSIA	2 HELBURUAK ETA JARDUTEKO NEURRIAK	3 GIDALERROAK	4 KATALOGO ETA GIDALERROEN AURKEZPENA	5 PARTE-HARTZE PROZESUAREN MEMORIA
K Eragileen inbentarioa egin						
Aurkezpena	Ekimena eragileei	Ekimena hedabideei			Eragileei eta herritarrei	
Aurrez aurreko elkarrizketak eragileei						
Galdeketak herritarrei						
Partaidetza mahaia						
Herritarren parte-hartzea dinamizatu	Bideak prestatu	Hainbat bideetatik jakinarazi eta zabaldu (web orria, emaila, Facebook, Irekia)				

Hauxe da katalogoak egiteko etapa bakoitzean egin den prozesua:

5-Ekintzak eta emaitzak

Paisaia eragileen inbentarioa egitea

Irailean Eremu Funtzional bakoitzerako paisaia eragileak identifikatu ziren eta zerrendak osatu.

Helburuak

- Eremu funtzionaleko paisaia eragileen zerrenda bat egin, haiekin harremanetan jartzeko.
- Etorkizuneko Paisaiaren Behatokiaren oinarri izatea.
- Herriko eta herriz kanpoko eragileekin harremanetan jartzeko **datuak identifikatzea**.
- Inbentarioan jasotako pertsona guztiekin emailaz edo telefonoz jarri ginen **harremanetan** elkarrizketa, online galdeketa edo partaidetza mahaietan parte har zezaten eskatzeko.
- **Trazabilitatea:** Katalogoak egiteko faseetan izandako parte-hartzea jaso zen inbentarioan.

ERAGILEAK	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta
Udalak	15	10	11
Eragile sozioekonomikoak	21	27	22
Herriz kanpoko eragileak	33	35	19
ERAGILEAK GUZTIRA	69	72	52

193
eragile

Telefonoz eta emailez harremanetan jarritako pertsonak/erakundeak

Harremanetan jarritako pertsonak				
Kontaktu motak		Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta
Herritarrak	Norbanakoak, elkarteak, ostalaritza, merkataritza, turismo saltokiak, etab.			
KONTAKTUAK GUZTIRA		310	327	312

949
pertsonekin
zuzenean
harremanetan

- Deialdiak beraien **kontaktu zerrendetan** zabaltzeko eskatu zitzaizen (galdeketak, partaidetza mahaiak, etab.) erakunde edo elkarteetako ordezkari.
- Partaidetza mahaietara beraien erabakiz joan zirenei **Eremu Funtzionaletan Internetez identifikaturiko kontaktu berriak** gehitu zitzaizkien.

Aurkezpenak herriko eragileei (Udalak eta Foru Aldundiak)

Helburuak

- Lurralde Plangintza Sailak paisaiaren inguruan egindako ekintzen berri ematea.
 - Paisaiari buruzko Katalogo eta Gidalerroen ekimena aurkeztea, helburuak, Eremu Funtzionalerako onurak eta jarraitu beharreko metodologia.
 - Udalei laguntza eskatzea ekimenaren berri emateko eta parte hartzeko, ahalik eta eremu handienara iristeko. Bilerak egiteko egoitzak uzteko ere eskatu zaie.
-
- **Hiru aurkezpen saio irailean**, partaidetza mahaietan antolatuta.
 - Gonbidapenak bidali udaletako alkateei eta hiru Foru Aldundietako Nekazaritza, Ingurumen eta Hirigintza Zuzendaritzei.
 - Aurkezpenaren egitura:
 - Eusko Jaurlaritzak ekimena aurkeztu (45 minutu). Eremu Funtzionaleko erredakzio taldearen eta parte-hartze taldearen laguntza, saioa dinamizatu eta gidatuz, ahalik eta parte-hartze handiena lortzeko.
 - **Eztabaida** bertaratzen direnekin (45 minutu).

3 aurkezpen
Katalogoei buruz
31 eragileri

- Tokiko administrazioen zeregina oso garrantzitsua izan da parte-hartze prozesu honetan, eta parte hartu dute Katalogoak eta Gidalerroak egin eta zabaltzen. Horregatik, Eusko Jaurlaritzaren eta tokiko agintarien arteko **komunikazioa etengabea** izan da **hasieratik**.
- Paisaiak ekonomia eta bizi kalitatea garatzen laguntzeko nolako ahalmena duen azaldu zen hasierako aurkezpenetan eta hiru eremu funtzionaltako udalei laguntza eskatu zitzaienten, elkarrizketa eta galdeketetan sakon parte hartu eta herritarren artean galdeketak nahiz Paisaiari buruzko Katalogo eta Gidalerroekin zerikusia duten ekintzak zabaltzeko. Beraien egoitzak ere erabili ziren.

EKIMENA ERAGILEEI AURKEZTEA	BERTARATUAK
Enkarterriko udalak eta Bizkaiko Foru Aldundia, Avellaneda-Sopuertako Juntetxean (2001/09/22)	15
Arabako Errioxako udalak eta Bizkaiko Foru Aldundia, Guardiako Kuadrillan (2011/09/21)	5 (*)
Urola Kostako udalak eta Bizkaiko Foru Aldundia, Sindikatu Zaharrean, Azpeitian (2011/09/23)	11

(*) Guardiako saioa mahats-biltzarekin bat etorri zenez, 2011ko azaroaren 22an beste aurkezpen bat egin zen. 23 eragilek hartu zuten parte bertan.

Urola Kostako eragileekin Azpeitian

Aurkezpenetan gertuko giroa izan zen eta parte-hartzea handia.

**Urola Kostako
Eragileekin
Azpeitian**

**Enkarterriko
Eragileekin
Sopuerta-
Avellanedan**

Hedabideei aurkeztea (2012ko abenduaren 16a)

Helburuak

- Oro har, Eusko Jaurlaritzak paisaiaren inguruan daukan estrategiaren ikuspegia ematea
 - Zehazki, paisaiari buruzko Katalogoen eta Gidalerroen ekimena hedabideei aurkeztea eta ekimena zabaltzen parte har dezaten eskatzea.
- Lurralde Plangintza Sailak paisaiaren inguruan eginiko ekimenak hedabideei aurkeztea Donostian. Helburuak, komunitatearentzat dituen onurak eta gaur arte eginiko ekintzak azaldu ziren.
 - Iñaki Achucarro Sailburuordeak eta Alfonso Sanz Lurralde Antolaketa Zuzendariak aurkeztu zituzten ekintza horiek.
 - Egunkari, irrati eta telebistak joan ziren aurkezpenera. Dosierrak euskaraz eta gaztelaniaz banatu ziren.
 - Hedabideentzat eginiko aurkezpenaren oharra, dosierra eta grabazioa Irekian jarri zen.
 - Prentsaurrekoaren ostean, **12 inpaktu** jaso ziren hainbat hedabidetan.

Ikus "clipping" gehigarria

Aurkezpenaren clippinga (2012ko abenduaren 16a)

noticiasdegipuzkoa.com

Inicio | Política | Economía | Sociedad | Cultura y Turismo | Lituja | Opinión | Gipuzkoa

Impulsan la elaboración participativa de los Catálogos del Paisaje de Euskadi

El Gobierno Vasco elabora una Ley de Paisajes para garantizar su conservación

diariovasco.com

Portada | Gipuzkoa | Deportes | Economía | Más Actualidad | Gente y TV | Ocio | Participe | Blogs | Servicios | Hemeroteca

El Gobierno Vasco elabora una Ley de Paisajes para garantizar su conservación

Gipuzkoa enandila per sus espectaculares paisajes de mar y montaña, una riqueza natural que se debe preservar. Ahora bien, conservar nuestras "postales" no es tarea fácil. El ordenamiento jurídico dispone de herramientas de protección del medio ambiente y del territorio. Estas Normativas también se ocupan del paisaje, pero de una forma parcial y dispersa.

Uñai Atxukano, viceseñeiero de Planificación Territorial, presentó ayer en San Sebastián las iniciativas que se están llevando a cabo para cubrir esta laguna, en el marco de la elaboración de la Ley del Paisaje. Atxukano explicó que se están redactando los catálogos que analizan y evalúan los paisajes existentes en cada una de las quince áreas funcionales en las que se divide Euskadi.

Por lo que respecta a Gipuzkoa, en la actualidad se trabaja en los redactados en la zona de Ibañeta, junto a los que se ocupan de las Enoraciones y Rioja Alavesa, estará terminado de Gipuzkoa, son Basauri-Zumarraga (Gorria), Donostia-Bajo Bidasoa, Eibar (B), Mondragón-Bergara (Alto Deba) y Tolosa/Leizaola.

El viceseñeiero explicó que la elaboración de los catálogos servirá para identificar las áreas de interés, detectar las actividades, usos y procesos que inciden de forma más notoria en la configuración actual del paisaje y definir objetivos de calidad paisajística.

elcorreo.com

Portada | Local | Deportes | Economía | Más Actualidad | Gente | TV | Ocio | Participe | Blogs | Servicios | Hemeroteca

Los vecinos de la Rioja Alavesa participarán en la creación de un catálogo paisajístico

Gobierno Vasco dará la oportunidad a los vecinos de la Rioja Alavesa de participar de forma activa en la elaboración de los catálogos de los paisajes de Euskadi que servirán para diagnosticar la riqueza paisajística del territorio. El objetivo de esta iniciativa que ha puesto en marcha el parlamento vasco de Medio Ambiente y Planificación Territorial es el de crear y desarrollar los instrumentos necesarios para la protección, gestión y ordenación del paisaje incorporando los puntos de objetivos de calidad paisajística al planeamiento territorial.

modo de proyecto piloto, el Gobierno Vasco ha iniciado la elaboración de los catálogos de las zonas de funcionales de Loguarda (Rioja Alavesa), Bolmasoda-Zallo (Enoraciones) y Zorautz-peña (Urola Kosta) que se completarán a través de un proceso participativo que estará abierto hasta mayo. Con este proceso, que se desarrolla bajo el lema "Tu paisaje habla de ti; habla por ti" se incorporará la opinión y propuestas de las Instituciones y de la ciudadanía sobre su paisaje, se cómo lo perciben y sobre cómo les gustaría que fuera. Esta participación se basará en reuniones, encuestas y mesas de trabajo, y se realizará vía email, paisaje@ejgv.es, a través de web instrumenta.net, Inlra y Facebook. Toda la información está en www.turismoalavesa.com.

adn.es / Bilbao

Jueves, 22 de diciembre de 2011. Actualizado a las 11:37h | Valencia: 19º/7º

Portada | Global | Local | Deportes | Artes | ADN.tv | Opinión | Fotos

Barcelona | Bilbao | Lleida | Madrid | Málaga | Mallorca | Sevilla | Valencia | Zaragoza

adn » local » bilbao

Impulsan la elaboración participativa de los Catálogos del Paisaje de Euskadi

EFE | San Sebastián | hace 4 minutos | Comenta | Votar +0 -0 | Imprimir | Me gusta

Los vecinos de la Rioja Alavesa participarán en la creación de un catálogo paisajístico

Gobierno Vasco dará la oportunidad a los vecinos de la Rioja Alavesa de participar de forma activa en la elaboración de los catálogos de los paisajes de Euskadi que servirán para diagnosticar la riqueza paisajística del territorio. El objetivo de esta iniciativa que ha puesto en marcha el parlamento vasco de Medio Ambiente y Planificación Territorial es el de crear y desarrollar los instrumentos necesarios para la protección, gestión y ordenación del paisaje incorporando los puntos de objetivos de calidad paisajística al planeamiento territorial.

modo de proyecto piloto, el Gobierno Vasco ha iniciado la elaboración de los catálogos de las zonas de funcionales de Loguarda (Rioja Alavesa), Bolmasoda-Zallo (Enoraciones) y Zorautz-peña (Urola Kosta) que se completarán a través de un proceso participativo que estará abierto hasta mayo. Con este proceso, que se desarrolla bajo el lema "Tu paisaje habla de ti; habla por ti" se incorporará la opinión y propuestas de las Instituciones y de la ciudadanía sobre su paisaje, se cómo lo perciben y sobre cómo les gustaría que fuera. Esta participación se basará en reuniones, encuestas y mesas de trabajo, y se realizará vía email, paisaje@ejgv.es, a través de web instrumenta.net, Inlra y Facebook. Toda la información está en www.turismoalavesa.com.

La elaboración de los catálogos servirá para hacer un diagnóstico de los paisajes, identificar las áreas de interés, detectar las actividades, usos y procesos que inciden de forma más notoria en la configuración actual del paisaje y definir objetivos de calidad paisajística.

Ekintza hauek egin ziren, herritarrak animatu eta Katalogoak egiteko prozesuan parte hartzera bultzatzeko:

- **Emailing** kanpainak
- Eremu Funtzionaletako eragileei, herritarrei eta hedabideei **ekimena aurkeztea**.
- Paisaia Masterreko ikasleei eta lurralde plangintzari nahiz paisaiari buruzko foroetan ekimena aurkeztea, Donostian eta Gasteizen.
- **Galdeketen emaitzen txostenak** eta etapa bakoitzean mahaietan izandako parte-hartzeari buruzko txostenak aurkeztea.
- **Prensa artikulak**, esaterako, Berberana eta Enkarterrialden.
- **Prensa oharak** hedabideetan, Paisaiari buruzko Katalogoen eta Gidalerroen inguruan, eta parte hartzeko zabaldutako bideen inguruan.
- **Ekimenari buruzko dosierra** hedabideentzat.

WEB ORRIA

Euskadiko Paisaiari buruzko WEB ORRI zehatza, Eusko Jaurlaritzaren Web orrian

Helburuak

- Oro har, Eusko Jaurlaritzak paisaiaren inguruan duen estrategia eremu bakar batean biltzea, martxan jarritako ekimenen berri emateko.
- Herritarrek animatu eta parte-hartzea erraztea. Herritarrei gaiaren inguruko informazioa eskuragarri jartzea eta herritarren parte-hartzea jarraitzea.
- Paisaiaren Web orriaren egituraren diseinua. Katalogo eta Gidalerroez gain, Administrazioak paisaiaren inguruan eginko ekintza guztiak jasotzen ditu (Legea, Masterra, Hitzarmena, etorkizuneko Behatokia, etab.).
- Eduki eta dokumentu gehigarriak (lan zirriborroak nola behin betiko dokumentuak, txostenak eta aurkezpenak) egitea eta eguneratzea.
- Web orritik Facebooken eta Irekian Euskadiko paisaiaren inguruan dauden orrietara jo daiteke.

<http://www.ingurumena.ejgv.euskadi.net/r49-paisaia/es/>

FACEBOOK

Euskadiko Paisiari buruzko orria sortzea, FACEBOOK sare sozialean

Helburuak

- Oro har, Eusko Jaurlaritzak paisiaren inguruan duen estrategiaren eta martxan jarritako ekimenen berri ematea. Sailaren jardura gizarteari hurbiltzea.
- Herritarrekin harremana bultzatzea eta Administrazioa gizarteari hurbiltzea.

- “Euskadiko Paisaia” orrialdea zabaltzea Facebooken.
- Katalogoen eta Gidalerroen ekimenarekin zerikusia duten post-ak idaztea, bideoak, irudiak eta albisteak gehitzea.

- 124 jarraitzaile

<http://www.facebook.com/Paisaia>

IREKIA

Paisaiari buruzko orri zehatza, IREKIA komunitatean –Gobernu Irekia-

Helburuak

- Oro har, Eusko Jaurlaritzak paisaiaren inguruan daukan estrategiaren eta martxan jarritako ekimenen berri ematea. Sailaren jarduera gizarteari hurbiltzea.
- Herritarrekin harremana bultzatzea.

- Irekian parte hartzeko taldea zabaltzea.
- Katalogoen eta Gidalerroen ekimenarekin zerikusia duten informazioak, galdeketak, irudiak eta albisteak egitea.

http://www.openideiak.com/pg/groups/89644/elaboracion_de_catalogos_y_directrices_de_paisaje_de_euskadi/

The screenshot shows the 'openideiak' website interface. At the top, there are navigation links for 'Nombre', 'Clave', 'Registrarse', and 'Clave olvidada'. A search bar is also present with the text 'Introduce un tweet y/o un' and a 'Buscar' button. Below the navigation, there are links for 'Euskera', 'Castellano', and 'Inglés'. The main content area features a group titled 'Irekia - Gobierno Abierto' with a 'Unirse al grupo' button. A sidebar on the left lists 'Encuestas del Grupo', 'Ficheros del grupo', 'Miembros del grupo', and 'Blog del grupo'. The main text area contains a message in Spanish: 'Para participar en el grupo Elaboración de Catálogos y Directrices de Paisaje de Euskadi hay que estar registrado. Regístrate o entra'. Below this, there is a section titled 'Irekia - Gobierno Abierto. Elaboración de Catálogos y Directrices de Paisaje de Euskadi' with a detailed description of the project's goals and a list of participants. A small image of a forest stream is also visible.

Paisaiaren postontzia

Komunikazioa eta Parte-hartzea Paisaia postontziaren bitartez (paisaia@ej.gv.es)

Helburuak

- **Parte hartzeko bide bat da**, dokumentu teknikoak hobetzen laguntzeko.
- Hainbat proposamen jaso dira postontziaren bitartez.
- Lurralde Antolaketa Zuzendaritzaren eta herritarren arteko komunikabide bat da (oharrak, iradokizunak, galderak, etab.)
- Hiru eremu funtzionaltako eragile eta herritarrei elkarrizketa, galdeketa, partaidetza mahai, aurkezpen eta bestelakoen berri emateko erabili da.
- Hainbat galdera jaso ditugu, parte-hartze jardueren alderdi logistikoei buruz. Non eta nola parte hartu, fitxategiak bidali, Web orrian fitxategiak jarri, saioetan parte hartuko dela jakinarazi, etab.
- Alegazioak aurkezteko epea zabaldu dela ere bide honetatik jakinarazi da.

**135 email
jaso dira**

Ekarpen baliotsuak

Paisaiaren Postontzian jasotako proposamenak (paisaia@ej.gv.es)

Ekarpen hauen kalitatea azpimarratu nahi dugu (eremu funtzionaletako hainbat taldetatik jaso ditugu asko):

1. Enkarterrialde: paisaia aldetik interesgarriak diren guneen ekarpena.
2. Otsoaren taldea: babestutako espezieen ekarpena.
3. Sopuertako Administrazio Orokorra: bandoa herritarrek paisaiaren inguruan hasitako prozesuaren berri jaso eta iritzia eman dezaten, eta Sopuertako elkarte sozio-kulturalen proposamen bateratua Enkarterriko katalogorako.
4. Bizkaiko Foru Aldundiaren Lurralde Antolamendu Zerbitzua: Balmaseda-Zallako Paisaiaren Katalogoa zehazteko prozesuan jasotako ekarpenen txostena.
5. Agorregi burdinolaren ingurua eta Pagoetako Parke Naturalaren inguruak hobetzeko proposamena.
6. UAGAre (Arabako Nekazarien Elkartea) oharrak Arabako Errioxako Katalogorako.
7. Arabako Errioxako Kuadrillaren oharrak eta proposamenak Arabako Errioxako Katalogorako.
8. Otsoaren taldea: ekimena bere sare sozialetan zabaltzea.
9. Enkarterrialde: ekimena web orrian eta sare sozialetan zabaltzea, prentsa oharrak, etab.

Denak aztertu dira eta dokumentu teknikoak osatzeko lagungarri izan dira

ELKARRIZKETA pertsonal sakonak Eragileekin

Eragileak 1. fasea eta 2. fasea

Eremu Funtzional bakoitzeko tokiko eragileak aurrez aurre elkarrizketatu ditugu.

Helburuak

- Eusko Jaurlaritzak paisaiari buruzko Katalogoak egiterakoan dauzkan helburu eta zereginen berri ematea.
- 1. etapa: hiru eremuetako paisaien ezaugarriari eta ebaluazioari buruzko informazioa jasotzea.
- 2. etapa: paisaiaren kalitate-helburuak eta hobekuntza proposamenak/neurriak zehaztea.

- Elkarrizketa **sakonak** fase bakoitzean **udaletako hautetsiekin edo Hirigintza eta Ingurumen sailtako udal langile teknikoekin**, nekazaritza, abeltzaintza eta basogintza sailtako **ordezkariak**, eskualdeko elkarteetakoak, hala nola Guardiako Kuadrilla, Enkarterrialde, Enkartur, etab. Hau da, elkarrizketa kualitatiboak paisaia ezagutzen duten pertsonari.
- Elkarrizketak egiteko, elkarrizketatuek adierazitako ordu eta lekuak hartu ziren kontuan.
- Elkarrizketatuei **dokumentu bat eman zitzaien elkarrizketaren aurretik irakurtzeko**. Argazkiak eta mapak erakutsi zitzaizkien in situ, paisaiaguneak adierazi eta horien inguruan ekarpenak egiteko.
- Elkarrizketetan jasotako ekarpenekin Eremu Funtzionaleko hasierako dokumentua osatu zen. Ekarpenak gehitu ostean, lan dokumentua herritarrei eskuratu zitzaien, galdeketa eta partaidetza mahaien aurretik irakurri eta informazioa jasotzeko.
- Katalogoak egiten aritzen diren erredakzio taldeek egin zituzten elkarrizketak: Arabako Errioxa (**Melissa**), Enkarterri (**Idom**) eta Urola Kostan (**LKS**).

ELKARRIZKETA FASEAK	Arabako Errioxa	ENKARTERRI	UROLA KOSTA	GUZTIR A
1 Balioak eta Ebaluazioa 2011ko Urria	15	8	24	47
2 Helburuak eta Neurriak 2012ko Otsaila	17	16	12	45
GUZTIRA	32	24	36	92

**92
elkarrizketa
pertsonal**

1. fasean

Zertarako balio izan dute elkarrizketa pertsonal sakonek

- Lurraldea aztertzerakoan jasotako informazioa osatzeko balio izan zuten elkarrizketek, eta eremu bateko ikerketa teknikoan gainerik dagoen ezagutza jaso zen: toponimoak, tradizioak, nortasun eta espiritu balioa duten lekuak, gutxitan sumatzen diren dinamikak eta arazoak.
- Elkarrizketen bidez lurraldea interpretatzerakoan talde teknikoak eginiko okerrak zuzendu ahal izan dira.
- Beste informazio iturri batzuetatik jasotzeko zailak diren tokiko hainbat gai jakin ahal izan dira.
- Erredakzio taldeak eremuan eginiko lana sailkatzen eta hautatzen lagundu dute. Horrez gain, elkarrizketa asko egiteko oso unibertso geografiko mugatua hartu da erreferentzia gisa (udala...), eta horri esker elkarrizketka zehatzagoak izan dira.
- Oso ikuspegi espezializatuak (surfa, mendizaletasuna, turismoa, etab.) jaso ahal izan dira.
- Tokian tokiko elementuak identifikatu ahal izan dira eta paisaia elementu bakoitzari buruz egiten den balorazio subjektiboa jaso.
- Udalek paisaia hobetzeko martxan jarritako ekimenen berri jaso dugu, plangintzak, proiektuak, etab.
- Ekimenaren egokitasunari eta aukerei buruzko planteamendu kritikoak jaso ditugu, kudeaketari buruzko zalantzak, aplikazioa eta eskura dauden baliabideak, etab.
- Gai honen inguruko zenbait eskaera zehatz jaso ahal izan dira: arlo honetan aritzen diren profesionalak paisaian trebatzea (udal teknikariak...), espezialisten prestakuntzatik harago.

2. fasean

Zertarako balio izan dute elkarrizketa pertsonal sakonek

- Proposaturiko neurriak bideragarriak eta egokiak diren jakiteko balio izan dute, elkarrizketatutako pertsonak adituak direlako beraien tokiko paisaian.
- Zehaztasunak, zuzenketak, etab. helburu, irizpide eta ekintzetan: aurrez dokumentu bat egin izanak aukera eman digu elkarrizketak oso operatiboak izateko eta bidalitako dokumentua zuzendu eta zehazteko balio izan digute.
- Udal teknikariek inguruaz duten ezagutzari esker batez ere, irizpide eta ekintza berriak txertatu ditugu, baita ekintza berriak ere.
- 1. etapako gaien inguruko ekarpenak eta zehaztasunak: etapa honen xedea helburuak eta ekintzak lantzea bada ere, zenbait elkarrizketatan 1. fasearekin zerikusia duten gaiak sortu dira eta jaso egin dira dokumentuan txertatzeko edo idatzia zuzentzeko: industriaguneen, zabortegeien, herrigune txikiagoen eta bestelako enenak, etab.
- Paisaia Interes Bereziko Eremu berriak txertatzeko balio izan dute.
- Zenbait gairen inguruan proposamen zehatzak jasotzea ahalbidetu dute. Horien artean azpimarratzekoa da zenbaitek ez dutela begi onez ikusten ekintzak lotesle, ez lotesle edo gomendio gisa sailkatzea.

Guardiako Eremu Funtzionaleko Paisaiaren Katalogoari ERAGILEEK egindako EKARPENEN sintesia (1. etapa: Diagnostika)

- **Hauek dira paisaia BALIOTSUENAK:** Kantabriako mendilerroa, ibaiertzak, Guardiako urmaelak, Ebroko ibar-basoak, trikuharriak eta aurkikuntzak, arkitektura-ondare nagusia eta txikiena, Labraza, Dueñaseko pinudia.
- **Hauek dira HONDATUEN dauden paisaiak:** errekak eta erriberak, mediterranean orlako basoak mahatsondoen eremuan, Periurbanoa, landazabal: zaborteziak, ezpondak, etab., Guardiako urmaelak, Serna-Mesako abariztia, Ebroko erriberako puntuak.
- **ERAGIN NEGATIBOA duten elementuak:** hozkadak baso zirrikitei eta mendilerro oinei, kontrolatu gabeko zaborteziak, Logroñori lotutako industriaguneak (Oion, Serna), herri inguruko eraikuntzak, kontrolatu gabeko zaborteziak, ehizaren presioa, urbanizazioetako proiektuak-golf zelaiak, antenak, errepikagailuak, etab.
- **BEHATOKIAK:** Errioxako begiratokia, Toroko gaina, Bernedoko gaina, Guardia, Labraza, San Vicente ermita, Bastida, Toloño, Toloñoeko Kristoaren ermita.
- **Inguruaren paisaia BALIOAK:** landazabalaren eta mendilerroaren arteko kontrastea, arkitektura-ondarea, mediterranean fauna eta flora, turismoa, ardoa, arkitektura. Arkitektura- eta arkeologia-ondarea, nekazaritza gizartekoitasuna, artea eta ardoa, jaiak, ohiko erromeriak; erlijio-ondarea.
- **Natur elementu enblematikoak:** Kantabriako mendilerroa, ibaiertzak, Guardiako eta Navaridasko urmaelak, Ebroko ibar-basoak, landazabaleko hezeguneak (Leza).
- **Elementu historiko-kultural enblematikoak:** arkeologia-ondarea, trikuharriak, etxolatxoak, Erdi Aroko herrixkak, ermitak, herri historikoak, errotak.
- **Elementu sinboliko enblematikoak:** Kantabriako Mendilerroa, mediterranean basoa, ardoaren kultura.
- **Ekoizpen elementu garrantzitsuak:** turismoa eta ardoa, mahastiak oro har, mahatsondoa, Oion-Sernako industria. Beste nekazaritza produktu batzuk: zereala, almendrondoak, etab.

- **HERRI INGURUKO paisaiari buruzko iritzia:** herri guztien inguruan dago paisaia bat, baina batez ere nagusietan: “lonjak” (nekazaritza nabeak), “pabiloiak” (upategiak), urbanizazioak, etab. Hondatuta.
- **Egungo KONTSERBAZIO maila:** arkitektura-ondarea eta turismoguneak oso babestuta daude, baita sinbolikoa, jai girokoa eta erlijiosoa ere; ez horrenbeste arkeologikoa eta gutxi edo oso gutxi ekologikoa.
- **BERRESKURATZEKO elementuak eta paisaiak:** mediterranean orla basoa, erriberak, errekek, hezeguneak eta urmaelak (oinarrizko eremu handiagoa), aurkikuntza eremuak, mendi-mazela, herriak eta hirigune historikoak, erorkinak, gazteluak, ermitak.
- **MEHATXUAK, eta haien balorazioa:**
 - Hiriak: testuinguruan egokitu gabeko herri inguruaren mehatxua, akuifero eta erreka ibilguen ahalmena murriztea.
 - Azpiegiturak: erdi mailako mehatxua. Energia parkeen proiektuak: handia. Suteak mendilerroan. Arriskua suebakirik ez dagoelako.
- **INTERES BEREZIKO EREMUAK, ETA BALORAZIOA, (bikaina edo hondatua)**
 - Bikainak: Labrazako pinudia, Kantabriako mendilerroa.
 - Hondatuak: mediterranean orla-basoa, hezeguneak eta urmaelak, Ebroko erribera Lapueblan, Paganoseko zabortegeak eta hondakindegia.
- **Paisaiari buruzko katalogoa EKIMENAREN BALORAZIOA:** oro har, positiboa.
- **PAISAIAREN POTENTZIALA:** oso handia.
- **PAISAIAREN EGUNGO BALIOA:** handia-ertaina.
- **PAISAIA UNITATEEN BALORAZIOA:** mendilerroa oso altu baloratzen da, errekek, Toloño, Gatzagak eta Labraza bezalako eremu zehatzak; mendi oinetako eremuek eta hiri eremu handiek erdi mailako balorazioa dute. Oion eta Sernako industriaguneak: balorazio baxua.

▪ Jasotako kezken laburpena:

- Mahatsondoetako presioa:
 - Ezponden inbasioa, zuhaitziak, ureztatzeko urmaelak, kutsadura nekazaritza gai kimikoengatik
 - Upategiak: eraikuntza inbaditzailea, akuiferoetako ura kontsumitzea
- Baso zaintza:
 - Mendilerroa: suteak, hausturak, ehiza
 - Errekak: nekazaritza presioa, ur-emia galtzea
 - Baso eta urmaeletako zirrikituak: mahatsondoetako presioa
- Kultura babestea:
 - Aurkikuntzak eta trikuharriak: ahula
 - Arkitektura-ondarea: handiagoa
- Hirigintza presioa:
 - Herri ingurua, upategiak eraikitzea, egoitzak eraikitzea (mehatxua da, baina beharrezkoa)
 - Hiriko azpiegiturak: HUA, antenak, zabortegeak: berdin
 - Bideko azpiegiturak eta Goi Tentsioa: mehatxua, baina beharrezkoak
 - Haize-parkeak eta fotoboltaikoak: iritzi positiboa
 - Golf proiektuak eta urbanizazio berriak: oso iritzi kritikoa

Guardiako Eremu Funtzionaleko Paisaiaren Katalogoari ERAGILEEK egindako EKARPENEN sintesia (2. etapa: helburuak eta neurriak)

- **Arabako Errioxako paisaiaren DINAMIKA azken 20-30 urteetan positiboa da oro har.** Oparoaldian, lurra hobetzeko inbertsioak egin ziren eta nekazaritzak ez du orain bezain intentsiboa izan behar errentagarria izateko. Horrenbestez, ezpondetako mikro erliebea eta landaredia zaindu egin ziren. Hala ere, zenbait pertsona ezkor eta kezkatuta azaldu dira paisaiaren inguruko dinamika orokorrarekin eta oso ezkor jo dituzte lur mugimenduak, mahasti-laborantza indartzea eta eraikuntza handiak agertzea.

Nekazaritza eta abeltzaintza

- **Iritzi ezberdinak laboreak lantzeko garaieretan gehieneko KOTAK jartzearen inguruan (zereala mendilerroaren gaineratik, eta mahastia zerealaren gaineratik).** Gutxienean uste dute positiboa dela zerealari bizirik eusteko (laboreen zonifikazio batean galarazita zegoen mahatsondoak A-124ren gaineratik lantzea). Gehienak, ordea, kezkatuta azaldu dira klima aldaketarengatik, mahatsondoak landatzeko eremu onena zerealaren mailara igotzen ari delako. Ondorioz, ez lituzkete laboretarako kotak ezarriko, landutako mahasti-sailak arautuko lituzkete. Mahasti-sailak kota garaigoetan ez handitzeko, mahatsondoak ureztatzeko ur hornidura handitzea proposatu dute.
- **Oro har, egoki jo dute mahatsondo, olibondo eta lehorreko frutarbolen LABORE MOSAIKOA zaintzea mahatsondoen osagarri gisa,** labore dibertsitateak paisaia eta ingurumen balioa duelako, eta garrantzitsua delako nekazaritza ekoizpeneko arriskuak sakabantzeko, eta kultura, ohitura eta tradiziozko balioei eusteko. Hala ere, oso zaila dela uste dute, ekonomikoki labore horiek ez direlako lehiakorak. Labore dibertsitateari eusteko neurrien artean, nekazariari laguntzak eta diru-laguntzak ematea, labore dibertsitatea sustatzeko kanpainak egitea eta nekazariak kontzientziatzea proposatu dute. Hainbat ekimen daude jada, mahastietako melokotoia, olibondoa eta trufa bultzatzeko (arte mikro-kizkurtua).

- **Iritzi ezberdinak paisaia mugatzen duten elementuak zaintzeko (mikro-erliebea, ezpondak, harresitxoak eta matriz naturalak) LURSAILEN KONTZENTRAZIOA mugatzearen inguruan.** Oro har, ados daude nekazariari ahalik eta gehien erraztu behar zaiola lana, baina matriz naturala arriskuan jarri gabe. Herritarrek uste dute ez direla lursailak kontzentratzeko prozesu gehiago sortuko, une honetan ez liratekeelako “errentagarriak” izango. Beste zenbaitetan, kontzentrazioak upategi handiei baino ez lieke egingo mesede beraien ustez, eta kalte egingo lieke egun paisaiaren oinarrian dagoen egiturari. Nekazaritzarako kaltegarria den eremuetan nekazariei matriz naturala kentzeko aukera ematea proposatu da neurri gisa, betiere kendutako eremuaren neurriko lur-zati bat utzita eragozpenik sortzen ez duen lekuren batean eta korridoreak sortuz biodibertsitateari on egingo dion lekuren batean (era koordinatuan egiten bada).
- **Gehienek uste dute baserrietako LUR MUGIMENDUAK modu negatiboan ari direla eragiten paisaian** mikro-erliebea aldatzen dutelako, zabor-ezpondak sortzen dituztelako eta lurrraren perfila aldatzen dutelako, paisaiaren oinarri. Mugimendu horiek gehiago kontrolatu behar dira eta aurrez ikerketa bat egin beharko litzateke. Baina ados daude lurra lantzen dutenei laguntzen saiatu behar dela. Nekazariak lur mugimenduen alde daude, nekazaritza ustiapena errazten eta laguntzen dutelako.

Neurri gisa, administrazioak gehiago kontrolatzea proposatu da, erliebe txikiak hondatu ez daitezen; dakien norbaitek esatea mugimendua egin daitekeen edo ez, nekazariei laguntzen saiatuz, eta horrekin batera erliebean sortutako hutsuneetan landaredia berrezartzea eta zabortegeiak integratzea. Beste alde batetik, esan dute zenbait udaletan basozainek onartu behar dituztela lur mugimendu guztiak; beste batzuetan, berriz, aski da udaletxean lizentzia eskatzea. Zerealen eta mahatsondoen SIGPAC tresnak ere kontuan hartu behar direla aipatu da, lur mugimenduak kontrolatzeko, bertan jasotakoaren arabera, larre, zuhaixka edo zuhaitzetarako eremuetan ezin delako mendia moztu.

- **Gehienen ustez positiboa eta egingarria da FRUTARBOLAK ETA MAHATSONDOAK batera egotea.** Horren errentagarria izan ez arren, labore hau paisaiarentzat ona izan daitekeela uste dute eta tradiziozko ohiturei eusten lagun dezakeela. Antzina familian egiten zen bezala marmeladak eta bestelako kontserbak egin litezke. Tokiko Agenda 21ean proiektu bat proposatu da mahastietako melokotoia berriz ere sartzeko. Neurri gisa, diru-laguntzez gain, kontzientziazio kanpaina bat egitea proposatu da frutarbolak zaintzen erakusteko, lurra lantzen dutenentzat kaltegarria izan gabe, eta ustiapenetik onurak ateraz. Norbaitek aipatu du ez dela bideragarria, are gehiago egun, ez dagoelako urik.
- **TRADIZIOZKO NEKAZARITZA JARDUERAK zaindu behar direla uste dute, baratze-alarretako laborantzak esaterako (AEIP),** errentagarriak baldin badira edo diruz lagunduta baldin badaude, galtzen ari diren gizarte eta kultura alderdiak berekin dituztenak: kontserbak eta bestelakoak egiteko familiarekin elkartzeko egunak, mahats-biltzea... Mekanizazioak gizarte harremanak gutxitu dituela aipatu da. Paisaia on eta abegitsuak jende on eta solidarioa egiten du. Neurri gisa, jarduera horiek gizartean behar beste baloratzea proposatu da, nekazaritza ustiaketetan sortzen dituzten kostu handien aurrean. Tradiziozko zenbait metodo, lorontzietako laborantza, esaterako, errentagarriagoak dira parretakoa baino. Beste batzuek esan dute jarduera horiek ez direla emankorrak, eta desagertu egingo direla.
- **ABELTZAINZA ESTENTSIBOAREN GAINBEHERA geldiaraztearen inguruan,** oro har uste dute abeltzaintza estentsiboa oso positiboa dela lur-sailetako sasiak garbitzen dituelako eta nekazaritza kultura aberasten duelako. Baina abeltzaintza ustiaketei erraztasunak eman beharko litzaizkioke, nekazaritzaren aldean gero eta errentagarritasun gutxiago duelako. Posible ikusten dute Kripan, Bilar, Gorrebusto eta Ekora herrietan, eta zereala lantzen den eremuetan berriro sartzea. Abeltzaintza laguntzeko ekimenak badaude, Arabako Foru Aldundiarekin eta IKTrekin abeltzaintzarako mendi-eremuak mugatzeko martxan jarritako proiektua esaterako. Tokiko Agenda 21ek ere bere helburuen artean dauka jarduera hori bultzatzea.

Natura eta ingurumena

- **Eremu osoko laborantza-eremuetan gelditzen diren ZIRRIKITUEN ARTEKO ZUHAITZ ETA ZUHAIKKA EREMUAK kontserbatzeari buruz, mahatsondoak batez ere, (AEIP)** horiek zaintzea proposatu da, ukiezin bihurtu gabe, zenbait aukera emateko: batzuk besteekin ordezkatzeko, esaterako, nekazaritza ustiaketa erraztu eta besterik gabe kendu ez daitezten. Eraikuntza jardueren EIA-n eremu hauek kontuan hartzea. Artea eta erkametzak babestea eta espezie horietako landare gehiago landatzea. Ezpondak eta “sastrakak” modu kontrolatuan erretzeko baimena ematea, suhiltzaileak bertan direla, modu klandestinoan egin ez dadin, halakoetan sortzen direlako suteak. Eremu horiek erabilera komuneko espazio gisa babestea, jabeari jabetza kendu eta diruz lagunduz.
- **Oro har, garrantzitsua iruditzen zaie ERREKAK erasoetatik BABESTEAK, esaterako, ibarretako laborantzetatik, (AEIP),** laborantzak indartu eta zabaltzetik, ingurua garbitzeko erriberako landaredia erretzetik, pestizidetatik eta ubideen eta horiek hornitzen dituzten iturburuen gehiegizko ustiapenetik. Daukaten babesak betetzen dela ziurtatzeko jarraipen handiagoa egitea proposatu dute, ezpondak garbituz zaintzea, iturri naturalak zaintzea, erriberako landaredia eta ekosistema berreskuratzea, eta azkenik, lur-sailak lantzen dituztenak lurra ingurumenean egoki zaintzeak daukan garrantziaz kontzientziaz, horrek oro har lur eremu osoan daukan eragin positiboa erakutsiz (laborantzak barne), eta lurra zaintzearekin bat datozen laborantza teknikak erakutsiz.
Egun errekek jabetza pribatukoak direla aipatu dute, eta nekazariak bertan egiten dituzten jarduerak ez direla mugatu behar, ezta horien kudeaketa Konfederazioaren esku uztera behartu ere (desbideratu, etab.). Egun tramiteekin eta malgutasun faltarekin zigortzen baitira. Erriberako landaredia, landu arren sastraka gisa sortzen denez, laborantzarako negatiboa dela uste dute.
- **Gehienek uste dute GUARDIAKO URMAELEN ETA PUTZUEN eremua (AEIP) nahikoa babestuta eta finkatuta dagoela,** eta ez dagoela beharrik babesteko. Eremu hori baloratu, zaindu eta errentagarriago egiteko beharrezko azpiegituraren bitartez, aisialdirako behar bezala erabiltzea onuragarria izango litzatekeela aipatu da. Urmaelen inguruko kontrola handiegia dela adierazi dute, lurra lantzen duten pertsonak zigortu egiten dira eta.

- **Oro har, beharrezko jotzen da Ebroko ET nagusiak babestea, eta ez da uste Ebroko ITSASLABAR ETA HARKAITZ nagusiak (sartutako eremuak, Lapuebla de Labarcako eremua) babesteak AEIPko beste erabilera eta aprobetxamendu batzuei kontra egiten dienik.** Bat datoz itsaslabar horiek paisaia eta ekologia balio handia dutela. Ebro mugakide duten herriguneetan bizi direnek indar handiagoz adierazi dute hori. Herritarrek ez dute uste eremua babesteak nekazaritzari kalte egiten dionik, itsaslabarren ertzetan dauden lurak udalarenak direlako (Eltziegon bederen). Ebroko gunea eremu natural gisa berreskuratu behar dela ere gehitu da, bertara iristeko moduak hobetzea bideak hobetuz eta erriberaren eta mahastiaren arteko eremua ondo egokituz. Zenbait eremu jolaserako egokitzea ere proposatu da; baina ez bainua hartzeko, erreka arriskutsua delako, Eltziegon eta Mañuetan batez ere. Eltziego eta Lapuebla de Labarca lotzen dituen errepidearen gainean geratzen diren harkaitzekin kezkatuta daude herritarrek.

Turismoa eta ondarea

- **Elkarrizketatutako pertsona guztiek uste dute KALITATEZKO PAISAIA ZAINDU BAT onura ekonomikoa izan litekeela eskualdeko herritarrentzat,** batez ere ardoaren eta kulturaren turismoan oinarritutakoa. Eszeptikoren batek esan du epe luzera izan litekeela agian, baina ez gaur egun.
- **KULTURA-ONDAREA ETA PAISAIA INTERPRETATZEKO AZPIEGITURA NAHIKOA dagoen galdetuta, bi iritzi kontrajarri daude (bideak, kartelak...).** Batetik, ermitak, etxolak eta mendiko beste eraikuntzak ondo zainduta daudela aipatu dute, Errioxako Balkoiko begiratokia bezalako eremu enblematikoak izan ezik. Beste muturrean, elementu txikiak gaizki zainduta eta seinaleztatu gabe daudela uste dutenak daude. Ermitak hobeto omen daude, jendeak bisitatzen dituelako oraindik, eta horietan ospakizunak egiten direlako. Hauek dira proposatutako neurri nagusiak: seinaleak koordinatu eta bateratzea eta Victor Palaciosen katalogoan jasotako elementu txikiak fisikoki seinaleztatzea.

- **Oro har, galdetutakoek uste dute eskualdeko ARKEOLOGIA-ONDAREA (AEIP), babestu eta baloratutakoa, gaizki zainduta dagoela.** Partzeletako lur mugimenduetan agertzen diren elementuak berriz ere lurperatzen direla adierazi dute administrazioak obra geldiarazi ez dezan, eta inolako onurarik ekartzen ez dien ondasunik zaindu behar ez izateko. Bi eratako proposamenak jaso dira: ezkutuko ondarearentzat, erakundeak har dezala berreskuratu eta finkatik ateratzeko ardura. Bestetik, dauden elementuak indartu eta babestea proposatu da, haiei balioa emateko ibilbideak sortuz eta kuadrillaren web orrian, Facebooken eta bestelakoetan zabalduz. Gaiaren kudeaketa publikoa hobetu behar dela aipatu da, administrazioak gastuak bere gain hartuz, lurrak lantzen dituztenak zigortu gabe eta haiei kalterik eragin gabe. Kuadrilla elkarlanean ari da Arabako Arkeologia Institutuarekin arkeologia-ondarea deskubritu eta babesteko.
- **IBILBIDE ETA BEGIRATOKIEN sarea** Turismo Bulegoek koordinatu beharko luketela uste da eta bizikleta ibilbideak eta bestelakoak, egon badaudenak, bultzatu. Neurri hau ez litzateke gainera oso garestia izango. Zenbait udaletan herritarrek bidezidorrak berreskuratzeko ekimenak martxan jarri dituztela aipatu da elkarrizketetan.

Hirikoa eta hiri ingurukoa

- **Hainbat iritzi daude herriak hazteari mugak jartzearen inguruan (“HAZTEKO PERIMETROA”)-AEIP-;** gehienak alde daude. Hirigune historikoa bisualki babesteko modua dela uste dute, barnealdearen eta inguruaren estetika arautuz. Ordea, beste batzuek uste dute hazkundera nahikoa mugatuta dagoela jada. Herri txiki eta handietan hazkundera ezberdina dela ere esan dute, eta beste batzuek uste dute egun gehiegi mugatzen dela.
- **BERRESKURATZEAREN alde egin da (AEIP), obra berriekin bateragarria izan arren.** Eraikuntza berrien estetika erregulatu behar dela uste da eta berreskuratzeko mugak erraztasunak baino gehiago direla. Estetika irizpideak jartzeak daukan arrisku subjektiboa dela eta, herritarrek uste dute erabaki hori ez lukeela pertsona bakar batek hartu behar.

- **Gehienek uste dute bere HIRI INGURUA (nabeak, industriak, egoitzak) eta sarbideak (AEIP) ez daudela hondatuta.** Guardia bezalako guneak hondatuta daude pixka bat, baina oro har ez da oso garrantzitsua. Ereku “zaharkituek” eta “Ekorakoek” sortzen dute kezka gehien, zaindu gabe daudenek, eta ordenarik gabe eta kalitate gutxirekin eginiko eraikuntzek. Herri txiki eta herri handietan errepide inguruak ez daude berdin. Herri nagusiren batean errepide inguruak hondatuta daude.
- **Gehienek uste dute HIRIGUNE HISTORIKOAK babestuta eta zainduta daudela,** baina hala ere hobetu litezkeela uste dute. Esan dute, gune babestuetan, Labraza, Guardia, Labastida eta Eltziegona, esaterako, hobeto zainduta daudela. Zenbaiten esan dute hirigune batzuetan eraikinak birgaitu behar direla.
- **BARATZEAK BIRGAITU eta indartzearekin ados daude, herrietako hiri egituraren barnean eremu berde gisa landuz (AEIP) baina derrigortu gabe** eta horien jabeak beste batzuk direla kontuan hartuz. Baratze asko abandonatu dira, askotan urik ez zegoelako eta inguruko errekak hondatuta zeudelako. Zenbaiten uste dute baratzeak erabiltzeko eskaera badagoela. Beste batzuek esan dute eraikitzeko erabiltzen ari direla eremu horiek .

Jarduerak eta eraikuntzak nekazaritza lurretan

- **Oro har, “pabiloiak” eta NEKAZARITZA NABEAK eremu berezi batean, herri batean edo batzuetan, biltzea positiboa dela uste dute, (AEIP) horrek nekazariari lurra erosterakoan kostua handitzen ez badie: horretarako abantailak eta laguntzak ematea.** Itxura zaindua ematea, eremu hondatu izan ez daitezela. Beste batzuek uste dute ez dela egokia, lurra lantzen dutenei mugak jartzen zaizkielako eta kostua handitzen zaielako, eta garrantzitsuagoa dela estetika eraikuntzen banaketa baino. **Oro har, lurraldean sakabanatutako nabeen eta bestelako eraikuntzen estetika arautu behar dela uste da.** Jende sentibilizatuenak uste du landan ez dela eraiki behar.

- **GOLF ZELAI** batek eskualdeko paisaian kalte handia eragingo lukeela uste dute. Ur kontsumoa eutsiezina izateaz gain, horrek hirigintza espekulazioa ekarriko lukeela uste da, eta horrekin batera, gaur arte aurkeztutako proiektuek paisaia aldetik interes handia duten eremuetan kokatzea proposatzen dutela. Ez dute uste beharrezkoa denik.

Energia

- **LINEA ELEKTRIKOAK** bisualki traba egiten duela uste da, hiriguneetan dagoenak batez ere, baina ez dute uste ezer egin daitekeenik. Etorkizunean, eragin bisuala gutxitzeko neurriak proposatu beha dira. Lurperatzea ezinezkoa da ia. **HAIZE-SORGAILUAK** direla eta, energia garbia sortzen duten arren, herritarrak kezkatuta daude proposatu diren zenbait ekintzak izan dezaketen eragina dela eta.

Eremu hondatuak: hondakindegia eta zabortegeiak

- **HONDAKINDEGI ETA ZABORTEGIEN** inguruan, gero eta gehiago uste dute zaborra ez dela modu deskontrolatuan utzi behar. Modu sistematikoan jasotzeari eta garbigune bat egoteari zor zaio. Ordea, zaborra sortzen jarraitzen dugu eta kontzientziatzeko kanpaina gehiago egiteko eskatu dute herritarrek. Bizigabeen inguruan -zaborrak, finketatik ateratako haitzak-, zenbaitek uste dute deskontrola dagoela; lurra lantzen duten pertsona batzuek uste dute aldi bateko kontua dela soilik, eta sinergia bati ere laguntzen diola, batzuek uzten dutena beste batzuek aprobetxatzen dutelako. Upategiek sortzen dituzten hondakin masiboak direla eta, eremuak eskatu dituzte, kartoia, beira eta bestelako hondakinak kentzea. Alpetxinari eta mahats-hondakinei dagokienez, kudeaketa hobetu eta tratamendua arautu behar da.
- Ustiatu bitartean, **HARROBIAK** ingurura egokitu beharko liratekeela uste dute, landare-pantailekin, etab. eta jarduera amaitzen denean, **(AEIP) birgaitu egin beharko liratekeela**. Norbaitek esan du jarduera hau berez dela zikina, eta beraz, martxan dauden bitartean, ezin dela ia ezer egin eta egin ere ez dela egin behar.
- Gehienek uste dute **URMAELAK** inguruan integrazteko neurriak hartu behar direla, zuhaitzak landatzea eta ezpondetako landaredia esate baterako. Gauza bera upategietatik iristen den hondakina jasotzeko urmaeletan. Jolas eta aisialdigune gisa birgaitzea ere proposatu da, eserlekuak, mahaia, zaborrontziak eta bestelakoak jarritz.

Industria

- **Oro har, pozik daude INDUSTRIAGUNEAK integratzeko moduarekin (AEIP)** eta denek uste dute bistakoa dela industriaguneen antza baino gehiago enpresa parkeen antza izateko ahalegina egiten ari direla. Gehienek uste dute inguruan landare eremuak utzi behar direla. Gutxienean uste dute eremu funtzionalak izan behar dutela, eta ez dela horien itxura arautu behar, ongi funtziona dezaten ongi ikusi behar direlako, eta ez direla ekintzak eta jarduerak mugatu behar.
- **Oro har, herritarrek ez dute ondo ikusten INDUSTRIAGUNEEN lurraren topografia naturala aldatzea eraikitako eremuak jartzeko? (AEIP)** Batzuek esan dute industriagune horietan oso gutxi aldatu dela topografia. Beste batzuek esan dute Casablanca 2 industriagune berrian lur asko ari direla mugitzen, eta berez eraikin apalagoak eta zegoenari hobeto egokitutakoak egin zitezkeela.
- **Herritar gehienek uste dute INDUSTRIAGUNEEN ESTETIKA ARAUTU behar dela (AEIP),** baina zail ikusten dute, udal bakoitzaren esku dagoelako, eta horrenbestez, ez dute uste estetika bateratu daitekeenik. Gutxi batzuek uste dute industriaren estetika gehiegi arautzen dela.

Paisaia eta gizartea

- Elkarte edo plataformen bitartez **HERRITARREK PAISAIA ZAINTZEN PARTE HARTZEA** dela eta, lagun batek uste du kaltegarria izango litzatekeela, “lurretik bizi ez diren” pertsonen esku hartuko luketelako eta erabakitzeke ahalmena emango litzatekeelako. Beste batek ez du uste bideragarria denik, Kuadrilla ere hor dago eta. Beste batek uste du egin beharko litzatekeela, baina erakundeetatik, ez herritarren partetik. Zenbaitek, eszeptiko xamar izan arren, uste dute egin litekeela. Norbaitek esan du herritarrek ez direla polizia bihurtu behar; funtzio hori Arabako Errioxako LAEk (Landa Garapenerako Elkartea) egin beharko lukeela esan du norbaitek, Kuadrillako eragile sozioekonomiko guztiak biltzen baititu. Baina **oro har, herritarrek eta nekazariek positiboa dela uste dute eta ekimenean parte hartuko lukete.**

Beste zenbait EKARPEN ESPONTANEO

- **Herritarrak kezkatuta daude eskualdearen bizibide den NEKAZARITZA JARDUERA berriz MUGATZEArekin.** Argi utzi dute irizpide estetikoaren aurretik tradiziozko sektorearen bizimoduari eman behar zaiola lehentasuna, eta nekazariei malgutasuna eman behar zaiela beren lanerako, beraiek zaintzen dutelako paisaia.
- Beste batzuek **MALGUTASUN handiagoa** eskatu dute **araudian**, harrera ona izan dezan eta eraginkorra izan dadin.
- Beste batzuek esan dute **upategi handiek eragiten dutela kalte gehien**, jabetzekin egiten direlako eta nekazaritza indartzen dutelako baina paisaia zaindu gabe.
- Paisaia zaindu eta hobetzeko, **ERREALITATE SOZIOEKONOMIKOARI eutsi behar zaio**. Paisaia egoera ekonomikoaren menpe egon da, emankorra den eta balio erantsia daukan oro zaintzen eta kudeatzen da. Paisaia hori zaintzen ez bada, eta ekonomian eraginik ez badu, zaila da mantentzea.
- Paisaia atsegina izan dadin **interes ekonomikoek, zaintzeko erantzukizunak eta natura zaintzeak BAT EGIN behar dutela uste dute herritarrek**. Erakundeek lurra lantzen dutenak kontzientziazteko lana egin behar dutela aipatu da, nekazaritza praktika onekin konpromisoa har dezaten. Teknikak hobetzen laguntzea, nekazaritza eta ingurumena bateratzea eta horrek dituen onurak erakustea eskatu da. Praktika onak erakusteko, nekazaritza eta natura optimizatzen ikasteko ikerketa tekniko bat egin beharko litzateke.
- **PROIEKTU HANDIEK kezka handiagoa sortzen dute** batzuegan: **golfak, airesorgailuek, errepedeek**, nekazaritzak baino.
- Beste batzuek uste dute posible dela tradiziozko nekazaritzari eustea, paisaiak merkaturatzeko prozesuan izan dezakeen diferentzial positiboaren bitartez, errentagarritasun ekonomikoa atera badakioke. **Paisaiaren bikaintasunari lotutako KALITATE zigilu** batek merkaturatzeko abantailak emango lituzkeela proposatu da.
- Herritarrak kezkatuta daude **PAISAIAREN LEGEA** proiektua amaitu aurretik onartuko ote den.

Eragileek Balmaseda-Zalla EFren Paisaiari buruzko Katalogoari eginiko **EKARPENEN** sintesia (1. etapa: **Diagnosia**)

- **Paisaia BALIOTSUENAK:** Lanestosa, Alen-Las Muñecas, Ordunte, Armañon, Grumeran, Turtzioz, Gordexola harana, Kolutza, Balmaseda.
- **Hauek dira HONDATUEN dauden paisaiak:** Galdamesko harrobia, Zallako zabortegia, Zallako paper-fabrika, Sopuertako harrobia, Zaramillo, Cadagua ibaia, Gueñesko estazio elektrikoa, Castaño, Zaramilloko harrobia, Karrantzako harrobia, Alen.
- **ERAGIN NEGATIBOA duten elementuak:** linea elektrikoak, harrobiak, abandonatutako eraikinak, basoko monolaborantza.
- **BEHATOKI** onenak: Kolutza, Eretza, Ganekogorta, Zalama, Ubieta/Zipar, Alen, Armañon, La Garbea, Las Muñecas, Pozalagua, Balgerri.
- **BALIO estetikoak:** Avellaneda, eremu berdea (Enkarterri lorategi gisa), Kolutza. Balio horiei une honetan ematen zaien babesari jarritako nota : 10etik 4,4.
- **Balio ekologikoak:** Armañon eta Sopuertako mendiak. Balio horien babes maila: 10etik 4,1.
- **Ekoizpen BALIOAK:** abeltzaintza eta nekazaritza, altzairuen industria, Cadaguako industria, basozaintza. Nekazaritzako eta abeltzaintzako balio hauei une honetan ematen zaien babesari jarritako nota: 10etik 2,9.
- **Elementu historikoak:** dorretxeak, Avellaneda, erromatarren galtzada, indianoen etxeak. Balio horiei une honetan ematen zaien babesari jarritako nota: 10etik 3.
- **Elementu sozialak:** urmaelen parkea (Baluga), Bide Berdea, Atxuriagako parkea. Balio horiei une honetan ematen zaien babesari jarritako nota: 10etik 6,3.
- **Elementu sinbolikoak eta nortasunarekin lotutakoak:** Avellaneda, Kolutza, Balmasedako hirigune historikoa, Las Muñecasko tunela, kiskaltzeko labeak. Balio horiei une honetan ematen zaien babesari jarritako nota: 10etik 5,4.
- **Elementu erlijioso eta espiritualak:** San Roke ermita, El Suceso. Balio horiei une honetan ematen zaien babesari jarritako nota: 10etik 4,4.

Natur elementuak: Cadagua ibaia, Barbadun ibaia, Armañon, Bide Berdea. Balio horiei une honetan ematen zaien babesari jarritako nota: 10etik 5,4.

- **Elementu historiko-kulturalak:** Balmasedako zubia, meatzaldea, dorretxeak, jauregiak, Lanestosa hiribildua, Balmaseda hiribildua.
- Hiri inguruko paisaia: ez dago hiri inguruko paisaiarik, Zaramillo-Zalla-Gueñes.
- **Berreskuratu behar diren elementuak:** meatzeak, erromatarren galtzada, dorretxea, San Roke parkea, Cadaguaren artoa, landare autoktonoak.
- **Babestu daitezkeen elementuak:** Alen-Muñecas, Armañon.
- **Paisaia arriskuan jartzen duten elementuen balorazioa:** hiri asentamenduen sarea, erabilera espezializatuen gunek (bizitegiak ez), hiriguneetara sartzeko bideak. Azpiegitura linealak, parke eolikoak, parke fotoboltaikoak, telekomunikazioak, harrobiak.
- **Paisaiaren aldetik bereziki interesgarriak diren gunek:** Avellaneda, Alen-Muñecas, El castaño, Armañon, Ordunte, Galdamesko gaina.
- **Paisaiaren aldetik bereziki interesgarriak diren eta hondatuta dauden gunek:** Sopuertako harrobia, el Castaño, harrobiak.
- **Katalogoaren ekimenaren balorazioa:** oso positiboa.
- **Paisaiari eman dakioken balorazioa eta eman zaiona:** eman dakiokeena: 10etik 8,9. Eman zaiona: 10etik 8,9.
- Kasu batzuetan, askok iritzi bera dute. Honako ondorio hauek atera ditzakegu:
 - Herritarrek aitortzen dute nekazaritza, abeltzaintza eta basoko jarduerak sortutako paisaia.
 - Avellaneda, Koltiza eta Lanestosa eta Balmaseda hiribilduak dira gehien errepikatu diren elementuak historiari eta sinboloei dagokienez.
 - Paisaia zaindu behar dela-eta oso kezkatuta daude.
 - Meatzaritzaren iragana paisaiaren balio garrantzitsutzat jotzen da.
 - Harrobiak eta linea elektrikoak dira paisaia gehien erasotzen duten elementuak.
 - Cadagua ibaiaren harana da gune hiritarra; era berean, gehien baloratzen duten elementuetako bat da.

Paisaia oso ederra izan daiteke, baina hondatuta dagoela uste da.

Eragileek Zarautz-Azpeitia EFren Paisaiari buruzko Katalogoari eginiko EKARPENEN sintesia (1. etapa: Diagnostika)

- **Herriaren ezagutza:** elkarrizketetatik lortutako ekarpen nagusia herriaren ezagutza da; zuzeneko elkarrizketaren metodologiarekin batera, erredakzio taldeari herri mailako gaiak (beste bide batzuen bidez ezagutzen zailak direnak) ezagutzea ahalbidetzen dio. Horretaz gain, elkarrizketa askotan unibertso geografiko oso mugatua hartu da erreferentzia gisa (udalerrria), eta horri esker elkarrizketa zehatzagoak izan dira.
- **Ezagutza espezializatua:** elkarrizketatutako pertsona batzuen ikuspegia oso espezializatua denez (surfa, mendizaletasuna, turismoa...), erredakzio taldeari oso interesgarriak iruditu zaizkio erantzun batzuk. Esate baterako, Zarautzeko Surf Elkartearen gerenteari egindako elkarrizketari esker, surfa praktikatzeko hondartzek baino gune erakargarriagoen berri izan dute, eta zaila izango litzateke beste bide batzuen bidez horren berri izatea.
- **Bazter baliotsuenak identifikatzea:** elkarrizketak oso tresna baliagarriak dira bazter baliotsuenen inguruko iritzia azpimarratu ahal izateko. Erredakzio taldearentzat herritarren iritzia funtsezko kontrastea da Paisaiaren aldetik Bereziki Interesgarriak diren Guneei buruz idazteko. Kasu batzuetan, batez ere udal teknikariek, herritar diren aldetik duten iritzia ematen dute, gune baliotsuenei buruzko hausnarketa teknikoak (Azpeitiko udal teknikariak, adibidez, udalerriko natur inguruneari buruzko azterlana aurkeztu du, eta horretan identifikatuta daude paisaiaren aldetik baliotsuak diren guneak).
- **Bazter hondatuena identifikatzea:** aurreko gauza bera, baina Paisaiaren aldetik Bereziki Interesgarriak diren Guneetako elementu negatiboenei dagokienez, hor esku-hartzeko premia dagoelako.
- **Eremu Funtzionalean eragin gehien duten elementuak,** paisaian eragin negatiboa dutenak, **identifikatzea.**
- **Paisaiaren behatoki nagusiak identifikatzea:** tokiko eragileen iritzia oso erabilgarria da gai honetan; izan ere, Urola Kostan paisaia behatzeko leku asko daude, eta, ondorioz, informazio iturri honek lagundu egiten du erredakzio taldeak eremuan egindako lana baztertu eta aukeratzeko.

Eragileek Zarautz-Azpeitia EFren Paisaiari buruzko Katalogoari eginiko EKARPENEN sintesia (1. etapa: Diagnostika)

- **Paisaiaren balio eta elementu nagusiei buruzko iritzia** (naturalak, historiko-kulturalak, sinbolikoak eta nortasunarekin lotutakoak eta ekoizpenekoak): erredakzio taldearen ezagutza aberasteko lagungarria izan da, batez ere elementuen balorazio subjektiboa eta bertako elementuen identifikazioa.
- **Mehatxuak:** erraztu egiten dute arlo honi buruzko iritzia identifikatzea.
- **Abian dauden ekimenak:** elkarrizketen bidez ikusi ahal izan da paisaia hobetze aldera udalek zer nolako ekimenak abiarazi dituzten: plangintzak, proiektuak...
- **Eremu funtzionaleko paisaiaren egungo egoeraren balorazioa** edo izan dezakeena: gaiaren inguruko balorazioak egin dituzte, baina oso zaila da horiek homogeneizatzea; izan ere, unibertso geografiko edo baloratzeko irizpide ezberdinak hartu dira erreferentzia gisa. Elkarrizketatu askok ez dute gai honen inguruko balorazio numerikoa egin nahi izan.
- **Paisaiari buruzko Katalogoaren ekimenari dagokion balorazioa:** elkarrizketatuek gaiaren inguruan duten iritzia eman dute ñabardurekin. Oro har, esan daiteke herritar zibilek zein ingurumen teknikariek ekimena positiboki baloratzen dutela; udal arkitektoek, berriz, zalantza gehiago dituzte, eta arduradun politikoek planteamendu kritikoagoak egin dituzte.
- **Planteamendu kritikoak:** kasu batzuetan, elkarrizketen bidez planteamendu kritikoak jaso dira honako gaiei dagokienez: ekimena komenigarria eta egokia ote den, kudeaketari, aplikazioari eta baliabide erabilgarriari buruzko zalantzak, etab.
- **Eskaera osagarriak:** gai honekin lotutako eskaera espezifiko batzuk jaso dira, arlo honetan lan egiten duten profesionalak (besteak beste udal teknikariek) paisaiaren inguruan jasotzen duten trebakuntza esaterako, adituen trebakuntzaz haratago.

1. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Aitor Badiola	Guardia	Kuadrillako animatzaile sozio-kulturala
Pilar García de Olano	Guardia	Turismo bulegoa
Arkaitz Laredo	Leza	Nekazaritza zinegotzia
Miguel Ángel Bujanda	Moreda	Alkatea
Rafael Fernández		Eskualdeko UAGA
Agustín Hervías	Oion	Hirigintza zinegotzia
Juan Manuel Lavín		"Ardoaren ibilbideko" presidentea
Jokin Villanueva	Guardia	Kuadrillako presidentea
Juantxu Martínez		Arabako Errioxa irratia
José M ^a Ayala	Ekora	Ingurumen zinegotzia
Daniel Espada Garrido	Lapuebla de Labarca	Alkatea
Salvador Veilla		Eskualdeari buruzko hainbat liburu idatzi dituen historialaria
Peio Lozano		EHUko Geografia, Historiaurre eta Arkeologia Saila (online)

13
elkarrizketa

2. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Jesús Bauza	Oion	Nekazaritza zinegotzia
Juantxu Martínez		Arabako Errioxa irratia
Josefa Fernández	Kripaneko alkatea	Kripaneko alkatea
Gorka Mauleón	Lantziego	Kultura zinegotzia
Aitor Senar		Tokiko Agenda 21
Salvador Veilla,		Eskualdeari buruzko hainbat liburu idatzi dituen historialaria
Violeta Abad		Guardiako lagunak
Pedro M ^a Angulo	Eltziego	Ingurumen zinegotzia
Inés Baigorri		ABRAko zuzendari gerentea
Aitor Badiola		Kuadrillako animatzaile sozio-kulturala
Rafael Fernández		UAGA
Teodoro J. Pérez	Bilar	
Toño Gainzarain	Bilar	Udaltzaina
Alberto Alecha		ADORA
Garikoitz Eguiluz	Leza	Lezako zinegotzia
Jokin Villanueva	Guardia	Kuadrillako presidentea

16
elkarrizketa

1. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Pedro Bejo	Balmaseda	Udal arkitektoa
José Jaime Villanueva	Sopuertta	Alkateordea
Javier Hurtado	Sopuerta	Aparejadorea
Manu Maestre	Zalla	Ingurumen zinegotzia
Javier Barrio	Enkarterriko museoa	Zuzendaria
Alicia Artlach	Enkartur	Turismo teknikaria
Txus Gómez	Enkarterrialde	Gerentea
Javier Moreno	EJ Ingurumen eta Lurralde Antolamendu Saila	Aholkulari juridikoa

8 elkarrizketa

2. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Jose M ^a Martín	Karrantza	Alkatea
Jose Ángel Ranero	Lanestosa	Alkatea
Joseba Andoni Llaguno	Sopuerta	Alkatea
Javier Portillo	Zalla	Alkatea
Marta Novo	Galdames	Udal arkitektoa
Ignacio Gutierrez	Gordexola	Herrilan zinegotzia
Carlos Urbasos	Gordexola	Udal arkitektoa
Joseba García	Gueñes	Mendi arduraduna
Jon Fernandez	Gueñes	Ingurumen teknikaria
Jesús Ibinarriaga	Karrantza	Udal aparejadorea
Jose Jaime Villanueva	Sopuerta	Alkateordea
Javier Hurtado	Sopuerta	Udal aparejadorea
Manuel Maestre	Zalla	Ingurumen zinegotzia
Juan Luis	Zalla	Mendi zerbitzua
	Zalla	Udal arkitektoa

15 elkarrizketa

1. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Ivan San Martín Hernández	Zarauzko Surf Elkarte	Gerentea
Begoña Rodríguez Iraeta	Zarauzko udala	Ingurumen teknikaria
Esther Facchin Esnal	Zarauzko Turismo Bulegoa	Jarduneko zuzendaria
Iker Goikoetxea Arana	Kimu Bat. Haztegiak	Paisaia teknikaria
Iban Simon Iruretagoiena	Kimu Bat. Haztegiak	Paisaia teknikaria
Cristina Iturriagagoitia Malkorra,	Geogarapen	Koordinatzailea
Jone M. Esnal	Turismo Bulegoa	
Orkatz Goenaga Ormazabal	Ingurugiro Etxea, Fundazioa	Zuzendaria
Patxi Gastaminza Santacoloma	Aizarnazabaleko Udala	Udal arkitektoa
Izaskun Larrañaga Bergara	Zestoako udala	Ingurumen teknikaria
Yurre Peñagarikano	Urkome Landa Garapeneko Elkarte	Gerentea
Izagirre Bastarrika, Josu	Lagun Onak S.M. Azpeitiko Mendi Elkarte	Diruzaina
Etxeberria Ibaguren, Angel Mari	Lagun Onak S.M. Azpeitiko Mendi Elkarte	Batzordeko kidea
Igor Iturain Ibaguren	Aiako Udala	Alkatea
Xabier Osa Alzibar	Aiako Udala	Idazkaria
Gaizka Perosterena Arregi	Aiako Udala	Udal arkitektoa
Izaskun Ceciaga Agirre	Azpeitiko Udala	Ingurumen teknikaria
Begoña Garmendia Vazquez	Beizamako Udala	Alkatea
Igone Arruti Olazabal	Beizamako Udala	Zinegotzia
Gorka Marcos Ortego	Beizamako Udala	Zinegotzia
Aitor Leiza Alberdi	Zumaiako Udala	Zinegotzia
Gorka Arregi Gaztañaga	Zumaiako Udala	Udal arkitektoa
Aitor Ibagüengoitia Gerrikagoitia	Zumaiako Udala	Ingurumen teknikaria
Jose Ramón Varela Balenciaga	EJ. Ingurumen, Lurralde Plangintza, Nekzaritza eta Arrantza Saila	Gipuzkoako Lurralde Antolamendu Saileko arduraduna

2. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Begoña Rodríguez Iraeta	Zarauzko Udala	Ingurumen teknikaria
Izaskun Larrañaga Bergara	Zestoako Udala	Ingurumen teknikaria
Yurre Peñagarikano	Urkome Landa Garapeneko elkarte	Gerentea
Aitor Larrañaga	Urkome Landa Garapeneko elkarte	Teknikaria
Enrique Aizpurua	Getariako Udala	Udal arkitektoa
Arturo Azkoitia	Azkoitiko Udala	Udal arkitektoa
Amaia Argarate	Azkoitiko Udala	Ingurumen teknikaria
Aitor Ibagüengoitia Gerrikagoitia	Zumaiako Udala	Ingurumen teknikaria
Amaia Dorronsoro	Orioko Udala	Zinegotzia
Pilar Azurmendi	Orioko Udala	Udal arkitektoa
Xabier Arruti	HAZI - Itsasmendikoi	Teknikaria
Asier Arrese	HAZI - IKT	Teknikaria

12 elkarrizketa

24 elkarrizketa

Galdeketa 3 Eremu Funtzionalerako herritarrei, haien iritzia jasotzeko

Helburuak

- **1. Etapako galdeketa:** Arabako Errioxa, Enkarterri eta Urola Kostako herritarrek beren paisaiaren iritzia jasotzea: paisaiaren balioak (historikoak, kulturalak, ekonomikoak, etab.), paisaia baliotsuenak eta hondatuenak, plangintza orokorretik izan litezkeen konponbideak, ekimenaren balorazioa, etab.
- **2. Etapako galdeketa:** kalitate-helburuak egokiak diren jakitea, zenbait gai zehatzi buruzko proposamenak eta hartu litezkeen neurriak.

- **Eremu funtzional bakoitzerako galdeketa euskaraz eta gaztelaniaz**, galdera irekiak eta itxiak uztartuz.
- Galdeketa **anonimoak**: iritzia askatasunez eman ahal izateko. Azpimarratzekoa da herritarren gizatasun handia, ez baita ohar desegoki bakar bat ere jaso. Iritzi kritikoak neurritz argudiatu dira.
- **Paisaiari buruzko emailaren (paisaia@ej-gv.es) bidez** eta Web orriaren eta Facebook bidez zabaldu dira loturak.
- Emailing kanpainetan **irakurtzeko dokumentu bat txertatu zen** euskarri gisa, informazio gehiago jasotzeko.
- **Udalei eta eskualdeko gainerako erakundeei laguntza eskatu zitzaien**, galdeketa zabaldu eta parte hartzera bultzatzeko.
- Teknologia berrietatik urrun dauden pertsonen parte hartzen laguntzeko, laguntza eskatu zitzaien hiru eremu funtzionalerako zenbait laguni. Horiei **galdeketa idatziz** bidali zitzaien, zabaldu eta ondoren beteta itzultzeko.
- **Aurrez aurreko galdeketa** ere egin ziren hiru eremu funtzionaleratan.
- Galdeketa bidez jasotako inputekin Eremu Funtzionalerako hasierako dokumentua osatu zen. **Ekarpenak** gehitu ostean, lan dokumentua herritarren esku jarri zen Web orrian, partaidetza mahaietarako laguntza gisa.

JASOTAKO GALDEKETAK	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta	GUZTIRA
Egindakoak	161	217	253	631

631 galdeketa egin dituzte herritarrek

JASOTAKO GALDEKETAK				
1. ETAPA	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta	GUZTIRA
Egindakoak	92	126	180	398

SEXUA	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta
Emakumeak	% 47	% 53	% 68
Gizonak	% 53	% 47	% 32

ADINA	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta
25 urte baino gutxiago	% 7	% 16	% 7
25-44 urte	% 68	% 57	% 42
45-64 urte	% 16	% 23	% 30
65 urte edo gehiago	% 9	% 4	% 21

JASOTAKO GALDEKETAK 2. FASEA	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta	GUZTIRA
Egindakoak	69	91	73	233

SEXUA	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta
Emakumeak	% 42	% 53	% 59
Gizonak	% 58	% 47	% 41

Parte-hartze orekatua gizon-emakumeen artean (% 50 ingurukoa).

ADINA	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta
25 urte baino gutxiago	% 3	% 3	% 8
25-44 urte	% 38	% 48	% 41
45-64 urte	% 48	% 37	% 36
65urte edo gehiago	% 12	% 11	% 15

Pertsonen % 80 inguru, 25 eta 65 urte artekoa.

Galdetutako pertsonak uste dute 3 eremu funtzionalen paisaiak bikainak izan litezkeela

Eremu Funtzionala	Egungo paisaiaren Batez besteko balorazioa	Izan litekeen paisaiaren batez besteko balorazioa	Aldea
Guardia	6,6	9,1	2,5
Enkarterri	6,3	8,7	2,4
Urola Kosta	7,5	8,9	1,4

Guardiako eta Enkarterriko paisaiak asko hobetu daitezkeela uste dute

* Batez besteko balorazioa 1 (oso txarra) eta 10 (bikaina) artean

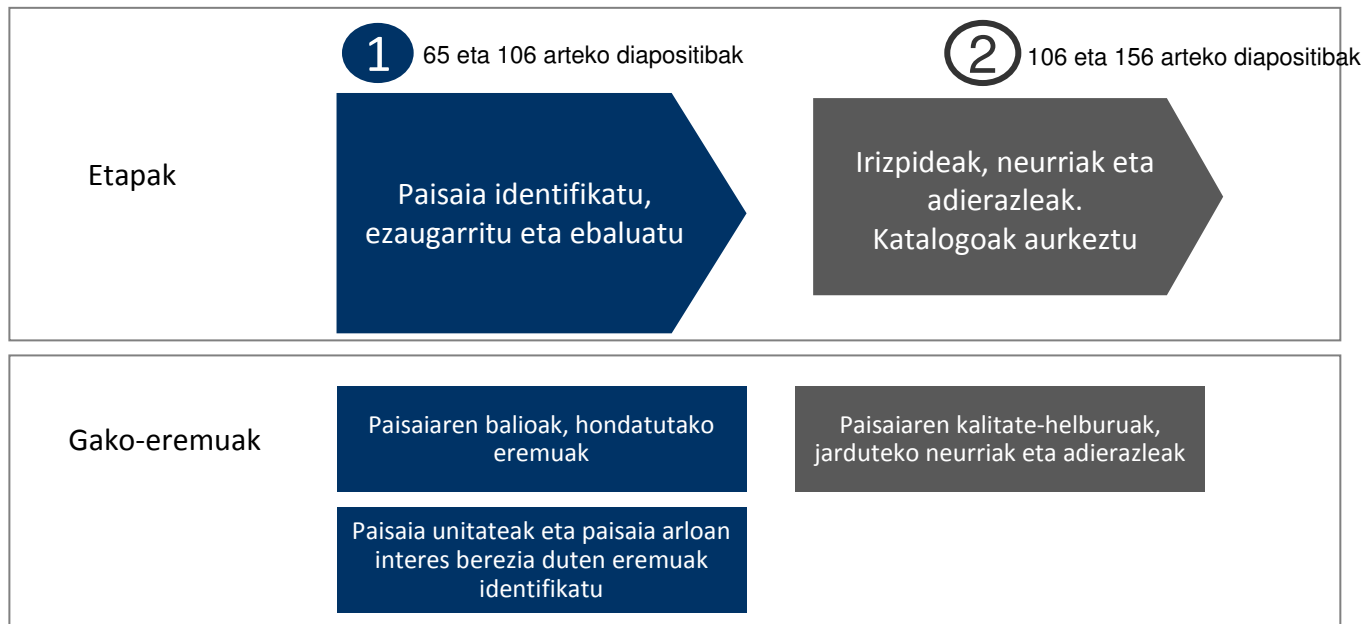
GALDEKETAK herritarrei

1 eta 2. faseak

Arabako Errioxako, Enkarterriko eta Urola Kostako herritarrei euren paisaiaz galdetu diegu

- 1 eta 2. etapetan eginiko galdeketetatik ateratako emaitzen txostenak

Galdeketen emaitzekin eginiko txostenak

Herritarren parte-hartzea Arabako Errioxako Paisaiari buruzko Katalogoa egiterakoan

1. Etapa Paisaia identifikatu, ezaugarritu eta ebaluatu

Herritarrei eginiko galdeketak

- Paisaiari buruz **Arabako Errioxako biztanleei** emailez eta postaz eginiko **galdeketetan** lortutako emaitzak jaso dira dokumentu honetan.
- Arabako Errioxako herritarrek beren paisaiari buruz duten balorazioa jaso da txostenean (paisaia baliotsuenak, hondatuena eta paisaia hobetzeko neurriak, besteak beste).
- Eremu Funtzionaleko udal hauei** bidali zaizkie galdeketak: Mañueta, Kripan, Eltziego, Bilar, Bastida, Lantziego, Lapuebla de Labarca, Leza, Moreda, Navaridas, Oion, Samaniego, Villabuena eta Ekora (eta horietan hainbat sailatar: Kultura, Turismoa, Berdintasuna, etab.). Ekonomia eta landa garapeneko erakundeetara, kirol, kultura, turismo eta ekonomia garapeneko elkarteetara ere bidali da, haiek ere beraien kontaktuei bidaltzeko.
- Jasotako galdeketak: **92 lagun**.
- Hauxe da banaketa, **adinaren arabera**:

Sexua

% 47	Emakumeak
% 53	Gizonak

Adina

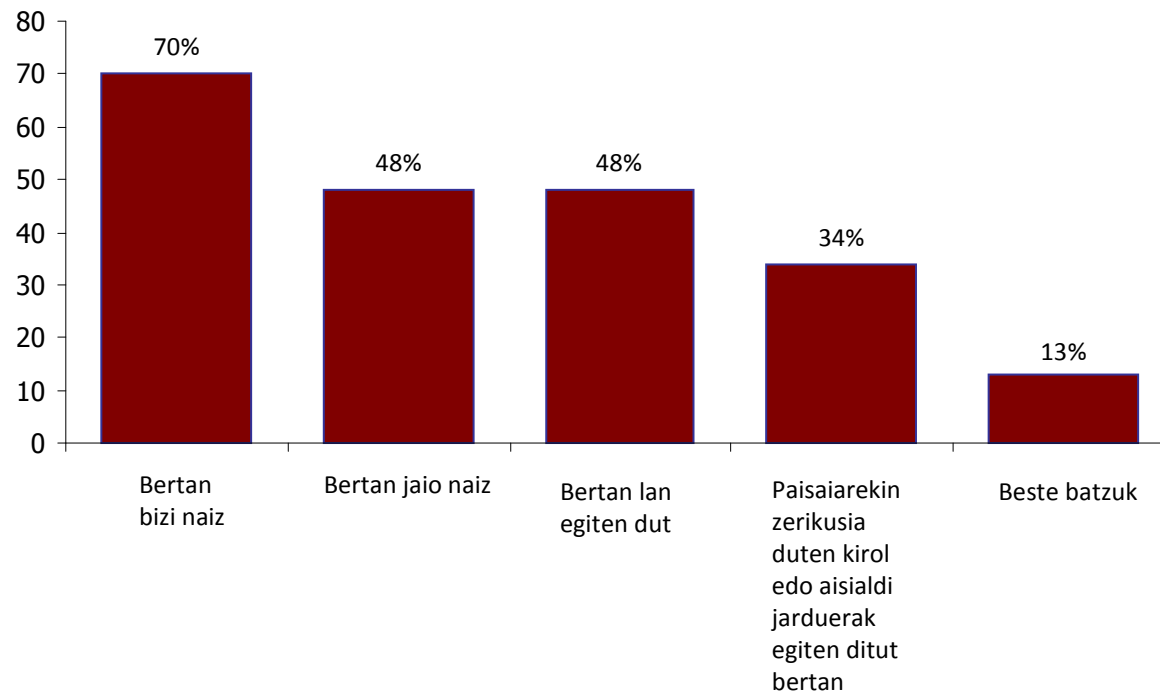
% 7	25 urte baino gutxiago
% 68	25-44 urte
% 16	45-64 urte
% 9	65 urte edo gehiago

Gehien parte hartu duten pertsonak herri hauetan bizi dira: **Guardia** (% 17), **Leza** (% 17), **Samaniego** (% 10) eta **Eltziego** (% 10). Galdeketan parte hartu duten pertsona gehienak (% 70) Arabako Errioxan bizi dira.

Galdeketei erantzun dieten pertsonen lotura handia dute inguruko paisaiarekin

PAISAIAREKIN DUTEN HARREMANA

Arabako Errioxarekin harremana (beharrezko diren aukerak markatu)

Arabako Errioxako paisaiari lotuta kirol edo aisialdi jarduerak egiten dituztenek hobeto baloratzen dituzte

PAISAIAREKIN DUTEN HARREMANAREN ARABERAKO BALORAZIOA

EGUNGO PAISAIAREN BATEZ BESTEKO BALORAZIOA

Bertan bizi direnak	6,5
Arabako Errioxan jaio direnak	6,3
Bertan lanean daudenak	6,6
Paisaiarekin zerikusia duten kirol edo aisialdi jarduerak egiten dituztenak	6,7

IZAN LITEKEEN PAISAIAREN BATEZ BESTEKO BALORAZIOA

Bertan bizi direnak	9
Arabako Errioxan jaio direnak	9,1
Bertan lanean daudenak	9,2
Paisaiarekin zerikusia duten kirol edo aisialdi jarduerak egiten dituztenak	9,3

Gainera, paisaia hauek dituzte gustukoenak

PAISAIA GUSTUKOENAK

Mendilerroak

- Toloñoko mendilerroa
- Kantabriako mendilerroa, ikuspegi eta landare eta zuhaitz barietate handia duelako

Mahastia

- Kolorearengatik eta gure ekonomian eta kulturaren duen oinarritzko funtzioagatik
- Mahastietako etxolak, nekazaritza eremuan duten arkitektura xarmarengatik.

Ebro ibaia:

- Ebro ibai gaineko erromatar zubiak
- Ebro inguruko sakanak eta terrazak, askotariko landareak dituztelako

Udalak

- Herrera: gaineratik eta Balkoitik Arabako Errioxa osorik ikus daiteke.
- Eltziego: ikuspegiak San Roke ermitatik.
- Navaridas: Kastejon gaina (Burdin Aroko antzinako herri historikoa)
- Lantziego: ikuspegiak Atalayatik
- Biasteri: lakuak, errekaak eta arkeologia-ondarea
- Mañueta
- Samaniego
- Guardia: erdigune harresitua, urmaelak eta El Colladoko paseoa.

Herritarrek Arabako Errioxako paisaiaren indargune hauek proposatu dituzte

HERRITARREK PROPOSATUTAKO BESTE PAISAIA INDARGUNE BATZUK

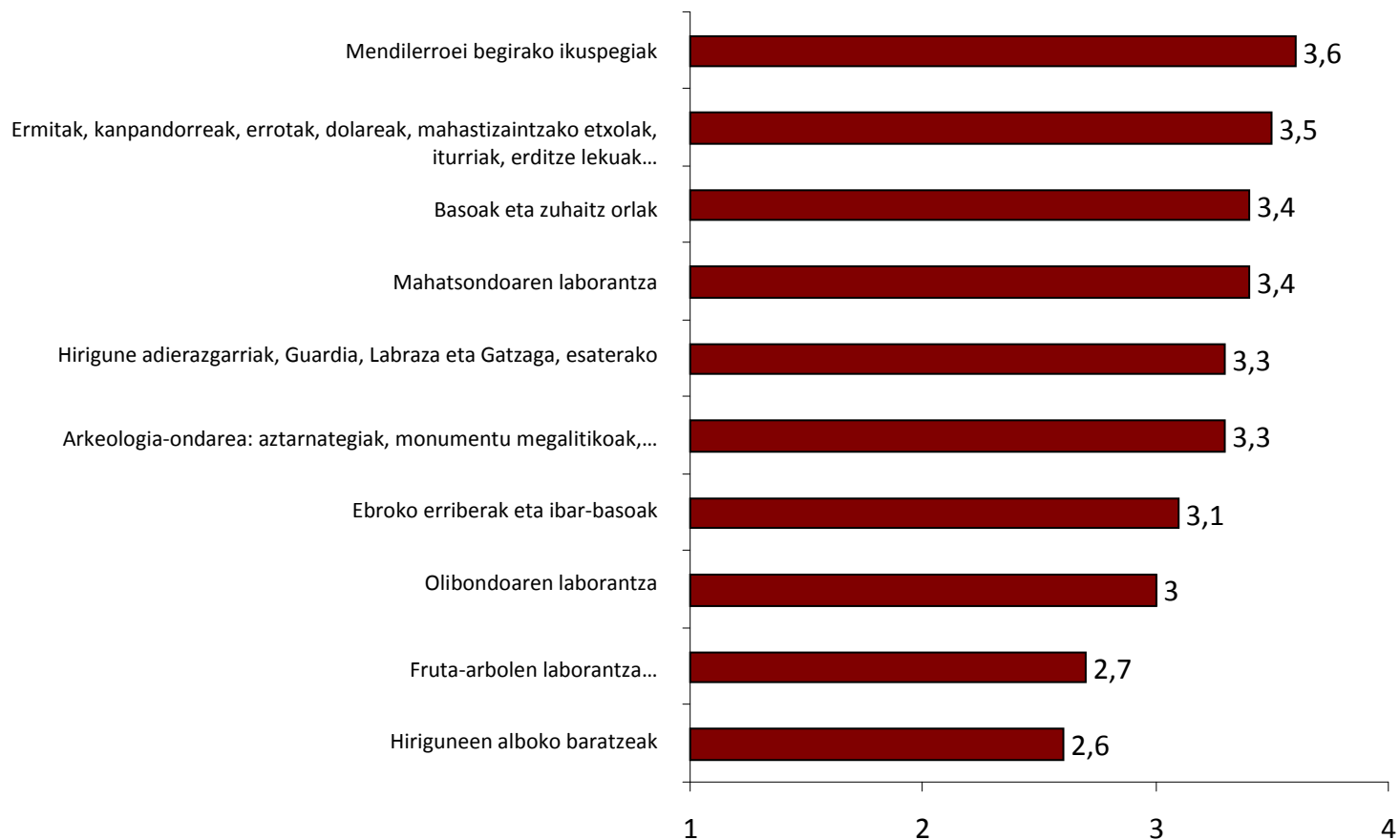
Naturalak

- Nekazaritza bideen sarea.
- Almendrondo eta mahastietako melokotoien laborantza.
- Hezeguneak
- Inguru eta argi kutsadurarik ez.
- Kobazuloak
- Basoak eta arkeologia-ondarea
- Arte bakartuak zereal zelaietan, Kantabriako mendilerroaren oinetan
- Pasabide naturalak

Landa inguruneak

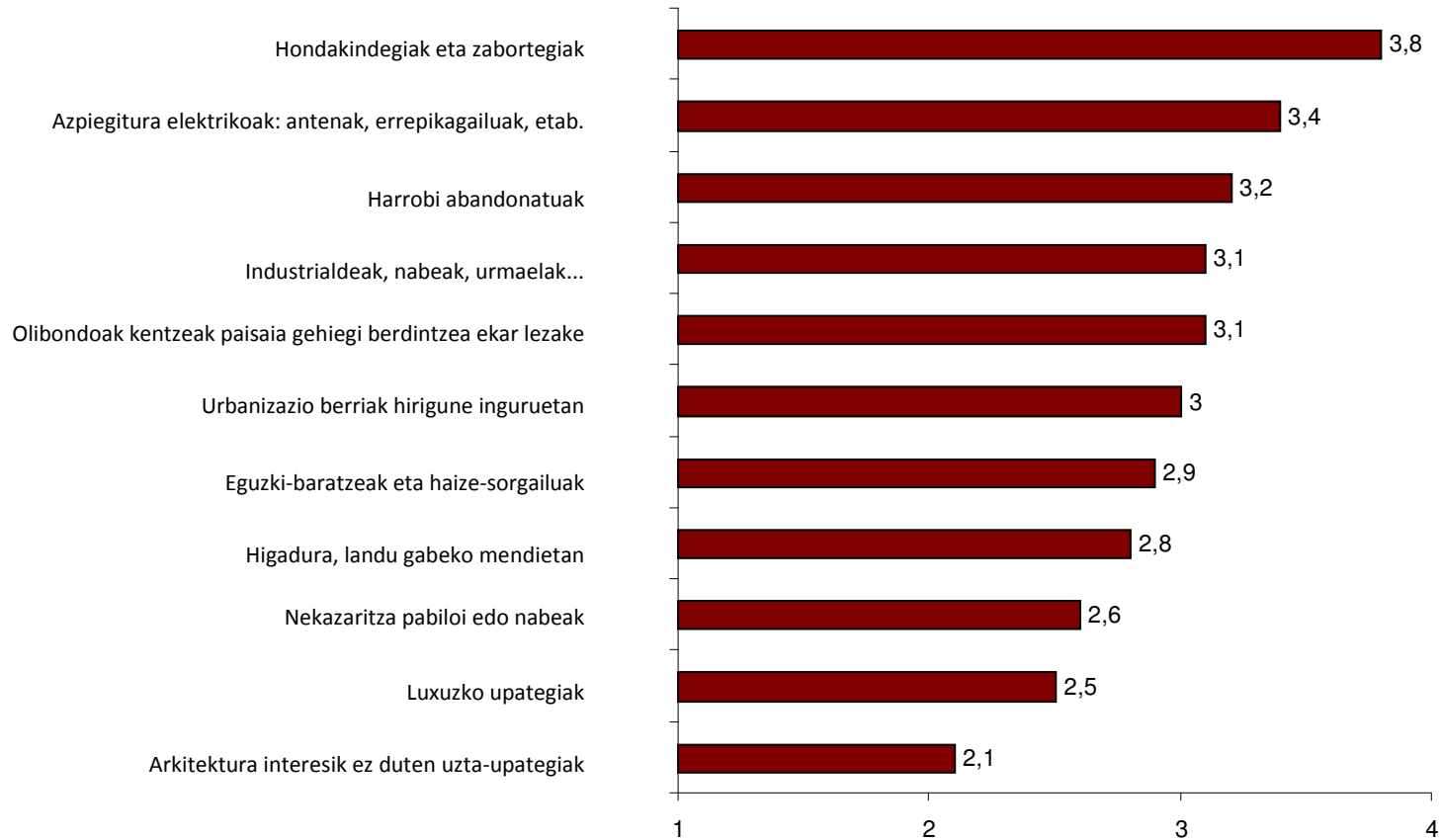
- Askotariko upategiak: abangoardistak, lur azpikoak, familiakoak...

Mendilerroei begirako ikuspegiak dira Arabako Errioxako elementu baliotsuenak

Ez dago alderik Arabako Errioxan jaiο, bizi, lan egin edo bertako paisaiarekin zerikusia duten kirol edo aisialdi jarduerak egiten dituzten pertsonen balorazioen (indarguneeen inguruan) artean.

Hondakindegia, zabortegi eta azpiegitura elektrikoak dira paisaia gehien hondatzen duten elementuak

Ez dago alderik bertan jaio, bizi, lan egin edo kirol nahiz aisialdi jarduerak egiten dituzten pertsonen paisaia hondatzen duten elementuen inguruan eginiko balorazioetan.

Landa inguruetan daude paisaia hondatzen duten elementu aipatuena

PAISAIA HONDATZEN DUTEN ELEMENTUAK, HERRITARREK PROPOSATUAK

Landa ingurua

- Lursailean mozketak eragiten dituzten mahasti-sailak
- Landaredia autoktonoa finken artean
- Mendiak moztea laborantza errazteko
- Zangak edo uztondoak kontrolik gabe erretzea
- Landu gabeko eremuak moztea, nekazaritzarako eta landan nekazaritza nabe bakartuetarako erabiltzeko
- Nekazaritza makinak kale eta partzeletan
- Mahastien monolaborantza eremu handietan
- Lur lehorrak
- Nekazaritza lanabesak, auto zaharrak eta bestelakoak edozein lekutan botata
- Basoberritzea autoktonoak ez diren espezieekin (pinuak eta izeiak)
- Zuhaixa eta zuhaitz-formako espeziak galtzea, partzeletan edo partzelen mugetan
- Ebro ertzean pilatutako zaborra

Hiri ingurua

- Erdi aroko herrien arauetara egokitu gabeko kartelak
- Hirigune historikoak zaindu eta konpondu gabe.
- Urbanizazio berriak
- Errepide handiegiak
- Zaborra kaleetan
- Upategi eta biltegiak kontrolik gabe eraikitzea

Industria ingurua

- Airesorgailu handiegiak
- Haize-errotak
- Hari elektrikoak hondatuta
- Eraikin abandonatuak
- Zabortegiak eta hondakindegia

Hirigune inguruan paisaia hondatuta

- “El Carrascal” industrialdea
- Guardia ingurua, paisaiarekin bat ez datozen eraikinengatik eta telefonia mugikorreko antenengatik.
- Hondakinak kudeatzeko azpiegiturak eta erauzketa jarduerak
- Legezko zaborteziak eta legez kanpokoak
- Itxitako zaborteziak eta gaizki kudeatutakoak
- Harrobiak
- Errekak
- Ubideak
- Oiongo herri inguruko eremuak
- Ebroko ibar-basoak Bastidan, Gimileo bihurgunean
- Kantabria mendilerroaren oinak
- Etxe, pabiloi eta eraikin abandonatuak
- Urbanizazio berriak
- Herrietako baratzeak

Arabako Errioxako herritarrek neurriak proposatu dituzte beraien paisaia hobetzeko

Landa ingurua

- Nekazaritza pabiloiak kontrolatzea lursailetan
- Askotariko laborantza bultzatzea, ez monolaborantza
- Laboreetan produktu erasotzaileen erabilera mugatzea
- Errepidean mendilerrorantz mahastiak landatzea galaraztea.
- Finkak zaintzeko laguntzak
- Partzelak biltzeko aukera ematea, lurraren egitura zainduz
- Mahasti-bideak garbitzea
- Lur mugimenduak arautzea
- Partzelen tamaina mugatzea
- Nekazariak paisaia dibertsitatearen onurez kontzientziatzea.
- Sua egin, zuhaitzak moztu eta bestelakoengatik zigorrak indartzea.
- Finkak, mendilerro txiki eta mendixkak zaharberritu eta basoberritzea

Hiri ingurua

- Hiriguneetan eta mendi eremuetan edo inguruetan eraikuntzak erregulatzea (upategiak, nabeak edo bestelakoak)
- Eraikuntzak kontrolatzea herrien kanpoaldean
- Hiriguneetako argiztapena kontrolatzea
- Herriko etxe abandonatuak eta hondatuta dauden ukuiluak saldu edo egokitzeko kudeaketa.
- Erdi Aroko hiriguneak zaintzea
- Herrietako elizen kanpoaldea egokitu edo konpontzea
- Arkeologia-ondarea konpondu eta zaintzea
- Herrietako hirigunea zaintzea

Natura ingurua

- Lursailaren egitura aldatzen duten mozketak galaraztea
- Landaredia autoktonoa berreskuratzea, ezpondak eta mugak
- Natur eta ondare elementuak babestea
- Higatutako eremuak pinuekin edo beste espezie batzuekin basotzea
- Mendiak garbitzea eta linea elektrikoak lurperatzea
- Errekara iristen den ura araztea
- Basoak basoberritu eta zaintzea
- Arabako Errioxa parke natural izendatzea
- Guardiako urmaelak zaintzea
- Paisaian elementu “erasotzaileak” mimetizatzea
- Ura labore ez diren jardueretarako aprobeztatzea
- Jendea natura zaintzeaz kontzientziatzea
- Paisaia hondatzen duten ekintzak zigortzea
- Bideak hobetzea
- Golf-zelaiak galaraztea
- Ehiza (ezkutukoa) gehiago zaintzea

Industria ingurua

- Hondakindegia eta zabortegeak kentzea
- Harrobiak konpontzea
- Haize-sorgailu handiak galaraztea
- Zaborrak kontrolatzea
- Zabortegeien beharra
- Upategi gehiago eraikitzea galaraztea
- Instalazio elektrikoak modernizatzea
- Azpiegiturak, monumentuak eta bestelakoak hobetzea
- Iragarkietako hesiak
- Linea elektrikoak lurperatzea
- LPP (Lurralde Plan Partziala) betetzea
- Erribera egokiagoa edo begiratokiak
- Industrialdeak kokatzea

Herritarren parte-hartzea Enkarterriko Paisaiari buruzko Katalogoa egiterakoan

1. Etapa Paisaia identifikatu, ezaugarritu eta ebaluatu

Herritarrei egindako galdeketak

- ❑ **Paisaiari buruz Enkarterriko biztanleei** emailez, postaz eta kalean eginiko **galdeketetan** lortutako emaitzak jaso dira dokumentu honetan.
- ❑ Enkarterriko herritarrek beren paisaiari buruz duten balorazioa jaso da txostenean (paisaia baliotsuenak, hondatuenak eta paisaia hobetzeko neurriak, besteak beste).
- ❑ **Eremu Funtzionaleko udal hauei bidali zaizkie** galdeketak: Artzentales, Balmaseda, Galdames, Gordexola, Gueñes, Lanestosa, Sopuerta, Turtzioz, Karrantza eta Zalla (eta horietan hainbat sailetara: Kultura, Turismoa, Berdintasuna, etab.). Ekonomia eta landa garapeneko erakundeetara, kirol, kultura, turismo eta ekonomia garapeneko elkarteetara ere bidali da, haiek ere beraien kontaktuei bidaltzeko.
- ❑ Jasotako galdeketak: **180 lagun**.
- ❑ **Adinaren arabera**, hauxe da banaketa:

Sexua

% 53	Emakumeak
% 47	Gizonak

Adina

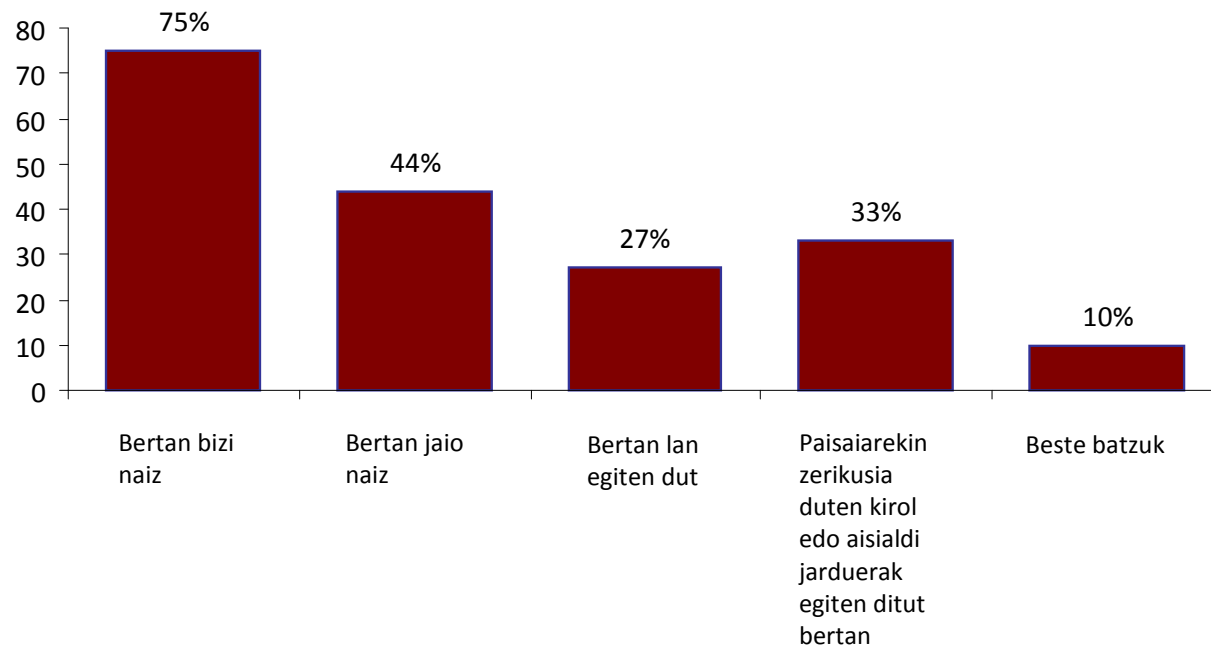
% 16	25 urte baino gutxiago
% 57	25-44 urte
% 23	45-64 urte
% 4	65 urte edo gehiago

Gehien parte hartu duten pertsonak Karrantza haranean (% 17), Zallan (% 16), Sopuertan (% 16) eta Balmasedan (% 16) bizi dira. Galdeketan parte hartu duten pertsona gehienak (% 75) Enkarterrin bizi dira.

Galdeketei erantzun dieten pertsonen lotura handia dute inguruko paisaiarekin

PAISAIAREKIN DUTEN HARREMANA

Enkarterekin harremana (beharrezko diren aukerak markatu)

Enkarterrin jaio zirenek balorazio positiboagoa egin dute; eta paisaiarekin zerikusia duten jarduerak egiten dituztenek potentzial handiagoa duela uste dute

BALORAZIOA PAISAIAREKIN DUTEN HARREMANAREN ARABERA

EGUNGO PAISAIAREN BATEZ BESTEKO BALORAZIOA

Bertan bizi direnak	6,4
Enkarterrin jaio direnak	6,5
Bertan lanean daudenak	6,3
Paisaiarekin zerikusia duten kirol edo aisialdi jarduerak egiten dituztenak	6,0

IZAN LITEKEEN PAISAIAREN BATEZ BESTEKO BALORAZIOA

Bertan bizi direnak	8,8
Enkarterrin jaio direnak	8,7
Bertan lanean daudenak	8,8
Paisaiarekin zerikusia duten kirol edo aisialdi jarduerak egiten dituztenak	8,9

Gainera, paisaia hauek dituzte gustukoenak

PAISAIA GUSTUKOENAK

Oro har...

- Baso autoktonoak kobazulo naturalekin
- Meatze-ustiaketan aztarna txikiak
- Indianoen etxeak
- Eukalipto edo insignis pinua ez den edozein zuhaitzi
- Haritz eta pago basoak, erreka-arroak, larreak eta plazak

Mendiak

- Ubieta, ikuspegi bikainengatik
- Balgerriko mendilerroa, ondare naturalarengatik, botanika, zoologia eta paisaiaren aldetik.
- Pico de la Cruz, Sopuerta eta Galdamesko ikuspegiarengatik
- Jorrios mendi-multzoa, eraketa, arroila eta mediterraneo nahiz atlantiar landarediarengatik
- La escrita
- Koltza mendia
- Garbea ikuspegia
- Sopuertako Betaio eta Alen mendiak
- Eretza mendia
- Zalama
- Bikirro mendia
- Balgerri mendia

Udalerrika...

- **Karrantza harana:** Karpin, La Calera del Prado eta Saldueroko lautada.
- **Galdames bailara:** Atxuriaga, eremu berdeak eta inguru naturaleko eraikuntzak errespetatu direlako: baserriak, landa-etxeak...
- **Zalla:** Bolunburu eta Herrera mendia, habitat eta espezie dibertsitatearengatik, baso autoktonoak dira nagusi.
- **Gordexola:** baserri paisaiak, indianoen etxeak, larreak, mendiak...
- **Gueñes:** Arenatzarte parkea, artea, aisialdia eta natura hiri-nekazaritza inguruan uztartzen dituen. Burdin Hesia, Bizkaiko obra garestiena delako Supersur eraiki arte.
- **Lanestosa:** Hirigune historikoa eta Calera ibaiaren iturburua
- **Balmaseda:** Hirigune historikoa
- **Sopuerta:** Avellaneda, ederra delako eta lasaitasuna transmititzen duelako, eraikuntza gutxi duelako eta paisaia naturalari eusten diolako

Herritarrek Urola Kostako indargune hauek proposatu dituzte

HERRITARREK PROPOSATURIKO BESTE INDARGUNE BATZUK

Naturalak

- Biodibertsitatea
- Larreak egoera onean
- Flora eta fauna asko eta askotarikoa
- Kobazulo naturalak eta meatze-galeriak
- Baso autoktonoak
- Heskaiak larre artean
- Mendi ibilbideak
- Cadaguako korridorea
- Mendiak
- Parkeak eta lorategiak
- Trikuharri ibilbideak Karrantza eta Sopuertan
- Balgarriko pagadia
- Sopeñako artadia
- Errekak

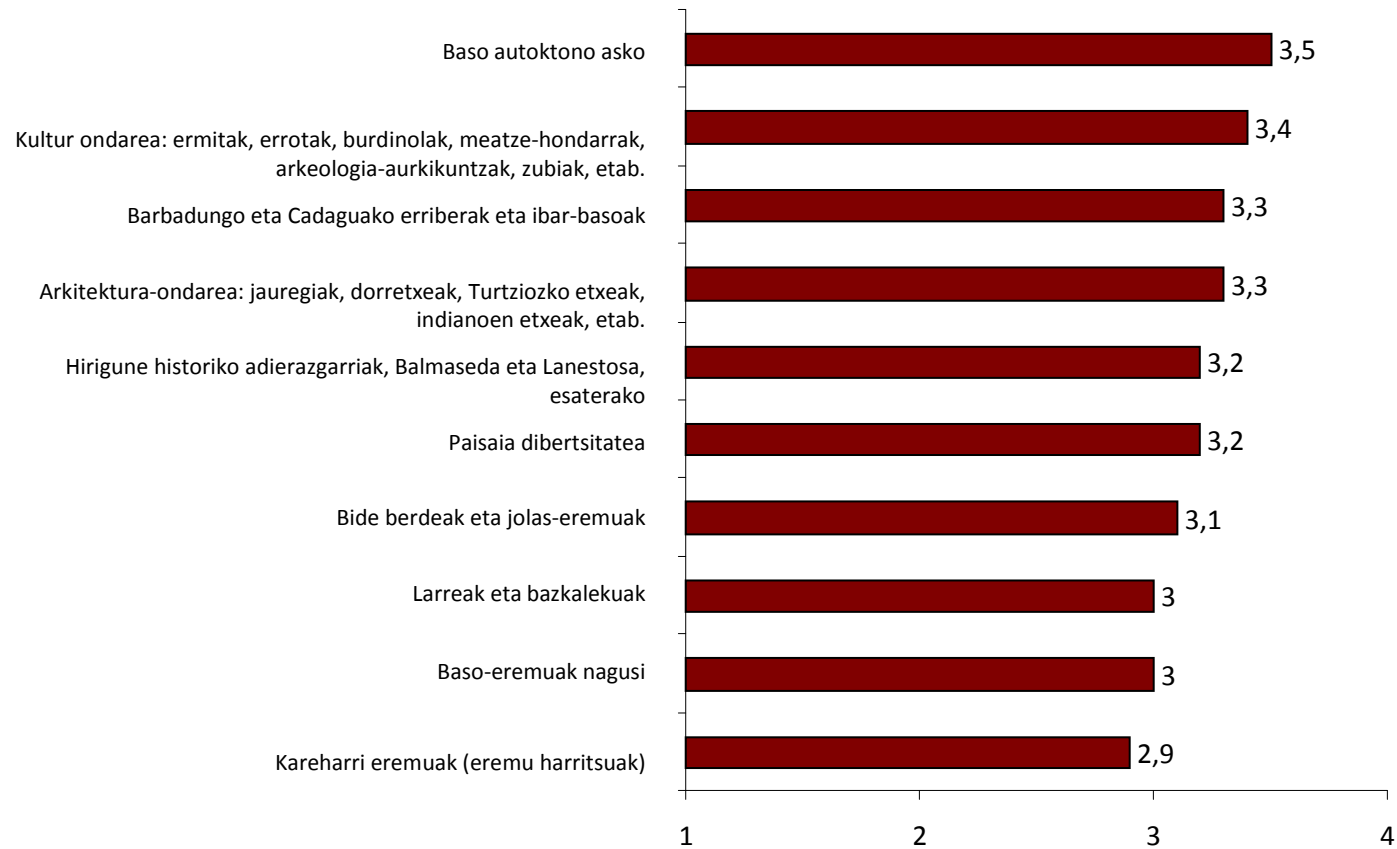
Landa ingurukoak

- Etxaldeak nekazaritza jardueraren erakusgarri
- Artzain etxolak
- Nekazaritza eta abeltzaintza jarduera

Hiri ingurukoak

- Espaloiak, paseatu ahal izateko
- Balmedako hirigune historikoa
- Errepideak
- Burdin Hesia
- Bertako jarduera ekonomikoa, tradiziozkoa eta iraunkorra
- Mendiko sarrerak, bideak eta sarbideak

Enkarterrin jaio, bizi, lan egin eta aisialdi jarduerak egiten dituztenek uste dute baso autoktono asko egotea dela balioetsuena

Baso autoktono asko egotea eta Enkarterriko kultura-ondarea dira paisaiaren indargune nagusiak

Hondakindegia eta zabortegeak dira paisaia gehien hondatzen duten elementuak

Oro har, **hondakindegia eta zabortegeak** dira Enkarterriko paisaia gehien **hondatzen** duten elementuak; ondoren, **inguruan egokitu ez diren urbanizazio berriak, industria hondakinak eta martxan dauden harrobiak**.

Paisaia hondatzen duten elementu gehienak hiri inguruan daude

PAISAIA HONDATZEN DUTEN ELEMENTUAK, HERRITARREN IRITZIZ

Landa ingurua

- Nahita eragindako suteak basoan.
- Baso-pista eta behar ez diren azpiegitura gehiegi.
- Laborantzako lanabesen etxolak.
- Eukaliptoaren monolaborantza.
- Nekazaritza jardueraren hondakinak: mindak eta plastikoak.
- Balio handiko baserriak erortzeko zorian.
- Abeltzaintza-ustiaketan itxura txarra.

Naturguneak

- Erreka eta errekaetoak kutsatuta.
- Lanestosako Calera ibaia eta Cadagua ingurua
- Mendiak
- Eremu berdeak ibilgailuentzako sarbidearekin
- Autoktonoak ez diren baso-sailak

Hiri ingurua

- Etxeak zaindu gabe, aurrealdea belztuta.
- Jolas-guneen pilaketa, natur eta ekologia aberastasun handiko eremuetan.
- Ibilgailu pribatu gehiegi.
- Tradiziozko arkitekturaren ordez, ingurua errespetatzen ez duten kanpoko edo erantsitako elementuak.
- Beharrezko ez diren hodiak, etxolak, errepideak eta biribilguneak.
- Putzu septikoak erreka arroetan, eta sortzen duten estolda kiratsa.

Udalerrri hondatuenak

- Alonsotegi, Arbuio, Balmaseda fabrikengatik, Karrantza, Galdames harrobiarengatik eta dorretxoengatik, Gueñes, Sopena harrobiarengatik eta urbanizazio berriengatik, Zaramillo inguruko eremua, eta Quadra eta Zalla zabortegearengatik.

Industria eremua

- Paper-fabrika industrialia.
- Kontrolatu gabeko zabortegiak.
- Arangurengo araztegia eta inguruko enpresak.
- Harrobiak eta hondakindegia.
- Dorretxo elektrikoak zenbait ingurutan.
- Pabiloi eta industria eremu abandonatuak
- Azpiegiturak (autobideak, sare elektrikoa, parke eolikoak, TB edo telefonia antenak, goi tentsioko lineak).

Paisaia hondatuta hirigune inguruetan

- Autobide ertzak.
- Herrietako sarrera-irteeren inguruak.
- 70eko eta 80ko auzoak, hirigunetik gertu planifikatu gabe eraikitakoak.
- Etxeak erortzeko zorian.
- Errepide bazterrak, jendeak botatako hondakinengatik.
- Lurraren erabilera tertziarioak (hipermerkatuak, handizkako biltegi handiak).

Enkarterriko herritarrek paisaia hobetzeko neurriak proposatu dituzte

Landa ingurua

- Abeltegi inguruak hobetzea.
- Zelaietan abandonaturiko ibilgailuak jasotzea.
- Nekazaritza hondakinak kudeatzea.
- Lehen sektorea indartzea, nekazaritza eta abeltzaintza ekologikoarekin.

Hiri ingurua

- Monumentu ondarea zaindu eta berritzea.
- Herriak bidegorriekin elkartzea (bizikletaren erabilera bultzatzea).
- Zaborrontziak jartzea.
- Udalerrietako sarrerak konpontzea.
- Hiri plangintza iraunkorra, tradiziozko arkitektura zainduz.
- Meatzeak eta indianoen etxeak berreskuratzea, eta kultura-bisitak sustatzea.
- Herriguneetako sarbideak hobetzea.

Natur ingurua

- Ur-parke bat sortzea, Cadaguako bertako espeziekin
- Basoa arautu eta ordenatzea
- Baso autoktonoa birsortu eta landatzea
- Eskualdeko errekek garbitzea
- Pinuak eta eukaliptoak kentzea
- Ustiaketa-basoetatik sasitzak kentzea.
- Natur-erreserba izendatzea.
- Kobazuloak zaintzea.
- Biodibertsitate handiko inguruak zaintzea.

Industria ingurua

- Zaborteziak eta hondakindegia kontrolatzea.
- Las Lagunaseko zaborteziak kentzea.
- Parke eolikoak galaraztea.
- Paper-fabrika eta harrobiak ixtea.
- Eraikuntzak kontrolatzea.
- Jarduerarik ez duten industria pabiloiak kentzea.
- Petronor hustea.
- Dorre eta dorretxo elektrikoak kentzea.
- Tokiko baliabideak eta eguzki energia, biomasa, geotermikoa eta eolikoa aprobetxatzea.

Herritarrak sentsibilizatzea

- Enkarterriko bizilagunak zaindu behar duten ondareaz kontzientziatzea.
- Sentsibilizatu eta kontzientziatzea ingurua zain dezaten.
- Haurrak saritu eta hezteak, ingurumena baloratzen ikas dezaten.

Neurri legalak

- Ingurua hondatzen dutenak konpontzera behartzea.
- Kontrol zehatza plastikoak nahi eta nahi ez biltzeko; bestela zigorra jartzea.
- Urbanizazio arauak ingurura egokitzea.
- Legezko babes neurriak.
- Administrazioak legez behartzea diruz laguntzera.

Estetika

- Zenbait herriren sarreretan dauden etxeen aurrealdeak berritu, harraskatu edo margotzea.
- Antenak, sare elektrikoak eta bestelakoak jartzeko ikerketa.
- Hirigunetik kanpo eraikitzen diren etxeak mugatzea.
- Linea elektrikoak, trenbide-pasaguneak eta trenbideak lurperatzea.

Herritarren parte-hartzea Urola Kostako Paisaiaren Katalogoa egiterakoan

1. Etapa Paisaia identifikatu, ezaugarritu eta ebaluatu

Herritarrei eginiko galdeketak

- ❑ **Paisaiari buruz Urola Kostako herritarrei** emailez, postaz eta kalean **eginiko galdeketetan** lortutako emaitzak jaso dira dokumentu honetan.
- ❑ Urola Kostako herritarrek beren paisaiari buruz duten iritzia jaso da txostenean (paisaia baliotsuenak, hondatuenak eta paisaia hobetzeko neurriak, besteak beste).
- ❑ **Eremu Funtzionaleko udal** hauei bidali zaizkie galdeketak: Aia, Aizarnazabal, Azkoitia, Azpeitia, Beizama, Errezil, Getaria, Orio, Zarautz, Zestoa, Zumaia (eta horietan hainbat sailatar: Kultura, Turismoa, Berdintasuna, etab.). Ekonomia eta landa garapeneko erakundeetara, kirol, kultura, turismo eta ekonomia garapeneko elkarteetara ere bidali da, haiek ere beraien kontaktuei bidaltzeko.
- ❑ Jasotako galdeketak: **126 lagun**.
- ❑ Hauxe da banaketa, **adinaren arabera**:

Sexua

% 68 Emakumeak
 % 32 Gizonak

Adina

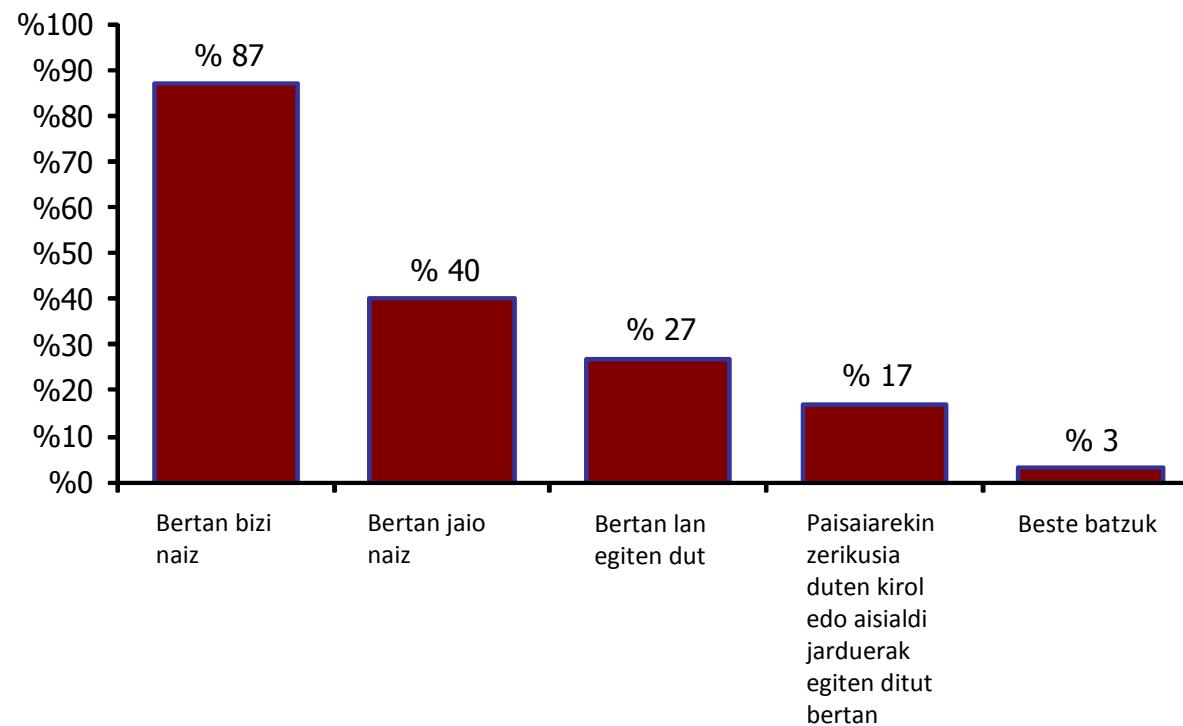
% 7 25 urte baino gutxiago
% 42 25-44 urte
 % 30 45-64 urte
 % 21 65 urte edo gehiago

Gehien parte hartu duten pertsonak **Zarautzen** (% 31), **Azpeitian** (% 30) eta **Orion** (% 21) bizi dira. Galdeketan parte hartu duten pertsona gehienak (% 86) Urola Kostan bizi dira.

Galdeketei erantzun dieten pertsonen lotura handia dute inguruko paisaiarekin

PAISAIAREKIN DUTEN HARREMANA

Urola Kostarekin harremana (beharrezko diren auekrak markatu)

Emakumeak eta gizonak ez datoz bat paisaia baloratzerakoan

Urola Kostako **paisaiaren balorazioa** jaso da, zein aukera dituen (**balorazio potentziala**) eta paisaiaren balorazioa **sexuaren arabera**.

PAISAIAREN EGUNGO BATEZ BESTEKO BALORAZIOA **7,5**

PAISAIK IZAN DEZAKEEN BATEZ BESTEKO BALORAZIOA **8,9**

BALORAZIOA SEXUAREN ARABERA

	Egungo paisaia	Paisaia potentziala
Emakumeak	7,3	8,8
Gizonak	7,7	9,3

Gizonezkoek emakumeek baino modu positiboagoan baloratzen dituzte bai Urola Kostako egungo paisaia eta bai potentziala ere; emakumeak kritikoagoak dira.

Biek uste dute **paisaia potentziala egungoa baino hobe dela**, batez beste 1,55 puntuko aldea dute.

Urola Kostan bizi direnek modu positiboagoan baloratzen dute paisaia

BALORAZIOA PAISAIAREKIN DUTEN HARREMANAREN ARABERA

EGUNGO PAISAIAREN BATEZ BESTEKO BALORAZIOA

Bertan bizi direnak	7,4
Urola Kostan jaio direnak	6,7
Bertan lanean daudenak	6,5
Paisaiarekin zerikusia duten kirol edo aisialdi jarduerak egiten dituztenak	5,6

PAISAIA POTENTZIALAREN BATEZ BESTEKO BALORAZIOA

Bertan bizi direnak	9
Urola Kostan jaio direnak	8,6
Bertan lanean daudenak	8,1
Paisaiarekin zerikusia duten kirol edo aisialdi jarduerak egiten dituztenak	8,0

Gainera, paisaia hauek dituzte gustukoenak

PAISAIA GUSTUKOENAK

Kostaldea

- **Getaria**, kultur eta ekologia balio handia duelako, San Anton mendia.
Getaria eta Zumaia arteko kostaldea, ikuspegiarengatik.
- **Orio** (Kukuarri), Oriako estuarioa natur balio handia duelako. Hondartza, itsasadarra eta ukitu gabe dagoen hirigune historikoa.
- **Zumaia**: Itzurun eta San Telmo hondartzak, lasaigarria delako eta bertatik ermita ikus daitekeelako.
- **Zarautz**: Inurritza (dunak, itsaslabarrak, urtegiak), Mollarri, Pagoeta, hondartza, lasaiak direlako, eta nekazaritza ingurua ongi zainduta dagoelako eta kanpina, itsasoko eta mendiko ikuspegiez goza daitekeelako.
- **Deba**: hondartzak eta flyscha.

Barnealdea

- **Izarraitz mendikate ingurua**. Zabala eta handia delako, eraikuntzarik gabekoa, lasaia, eta natura egoki zainduta dagoelako. Baita Izarraitz Urrestillatik ikusita ere (ikusgarria eta dotorea).
- **Zorrozpe eta Erlo ingurua**.

Urola Kostako paisaiaren indargune hauek proposatu dituzte herritarrek

HERRITARREK PROPOSATURIKO BESTE PAISAIA INDARGUNE BATZUK

Oro har...

- Nekazaritza ingurua.
- Landaredia.
- Erliebea eta koloreak.
- Artaldeak bazkatzen.
- Zuhaiztiak.
- Baserrien mimetizazioa.
- Babestu gabeko eremu guztiak, oraindik urbanizatu eta ustiatu gabe daudenak.
- Hirigune historikoak.
- Mahastiak.

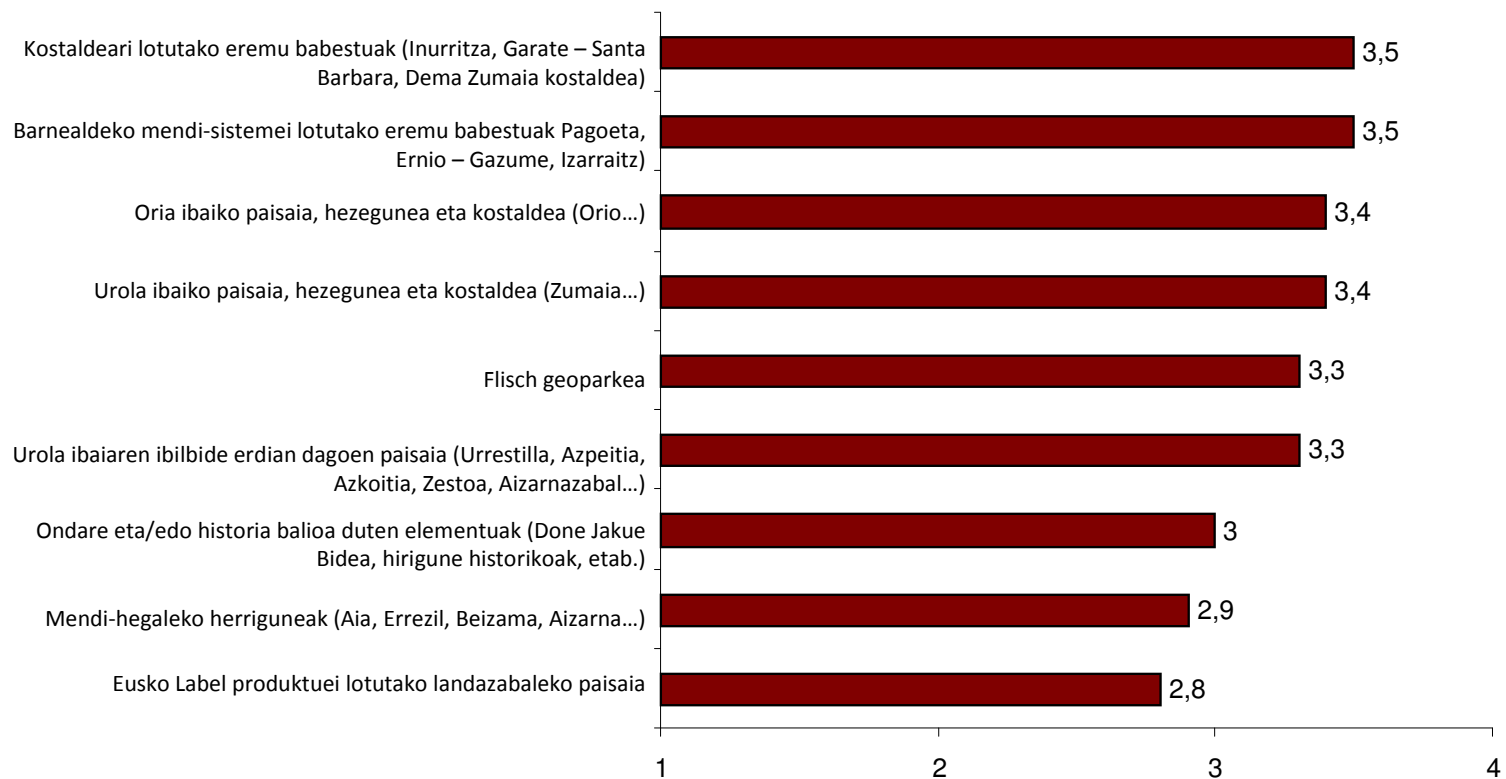
Kostaldea

- Algorri hondartza.
- Mollarri, Talaimendi (Zarautz), Irita, Inurritza (Zarautz).
- Zarautz molla.
- Urola bailara.
- Orioko itsasadarra.

Barnealdea

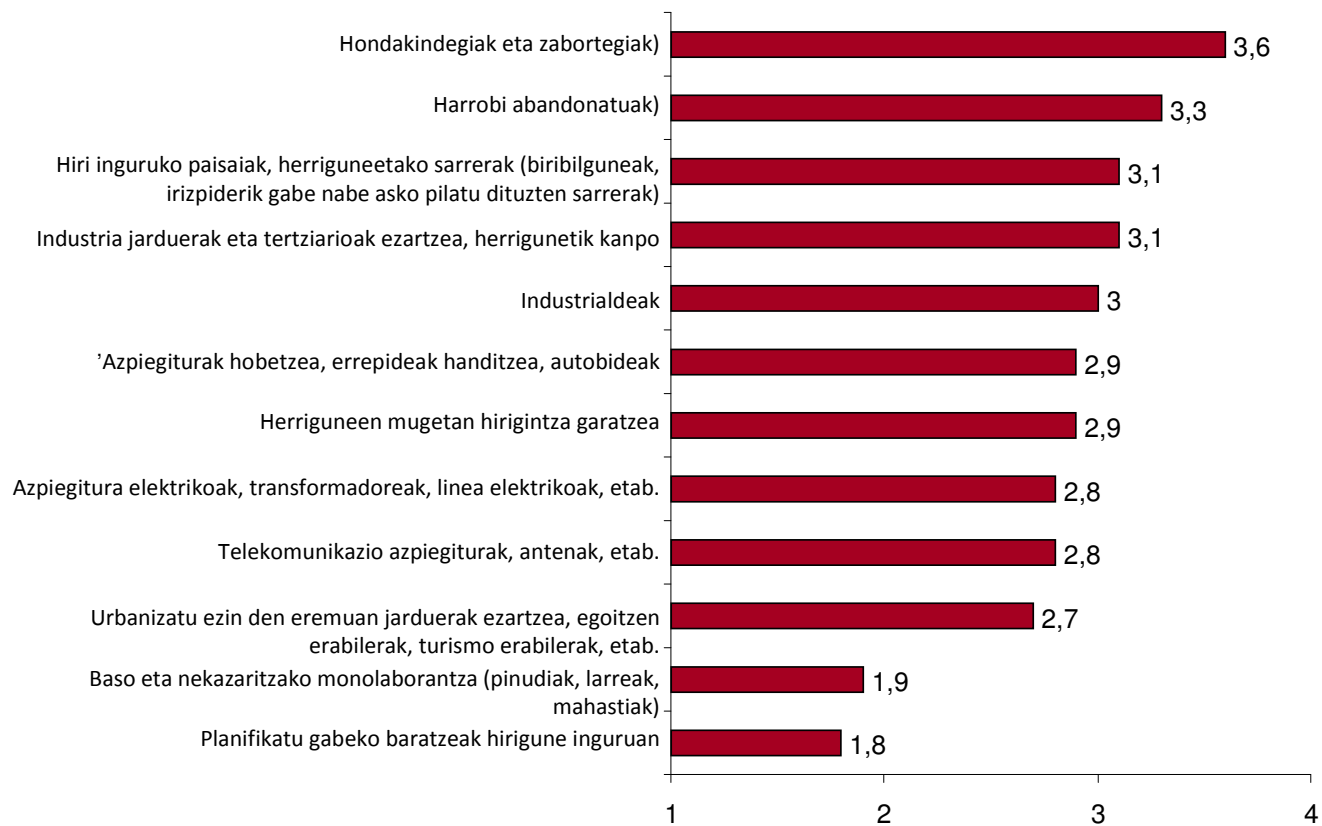
- Loiola eta Azpeitiko mendien ikuspegia, naturarekin bat egiteko sentsazioa sortzen duelako.
- Santa Barbara mendia.
- Iraetako meandroa (Zestoa).
- Aizarna: Ertxiña mendia.
- Altzolarats.
- Ekainberri.

Urola Kostako herritarrek uste dute eremu babestuak direla baliotsuenak

Eremu babestuak dira paisaiaren indargune nagusiak, barnealdean zein kostaldean.

Hondakindegia, zabortegiak eta harrobiak dira paisaia gehien hondatzen duten elementuak

Oro har, **hondakindegia, zabortegiak eta harrobi abandonatuak** dira Urola Kostako paisaia gehien **hondatzen** duten elementuak. Eta horien ondoren, **herriguneetarako sarrerak**.

Paisaia gehien hondatzen duten elementuak hirigunean daude herritarren ustez

HERRITARREN USTEZ PAISAIA HONDATZEN DUTEN BESTE ELEMENTU BATZUK

Landa ingurua

- Mendi inguruetan erdi ezkutuan dauden eraikinak.
- Baserri hutsak.
- Lur mugimendu handiak, nekazaritzarako izan arren (txakolina, ukuiluak eraikitzea...).
- Zenbait baserriko zikinkeria: pilatutako txatarra, etab. iristeko leku zailetan.
- Garate-Santa Barbara inguruan eta Iñurritza mendigunean mahastiak hartzen ari diren ingurua.

Natura ingurua

- Inurritzako (Zarautz) biotopoaren baldintzak: erosteko orgak, plastikozko kaxak uretan, etab.
- Mendiak oro har.
- Saltoki handiak paisaia naturalen erdian.
- Itxasmendi hezegunea Zarautzen.
- Itsasadarra gutxi zainduta.
- Usurbilgo eta Aginagako erreka.
- Zuhaitzak plastikozko poltsekin estalita.
- Hezeguneen ingurua, zaindu gabe.
- Erauzketak eta eraikuntzak egin diren hondartzak.
- Kosta inguruan erdi ezkutuan egin diren eraikuntzak.

Industria ingurua

- Erreketara botatakoak.
- Obretako hondakinak.
- Kutsadura ez organikoa.
- Lapatx eta Urtetako zabortegeien inguruak
- Herritik gertu dauden industriaguneak (Azpeitiko industriagunea eta altzairu-fabrika, Zestoako industriagunea, Zarautzeko Eroski ingurua, Iraetako Burdinola-fabrika (Aizarnazabal), Bedua inguruko industrialdeak)
- Zestoako eta Errezilgo harrobiak (makinak)
- Karrozeriak (auto zaharrak, gurpilak)
- Hiri ingurua kutsatzen duten hondakinak sortzen dituzten galdategiak. Askotan, bildu ere ez dira egiten.

Hiri ingurua

- Errepideak egoera txarrean eta lurreko seinaleak hondatuta.
- Hormetako pintadak.
- Porlan gehiegi urbanizazioetan.
- Argi gehiegi edo ez eraginkorra (genero ikuspeirik ez).
- Eremua gaizki aprobetxatuta (eraikinak pilatuta, lurpeko aparkaleku gutxi...).
- Etxe berrien kontrastea baserri tradizionalekin.
- Urbaniza daitezkeen edo paisaia balioa duten eremuak abandonatzea.
- Bidegorri falta eta hirigunean autoak erabiltzea.
- Etxebizitza garaiak.
- Kontrolik gabeko kartelak eta errotuluak.
- Autobidea eta paisaia hondatzen duten beste zerbitzu batzuk, beharrezkoak izan arren.
- Herriguneetan dagoen industria.

Hirigune inguruetan paisaia hondatuta

- Herrien barnealdea eta ingurua oro har.
- Usurbil ingurua.
- Arroabea, San Miguel inguruak Oikia menditik.
- Irita eta Abendaño inguruak, Zarautzen.
- Zelai Ondo auzoko txatarategia, Zarautzen.
- Azpeitiko hirigune historikoa.
- Abeta eta Azu baserrietarako auzo-bidea, Meagako errepidetik.
- Hiriguneetarako sarbideak, Azpeitikoa, esaterako.
- Sarbideak (errepideak, biribilguneak...).
- Urbanizatu gabeko lursailak, tarteka eta behin-behinekoz erabiltzen direnak (aparkalekua, hartxintzar-eremuak...).

Urola Kostako herritarrek paisaia hobetzeko neurriak proposatu dituzte

Landa ingurua

- Zuhaitz gehiago landatzea.
- Lantzeko lurrak kudeatzeko plan orokorra: nekazaritza iraunkorrari lehentasuna emanez monolaborantzak sortzen duen kaltearen aurrean (batez ere espezie exotikoak landatzea debekatuz).
- Pinua ez diren beste labore batzuk bultzatzea eta zuhaitz-espezie autoktonoak landatzea. Biodibertsitatea zaintzea.
- Baserri inguruetan zer egiten den kontrolatzea (zaindu gabeko eraikuntzak, traktore zaharrak pilatuta...).
- Nekazaritza eremuak behar bezala zaintzeko laguntza gehiago.
- Basoen ordeaz mahastiak ez jartzea.
- Ondo zaindutako lurrak babestea; horiekin zer egin daitekeen eta zer ez zehaztea.
- Etxolak eta ortuak kudeatzeko plan bat.
- Etxe tradizionalen inguruan etxe berririk eraikitzeko baimenik ez ematea.

Natura ingurua

- Barneko paisaiari balioa ematea, bideak seinalatzea.
- Natura eremuak indartzea: mendia, errekek, hondartzak...
- Zingirak berreskuratzea.
- Zigor-neurriak hondartzak zikintzeagatik.
- Basoak garbitzea.
- Plangintza on bat egitea, eremu berdeetan paisaia garbi edukitzeko.
- Mendiak garbitzea; sasiak sortzeak arazo larriak eragin ditzake.
- Eremu babestuetan hirigintza edo espekulazio-lanik egiteko baimenik ez ematea.
- Zenbait inguru legez babestea.
- Babestutako eremuak zabaltzea.
- Hiriko jarduerak ingurumenarekin bat egitea.
- Ubideak eta erreka ertzak garbitzea.
- Mendietako bide berriak mugatzea.

Hiri ingurua

- Herrietako sarrerek hobetzea.
- Herrietan oinezkoentzako kaleak egitea.
- Etxebizitza garaiagoak egitea.
- Hiriak gehiago ez haztea eta urbanizatu ezin diren lurak ez okupatzea.
- Udal zerbitzuek kontrol hobea egitea.
- Administrazioek ingurumen legeak betetzea.
- Abandonaturiko ostatuak berreskuratzeko planak.
- Turistei baino gehiago, herritarrei arreta ematea.
- Kirolerako eta aire libreko jardueretarako eraikin gehiago egitea.
- Auto kopurua mugatzea.
- Paisaiaren garrantziaz sentsibilizatzea.
- Garraiobide publikoa handitzea.
- Zarautz eta Zumaia arteko errepidea oinezkoentzat bihurtzea eta autobidea erabiltzea.
- Irizpide estetikoak bateratzea.
- Errepideetako lurra margotzea edo berriz margotzea.
- Hirigune historikoak ez aldatzea.
- Antena gutxiago.
- Autobidea eta Zarautz erdigunetik igarotzen den trenbidea kentzea.

Industria ingurua

- Industrialderik ez eraikitzea.
- Industria herrigunetik urruntzea.
- Industriaguneak ondo kudeatzea.
- Aizarnazabaleko eta Beduako industrialdeak lekuz aldatzea.
- Obra hondakinak jasotzeko dispositiboak.
- Isuriak, kutsadura eta bestelakoak zigortzeko neurriak.
- Zarautzeko zabortegia ixtea.

Ekimena ondo hartu da baina ez daude ziur paisaia hobetzeko balioko duen

Ekimenaz

Ezer positiborik ez	Ez oso positiboa	Nahiko positiboa	Oso positiboa
% 1	% 12	% 56	% 31

Batez bestekoa*
3,2

Urola Kostako paisaiari buruzko Katalogoak eta Gidalerroak egiteko ekimenaren **balorazio positiboa** egin dute herritarrek. Gainera, paisaian **nahiko eragin handia** izango duela uste dute.

Paisaian izango duen eraginaz

Oso gutxi edo ezer ez	Gutxi	Nahikoa	Handia
% 16	% 37	% 38	% 10

Batez bestekoa*
2,4

Sexuaren arabera

	Ekimenaren balorazioa	Paisaian izango duen eraginaren balorazioa
Gizonak	3,1	2,2
Emakumeak	3,2	2,5

Emakumeek gizonak baino zertxobait hobeto baloratzen dituzte ekimena eta paisaian izango duen eragina, baina **balorazioen arteko aldea ez da esanguratsua.**

Ekimen honekin eszeptikoak direnek hainbat argudio eman dituzte

Arrazoi hauengatik, ez dute uste ekimenak paisaian eragin handirik izango duenik: interes ekonomikoak, borondate politikorik eza eta ekimena ezartzeko konfiantza falta

Askotariko interes ekonomikoak

- Gastua dakarrelako eta Eusko Jaurlaritzarentzat plan hauek ez direlako ezinbestekoak. Paisaiari eta naturari ez zaie arretarik ematen”.
- Interes ekonomiko asko daudelako eta horiek zaildu egiten dutelako paisaia hobetzea.
- Ez dute eraikitzea galaraziko, turismoa erakar lezakeelako. Bisitak areagotzeak paisaiari kalte egin liezaioke, baina dauzkagun alde onak jakinarazi egin behar dira.
- Dirua garrantzitsuagoa da paisaia baino. AHTrekin egin duten sarraskia ikusi besterik ez dago.
- Ez dago dirua honetan gastatzeko beharrik.

Ildo politikoaren jarraitutasun falta eta konfiantza falta ekimena ezartzeko moduaren inguruan

- Hau martxan jartzen denerako, beste gobernu bat egongo da indarrean eta beste gauza batzuk egin nahiko ditu.
- Ez dut uste Eusko Jaurlaritzak demokrazian parte hartzen utziko duenik.
- Diagnosiak eta planak beharrezkoak dira, baina egiazki ez dira eraginkorrak eta ez dituzte ekintza eta neurri zehatzak ezartzen (ez dute bermatzen egingo direnik). Orain arteko joera politikoak eraikitzeari eta inbertitzeari eman dio lehentasuna, ez dagoena hobetzeari (ikus errepideak, trenbide sarea, etab.).
- Planak ez dira betetzen; eta okerreana da legea bera sortzen dutenek ez dutela betetzen. Penagarria da.
- Krisian gauza gutxi egin daiteke.

Ondorioak

- Paisaia modu positiboagoan baloratzen da.
- Oro har, herritarrak kezkatuta daude herrien kanpoaldearekin.
- Iritzi ezberdina paisiarekin duten harremanaren arabera eta sexuaren arabera.
- Urola Kostan bizi direnek baloratzen dute gehien egungo paisaia, baita paisiaren kudeaketa egokiarekin lortuko litzatekeen paisaia ere.
- Ekimenean konfiantzarik ez dutenek interes ekonomikoak eta borondate politiko falta argudiatu dituzte.

Herritarren parte-hartzea Arabako Errioxako Paisaiari buruzko Katalogoa egiterakoan

2. etapa. Paisaiaren kalitate-helburuak eta hobetzeko neurriak

Herritarrei egindako galdeketen emaitzak

- ❑ **Paisaiari buruz Arabako Errioxako biztanleei egindako galdeketetan** lortutako emaitzak jaso dira agiri honetan. Galdeketak baliabide elektronikoak erabiliz eta kalean egin dira.
- ❑ Katalogoa idatzi duen taldeak paisaiaren inguruan proposatutako kalitate-helburuei buruz Arabako Errioxako biztanleek duten balorazioa jaso da txostenean. Helburuak Arabako Errioxako eragileekin kontrastatu dira aldez aurretik.
- ❑ **Eremu Funtzionaleko udal hauetara bidali** dira Galdeketak: Mañueta, Kripan, Eltziego, Bilar, Bastida, Lantziego, Lapuebla de Labarca, Leza, Moreda, Navaridas, Oion, Samaniego, Villabuena eta Ekora (eta horien barruan hainbat sailetara, besteak beste, Kultura, Turismo eta Berdintasun sailetara). Halaber, ekonomia eta landa garapenerako erakundeetara, kirol, kultura eta turismo elkarrekin, ekonomia garapenerako elkarrekin eta bestelakoetara bidali dira, haiek euren kontaktuei bidaltzeko. Horrez gain, 2012ko apirilaren 3an inkesta bat egin zen in situ.
- ❑ Jasotako Galdeketak: **69**.

Sexua

% 42	Emakumeak
% 58	Gizonak

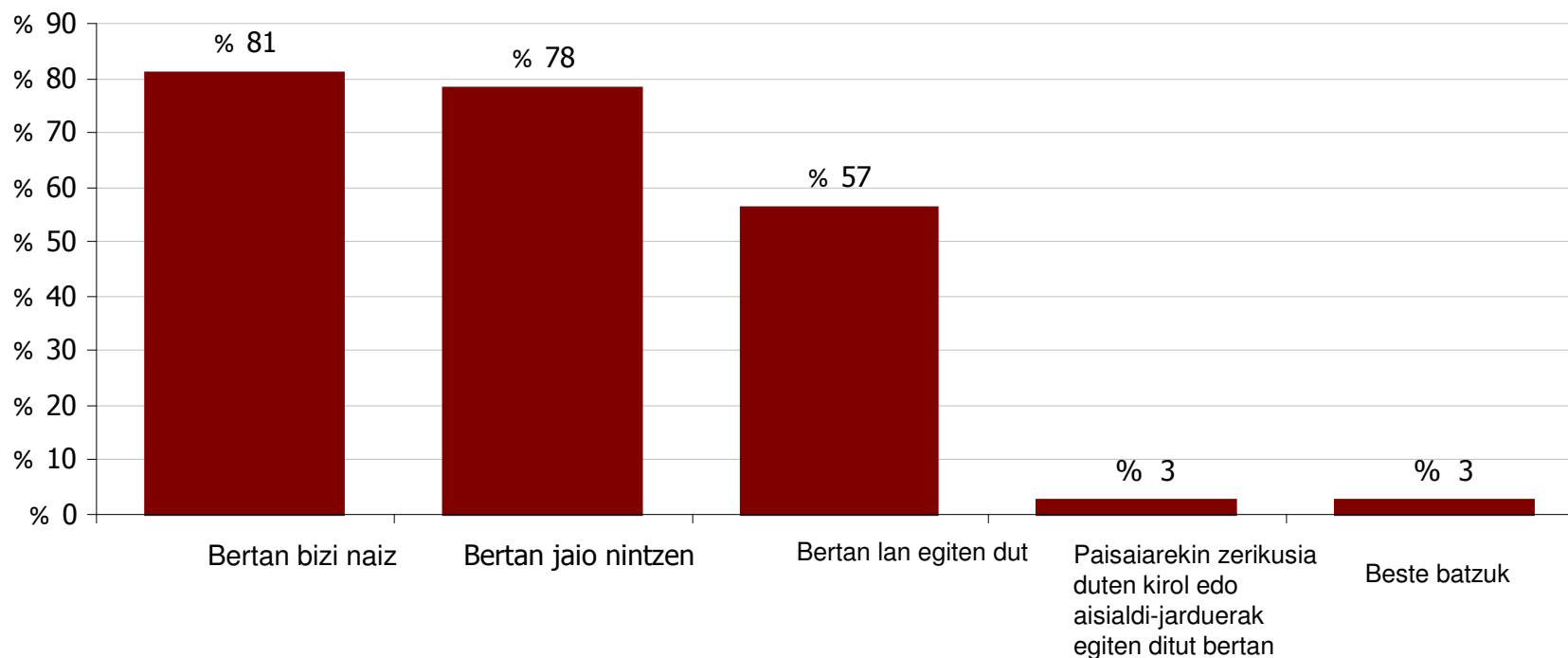
Adina

% 3	25 urte baino gutxiago
% 38	25-44 urte
% 48	45-64 urte
% 12	65 urte edo gehiago

Galdeketei erantzun dieten pertsonen harreman estua dute euren paisaiarekin

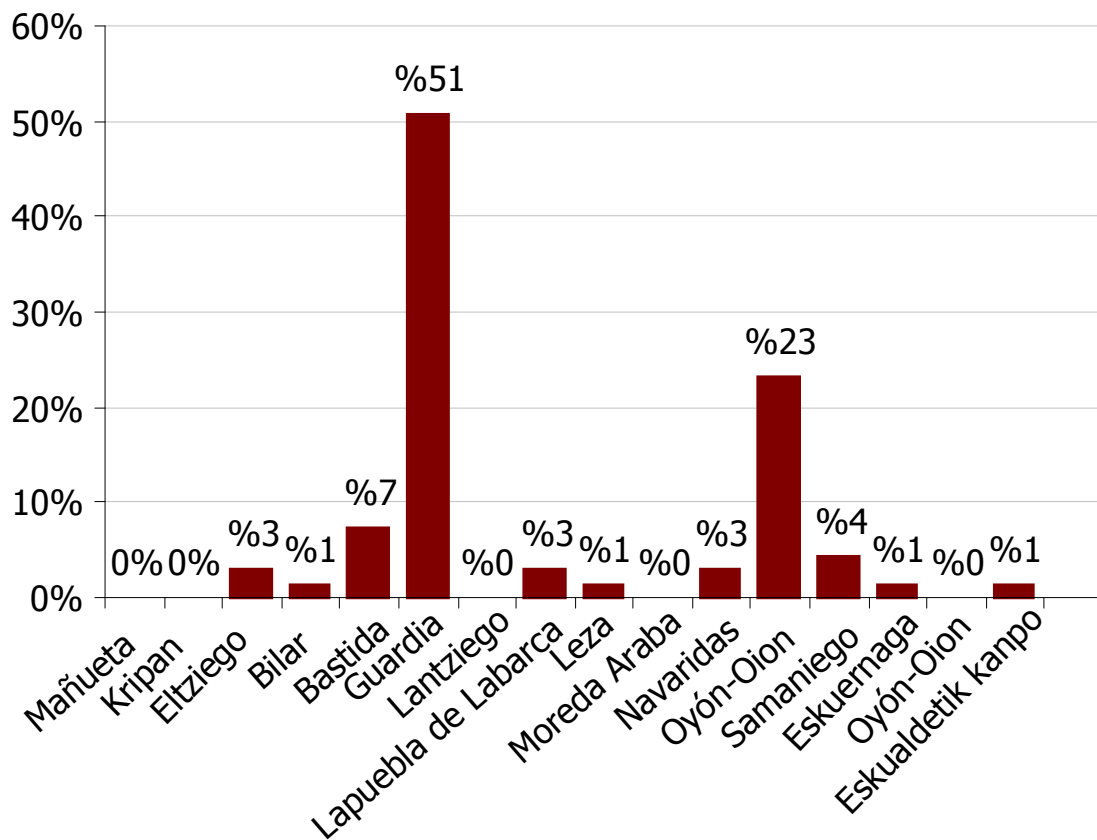
PAISAIAREKIKO LOTURA

Arabako Errioxarekiko lotura (behar beste aukera markatu)

Guardia, Oion eta Bastidako biztanleak dira 2. etapan gehien parte hartu dutenak

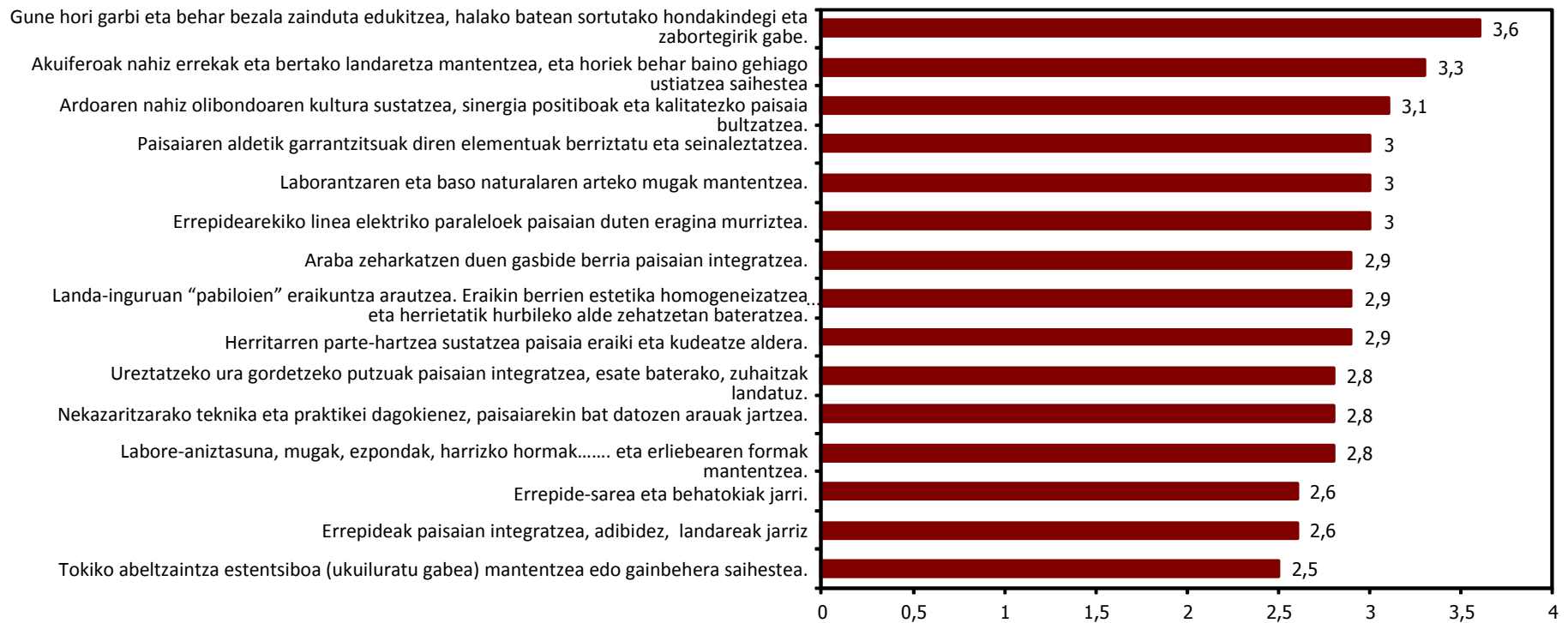
Indica localidad de residencia

Zaborteziak kontrolatzea, akuiferoak mantentzea eta mahatsondoaren nahiz olibondoaren kultura sustatzea dira adierazitako helburu nagusiak

Garrantzi gehien eman zaion helburua bat dator lehenengo etapako inkestetan gehien adierazitako degradazio faktorearekin: zaborteziak eta h

Baloratu paisaiaren kalitate-helburu hauen lehentasuna eta premia Arabako Errioxako paisaia hobetzeko

Argibide gehiago eta elkarrizketak, praktika produktiboak eta paisaia zaintzea bateragarriak izan daitezzen

Nola konpon liteke nekazaritza-interesen eta paisaia zaintzeari dagokionez dakartzan praktiken (ezpondak erretzea, zirrikitu arteko arteko landaredia eta ibai ertzetakoa suntsitzea, erliebea aldatzea, etab.) arteko gatazka?

1. Elkarrizketa

- “Nekazariekin hitz egitea”.
- “Beharrezkoa da Nekazaritza Sailak Fauna, Mendi eta Dibertsitate sailekin hitz egitea neurri zehatzak hartzeko”.
- “Denok hitz egin beharko genuke gehiago, eta informazio gehiago izan beharko genuke”.
- “Nekazari, ekologista eta politikariek bildu egin behar dute”.

2. Zigorak

- “Nahiz eta ez izan irtenbide onena, badirudi nekazaritza munduan arrakasta duen gauza bakarra zigor ekonomikoak direla”.
- “Nekazariak kontzientziaztea paisaia erakargarriak dituen abantailen inguruan. Eta guztiontzako (bai bertan bizi direnak bai bisitariak) paisaia atsegin mantentzen dutenak ekonomikoki konpentsatzea. Garrantzitsua da paisaia mantentzea, baina garrantzi bera du paisaia landuko duen nekazaria mantentzea”.
- “Isunak jarri eta kontrolatzea”.

3. Gaiaren inguruko trebakuntza eta sentsibilizazioa

- “Lehenengo eta behin, garrantzitsuena da nekazaria trebatzea eta landaretza mantentzeak eta inausketak ez egiteak duen garrantziaren inguruan kontzientziaztea”.
- “Nekazariari argibide zehatzak emanez, halakoetan paisaiari kalterik eragin gabe nola jardun jakin dezan”.
- “Lehenengo sektorean lan egiten duen biztanleria aktiboaren artean ekintza eraginkorrak bilatuz”.
- “Nekazariak kontzientziaztea paisaia erakargarriak dituen abantailen inguruan. Eta guztiontzako (bai bertan bizi direnak bai bisitariak) paisaia atsegin mantentzen dutenak ekonomikoki konpentsatzea. Garrantzitsua da paisaia mantentzea, baina garrantzi bera du paisaia landuko duen nekazaria mantentzea”.
- “Arabako Errioxa trebakuntzarekin. Desentsibilizatzen ari da”.
- “Nekazariari ikastaroak emanez”.
- “Mahastietan ankerkeriak egiten dituztenak trebatzea”.

Beste erantzun batzuk

4. “Praktika hauek horretan aritzen diren enpresen bidez kanporatuz eta jokabide-eredu bateratu bati jarraituz. Horrela, posible izango da jarduteko modua edo ingurumenari kalte egiten ez dioten eta paisaia aldatzen ez duten produktuen erabilera bateratzea”.
5. “Praktika batzuk albo batera utziz baina kontrolatuz eta laboreak eta paisaia bateragarriak izan daitezen gutxieneko arau batzuk mantenduz”.
6. “Ezponda erretzea gehiago zaindu beharko litzateke, nekazariak berak ez baitu horrekin ezer lortzen, ohitura da, ohitura txarra. Erliebea aldatzea kontu korapilatsuagoa da, hegalean dauden lursailak eurenak direlako eta horiek lantzeko zailtasunak dituztelako. Beharbada hobe litzateke baratze-alorrek gomendatzea dena hondarrez bete eta estetika apurtzen duen ezponda handi-handia egitea baino. Batzuek uste dute ibaiertzak eurenak direla, baina udalek ere ez dakite zer egin behar duten”.
7. “Lehenengo sektorean lan egiten duen biztanleria aktiboaren artean ekintza eraginkorrak bilatuz”.

Ez da arazo moduan hartzen

- “Ezpondak erretzea galarazten bada, agian nekazariak pestizidak erabiliko ditu, eta horiek are kaltegarriagoak dira”.
- “Ez zait iruditzen Arabako Errioxan hori arazo bat denik”.
- “Nekazaritzan erabiltzen diren praktikak paisaiaren zati dira”.
- “Nekazariak ahal dutena egiten dute”.
- “Ez dakit non dagoen arazoa, beti egin izan da horrela”.
- “Lursail bat badaukazu, ahalik eta gehien landu behar duzu”.
- “Ez nekien ezpondak erretzea txarra zenik”.

Gehienek uste dute posible dela lehorreko hainbat laborantza egotea.

Posible al da lehorreko hainbat laborantza (zerealak eta olibondoak, esaterako) eta mahastiak aldi berean egotea? Nola lortuko litzateke?

Bai, posible da laborantza horiek guztiak aldi berean egotea

- “Betidanik egon dira. Gure nagusiei galdetu behar zaie”.
- “Beti izan da horrela. Azken urteotan mahastiak izandako gorakada izan arte, gogoan dut Guardian, mahastien inguruan fruta-arbola asko zeudela (gereziak, gingak, mertxikak, okaranak etab.). Kontua da interes ekonomikoa nagusitu zela”.
- “Historian zehar, laborantza horiek guztiak aldi berean egon dira. Zergatik ez orain? Eta, horretarako modu bat egon behar al da?”.
- “Posible izango litzateke, lehorreko hiru laborantza dira eta”.
- “Noski baietz, posible da horiek guztiak aldi berean egotea. Hori sortu eta mantentzeko gai direnak sustatu eta babestu behar dira, hau da, nekazariak”.

- “Hirugarren sektorean nago. Uste dut lehenengo sektorekoentzako galdera dela. Hala ere, suposatzen dut posible dela”.
- “Laborantza horiek mahastiak baino gehiago sustatuz eta lagunduz”.
- “Bai, erabat. Nekazari bakoitzak ikusiko du nola egin, eurak dira-eta laborantza ondoen ezagutzen dutenak”.
- “Bai, fruta-arbola gehiago landatuz eta lurak banatuz”.
- “Bai, lurak laborantza mota guztietarako utziz.”
- “Bai; egia esan, beti egin izan da horrela”.
- “Bai, laborantzak eta mahastiak bereiziz”.
- “Bai, dagoena landatuz eta gehiago haziz”.

Laborantzen errentagarritasun ekonomikoak baldintzatzen du

- “Uste dut posible izango litzatekeela, baldin eta nekazariarentzat ekonomikoki ona izango balitz. Laborantza ekonomiarekin lotuta dago. Ekonomikoki errentagarria bada, egingo da. Lurra oparoa bada, landatu daiteke. Eltziegon, esaterako (hango lur gehienak kalitate gutxi du), mahastiak mendeetan egon dira. Lurra zenbat eta oparoagoa, orduan eta zereal gehiago landatzen zen, eta mahastiak gune elkorretarako izaten ziren”.
- “Errentagarria dela ikusten ez bada, zaila da. Gaur egun denok daukagu nahi dugun fruta eta nahi dugunean, eta errentagarria ez bada, zaila da beste produktu batzuk jartzea. Olibondoak jarri dituenak, berreskuratuko zuela uste zuelako eta aldatzeagatik jarri ditu, edo diru-laguntzak lortzearren”.
- Zaila da. Balio ekonomikoek baldintzatzen dute, eta balio horiek aldatu egiten dira denborarekin.

Eraikinak arautzen dituen araudia, erabilitako eremuak eta nabeek paisaian duten eragina saihesteko laguntzak

Nola konponduko zenuke landa-guneko nabeen arazoa, paisaian eraginik izan ez dezaten?

1. Eraikinen araudia erregulatuz

- “Nabeak eraikitzeako material motak araupetuz, homogeneoa izan dadin, eta ahal den neurrian, ez dezan landa-giroa apurtu”.
- “Homogeneoki eraiki daitezela, ahal den neurrian ez daitezen deigarri gertatu, eta horientzako guneak jar daitezela”.
- “Agian irtenbide errazena da udal ordenantza edo araudiak egitea eraikuntzan erabili behar diren materialak zehazte aldera, paisaian integratuta gera daitezen (hormen kolorea, inguruan zuhaitzak landatzea, garaiera gutxi etab.)”.
- “Proiektu berrientzat antolamendu egokia sortuz eta badaudenak leheneratzeko modua aurkituz. Araudi berri batekin eta gauzatzeko bidezko epearekin”.
- “Eraikitzeako irizpideak bateratuz, azkar hazten diren zuhaitzak erabiliz, makalekin edo paulowniekin profilak disimulatzeko”.
- “Materialei eta zuhaitzei edo antzekoei dagokienez, neurri zehatzak hartu behar dira. Beharrezkoa da azterketa sakonago bat egitea, pabiloiaren titularrari ahalik eta gutxien eragin diezaion. Saihestezina da aurrefabrikatutako metodo eta xaflen bidez eraikitzea, hori delako modurik errazena eta ekonomikoena”.
- “Eraikitzeako irizpideak bateratuz, azkar hazten diren zuhaitzak erabiliz, makalekin edo paulowniekin profilak disimulatzeko”.
- “Landa-guneetako nabeentzako baldintza batzuk jarritz”.

2. Nabeentzako gune bat jarritz

- “Ez da landa-gunean eraiki behar. Nabeak eraikitzeko gune bat jarri beharko litzateke landa-gunetik kanpo”.
- “Nekazariak biltoki handi bat behar du makinak gordetzeko. Etxe atxikiak egiten badira, biltokiak egingo dira. Herritik hurbil egingo lirateke, ibarrean, paisaia apurtu gabe eta inguruan beti zuhaitzak jarritz”.
- “Nabeak kokatzeko hiri-guneak jarritz”.
- ““Nekazaritza-poligonoak” sortuz, horrelako eraikinak bertan jartzeko”.
- “Hiri-eremuetan eraikiz, poligonoetan, eta bertan pilatuz”.
- “Horretarako gune zehatzak prestatuz”.
- “Nabeak poligonoetan jarritz”.

Baina baita....

- Ez zait ezer bururatzen, nabeentzako gune berezi bat jartzea okerrago baita.

3. Dauden nabeen estetika hobetuz

- “Urruti dauden leku berezietan jartzea ez da konponbidea nekazariarentzat, ez da eroso. Hobe da kamuflatzea”.
- “Eraikita daudenak landarez (zuhaitzez) inguratuz”.
- “Landareekin disimulatuz”.
- “Inguruan zuhaitzak jarritz”.
- “Zuhaixkak edo zuhaitzak jarritz eta berdez edo marroiz margotuz”.
- “Ondo margotuz”.
- “Inguruan zuhaitzak jarritz”.
- “Lardaskeriarik” ez egiteko exijituz. Xaflarik ez. Prezioak egokituz”.
- “Harriarekin”.

4. Laguntzak

- “Paisaiarekin bat datozen nabeak egiteko laguntzak”.
- “Gauza polit bat egiteko dirua eman diezadatela bururatzen zait, eskatzea erraza baita, baina ordaindu egin behar da”.
- “Diru publikoa erabiliz”.

5. Beharrezkoak diren nabeak bakarrik eraikiz

- “Kontuan hartu behar da halaber, pabiloi bat eraikitzen duten guztiek egiaztatu behar dutela euren jarduera aurrera eramateko beharrezkoa dutela, eta jarduerarako lehentasunezkoa dela.
- Aipaturiko guneetatik kanpo eraikitzea ahalik eta gehien mugatuz, eta interes orokorrekoa (erreala) denean bakarrik ematea baimena.

6. Beste batzuk

- Pabiloiak mugatuz, pertsonako kopuru jakin bat
- Gehiago ez eraikiz

Ez da arazo bat, beharrezkoak dira

- “Nabeak paisaiaren zati dira, ez dute eraginik, paisaia bera dira. Zer da ustiategi bat naberik gabe? Berezko paisaia aldatuko genuke.
- “Bere horretan ondo daude”.
- “Ez da arazo bat. Beharrezkoak dira”.
- “Orain ez dira egiten”
- “Ondo egiten badira, egon daitezke”.
- “Ondo daude, nekazariak behar dituzte”
- “Nabeek nonbait egon behar dute”.

Argibide gehiago eta elkarrizketa, praktika produktiboak eta paisaia zaintzea bateragarriak izan daitezten

Zer egin ahalko litzateke hiriguneak narriatuta ez egoteko?

1. Kontzientziatu, sentsibilizatu

- “Lokalak eta turistak mentalizatzea hirigunea zaindu eta mantentzeak duen garrantziaz, horretarako, esaterako, zaborrak bota eta jasotzeko neurriak eta baliabideak jarri, birziklatzea sustatuz”.
- “Uste dut arazoa ez dela aurrekontua, baizik eta utzikeria. Udalak kontzientziatu behar dira, leku eredugarriak bisitatu”.
- “Uste dut arazo handiena kontzientziatzea eta inguruari errespetua izatea dela, ez baitugu ingurumena errespetatzeko kultura gehiegi”.
- “Birziklatu, zaborra bildu, ez zikindu”.
- “Kultura gehiago izan behar dugu eta gehiago bidaiatu, beste kultura batzuetatik ikasteko. Zaindu egin behar ditugu”.
- “Zabor-bilketa kontu handiagorekin egin eta beste leku batzuetara joan gauzak nola zaintzen dituzten ikusteko”.

2. Hirigintza planak eta kontrola

- “Hirigintza planak eta garbiketa hobetu. Zaborra botatzen duenari isuna edo zigorra jarri”.
- “Udaletako hirigintza planen bitartez kontrolatu”.
- “Estetikari buruzko ordenantza zehatzak. Borondate politikoa”.
- “Merkatu ibiltariak eta txabolak kontrolatu”.
- “Administrazioen aldetik kontrol gehiago eta kontu handiagoa”.
- Araudi bat, urte batzuen buruan narriatutako eraikinei eta aurreko egoeran daudenei aplikatzeko. Eraiki aurretik urbanizatu.
- “Merkatu ibiltariak eta txabolak kontrolatu”.

3. Mantenimendua eta birgaikuntza sustatu

- Hiriguneen mantenimendua sustatu; ez kontserbatzea da benetan narriaduraren arrazoa.
- “Orain arte, etxe zahar adierazgarrienei babesa eman zaie, besterik ez, eta horrek mantentzeko eta beharrezkoa denean berreraikitzeko trabak jarri besterik ez du egiten. Birgaitu behar diren eraikin guztiak birgaitzea ahalbidetu beharko litzateke, eta eraikin berrietarako irizpideak bateratu”.
- Oso erraza da administrazioek azpiegitura ezberdin eta berriak eraikitzeko diru-laguntzak ematea, baina zaila da horiek behar bezala mantentzea. Gainera, gure herri batzuen inguruan, zerbait egiten saiatu diren arren, Aldundiak, bere araudiaren bitartez, ez die utzi.
- Langabezian daudenei lana eman eta eraikinak dauden bezala mantendu.
- “Jabeei pizgarriak eman, ez dakit nolako pizgarriak, ondasunak konpondu, zaindu eta berritzaileko arlo horretako ordenantzak aintzat har ditzaten”.

“Eskakizun guztiak konpentsatzeko laguntzak eman, gauzak gero eta hobeto egin daitezzen”.

- “Diru-laguntzak”.
- “Diru publikoa inbertitu konpontzeko”.
- “Ez dagoen diruarekin mantendu”.
- “Hiria eta hiriko eraikinak zaindu udalek eta gainontzeko erakunde publikoek duten diruarekin”.

Ez da uste narriatuta dagoenik

- “Uste dut landetxeak dauden moduan mantendu behar direla. Ondo daude”
- “Herri zaharra da. Ondo dago”
- “Ezer ez, Guardia ondo dago bere horretan. Landa-giroaren itxura du”.
- “Guardia ondo zainduta dago. Fatxadak garbitu”.

Sentsibilizazioa eta konpentsazio ekonomikoa, praktika produktiboak eta ondarea bateragarriak izan daitezzen.

Nola bateratu ahal dira nekazarien interesak eta batzuetan euren lurretan dituzten ondare arkeologiko eta kulturala? Ze konponbide proposatuko zenuke?

1 Sentsibilizatu, informatu

- “Ondareak duen garrantziaren inguruan jendea kontzientziatu. Nekazariekin hitz egin eta argibideak eman, eta besteok ere jakin beharko genuke zer egin behar dugun horrelako zerbaiten aurrean”.
- “Gauza biak egin daitezkeela kontzientziatu”.
- “Herritarrak eta politikariak kontzientziatu”.
- “Nekazariak, jabeak eta politikariak sentsibilizatu. Seinaleak jarri eta ondarearen inbentarioak egin”.
- “Informazioa, interes handia eta inplikazioa, batez ere tokiko eta eskualde mailako agintarien aldetik. Ondare honi buruzko inkesta baten bidez azaldu daiteke”.
- “Nekazariari azaldu beharko litzaieke litekeena dela bere lurretan aztarna arkeologikoak aurkitzea, eta hori gertatuz gero, nekazariak udalari edo dagokionari jakinarazi beharko dio”.
- “Nola lan egin eta zer egin azaldu, eta, lan egiteari utzi behar bazaio, zerbait eman beharko diete lurren jabeei”.

2. Konpentsatu

- “Nola saritu ahal da lurra erosten dirua inbertitu ondoren lur horretan aztarna arkeologikoak daudela ikusi duen nekazariari? Aldundiak lur hori erosi beharko lioke?”.
- “Kultura Sailaren eta udalaren laguntzarekin”.
- “Bizitza honetan beti gertatzen den bezala, kontua da alde guztiek eman behar dutela zerbait, eta interesa badago eta sen on pixka batekin, ez litzateke arazorik egon behar”.
- “Lurragatik balio duen dirua ematen badidate, ikusiko dugu”.
- “Diru-laguntzak”.
- “Konpentsatu, konpentsatu, konpentsatu”.
- “Lurraren jabetza kentzeagatik ordaindu”.
- “Politikariak eta jabeak trebatu, eta ezin badute lurra landu, ekonomikoki konpentsatu”.
- “Trukean antzeko lurra eman, edo jabetza kentzen bada, konpentsatu”.
- Zu lanean ari zara, ezin zara egun guztian zerbait interesgarria dagoen begira ibili, ordain dezatela!

Beste erantzun batzuk

- “Ondare arkeologikoa errespetatu behar da, eta, horretarako, mantendu egin behar da. Kulturari dagokionez, tokiko kulturaren zati da nekazaritza; beraz, mantendu eta sustatu egin behar da. Gure ondarea da”.
- “Dagoeneko bateragarriak dira”.

Erantzunik gabe

- “Sentitzen dut, ez zait ezer bururutzen. Arazoa da, izan da eta izaten jarraituko du, baita landu gabeko guneeetan ere, esate baterako Navaridasen, Alto de Castejónen, eta Eltziego – Leza errepidearen handitzeari eragiten dio”.
- “Pentsatzeko denbora beharko nuke”.
- “Ez dauka zerikusirik”.
- “Mugak errespetatuz eta paisaian integratuz. Horretarako, seinaleak jarri eta GR ibilbideak hobetuko dira, landa-turismo bateragarria mantentze aldera”.

Ondorioak

- Zaborteziak kontrolatzea, akuiferoak mantentzea eta mahatsondoaren nahiz olibondoaren kultura sustatzea dira aipatutako paisaia-kalitatearen helburu nagusiak.
- Gehiago sentsibilizatzea, trebakuntza eta elkarrizketa eta zigorrak; horietan dira praktika produktiboak eta paisaiaren zaintza bateragarri egiteko proposatu diren konponbideak. Askok uste dute ez dagoela praktika txarrak.
- Gehienek uste dute lehorreko labore ezberdinak egon daitezela. Horien hedapena errentagarritasunaren arabera, batez ere, izango litzateke.
- Eraikin berriak arautzen dituen udal araudia, dauden nabeen estetika hobetzea, nabeentzako guneak eta laguntzak dira nabeek landa-lurretako paisaian duten eragina saihesteko proposatutako neurriak. Hala ere, batzuen ustez, ez da arazo bat, beharrezkoak direla uste baitute. Ezin da saihestu.
- Hiriguneen narriadura itxura saihesteko konponbideei buruzko galderari dagokionez, hezkuntza eta sentsibilizazioa, hirigintzako planak eta kontrola, eta zigorrak izan dira erantzunak. Halaber, uste da ez kontserbatzeak narriatzen duela. Beste batzuek, aldiz, ez dute uste hirigunea narriatuta dagoenik.
- Nekazaritzaren interesak zenbaitetan lursailtan agertzen den ondare arkeologikoarekin eta kulturalarekin bateragarriak izan daitezela, honako konponbide hauek proposatu dira: sentsibilizatzea eta trebatzea, horrelako kasuetan nola jardun jakiteko, eta jabetzagarri ekonomikoki konpentsatzea.

Herritarren parte-hartzea Enkarterriko Paisaiari buruzko Katalogoa egitean

2. etapa. Paisaiaren kalitate-helburuak eta hobetzeko neurriak

Herritarrei egindako inkesten emaitzak

- ❑ Txostenean jaso da Enkarterriko biztanleek paisaia-kalitatearen helburuen gainean egindako balorazioa. Katalogoa idatzi duen taldeak proposatu ditu helburuak eta aldez aurretik egiaztatu dira Enkarterriko eragileekin.
- ❑ **Eremu Funtzionaleko honako udal hauetara bidali** dira galdeketak: Artzentales, Balmaseda, Galdames, Gordexola, Gueñes, Lanestosa, Sopuerta, Trucios-Turtzioz, Karrantza Harana eta Zalla (eta horien barruan hainbat sailetara, besteak beste, Kulturara, Turismora eta Berdintasunera). Halaber, ekonomia eta landa garapenerako erakunde, kirol elkarteetara, kultur elkarte, turismo elkarte, ekonomia garapenerako elkarte eta abarretara bidali dira, haien kontaktuei birbidaltzeko asmoz. Horretaz gain, 2012ko apirilaren 4an inkesta bat egin zen in situ.
- ❑ Jasotako galdeketak: **91**.

Sexua

% 53	Emakumeak
% 47	Gizonak

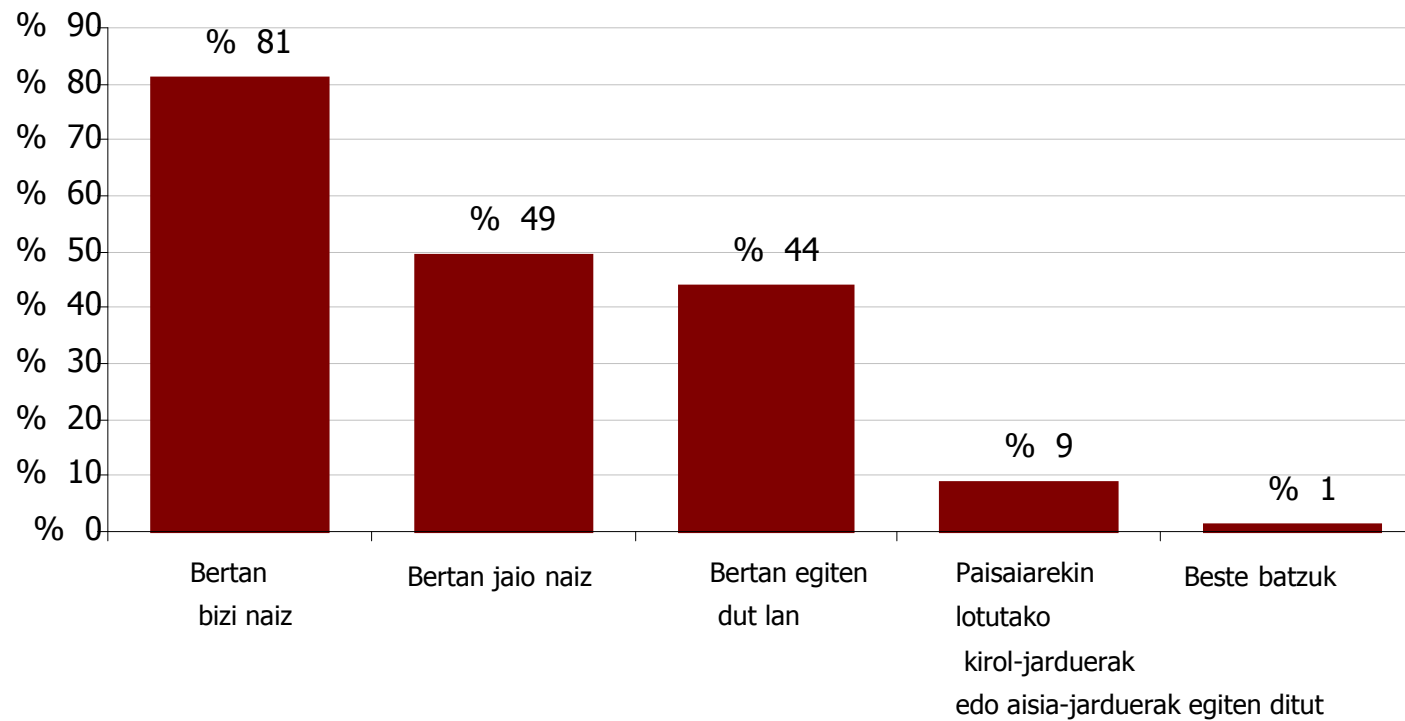
Adina

% 3	25 urte baino gutxiago
% 48	25-44 urte
% 37	45-64 urte
% 11	65 urte edo gehiago

Galdeketak erantzun dituzten pertsonen harreman estua dute euren paisaiarekin

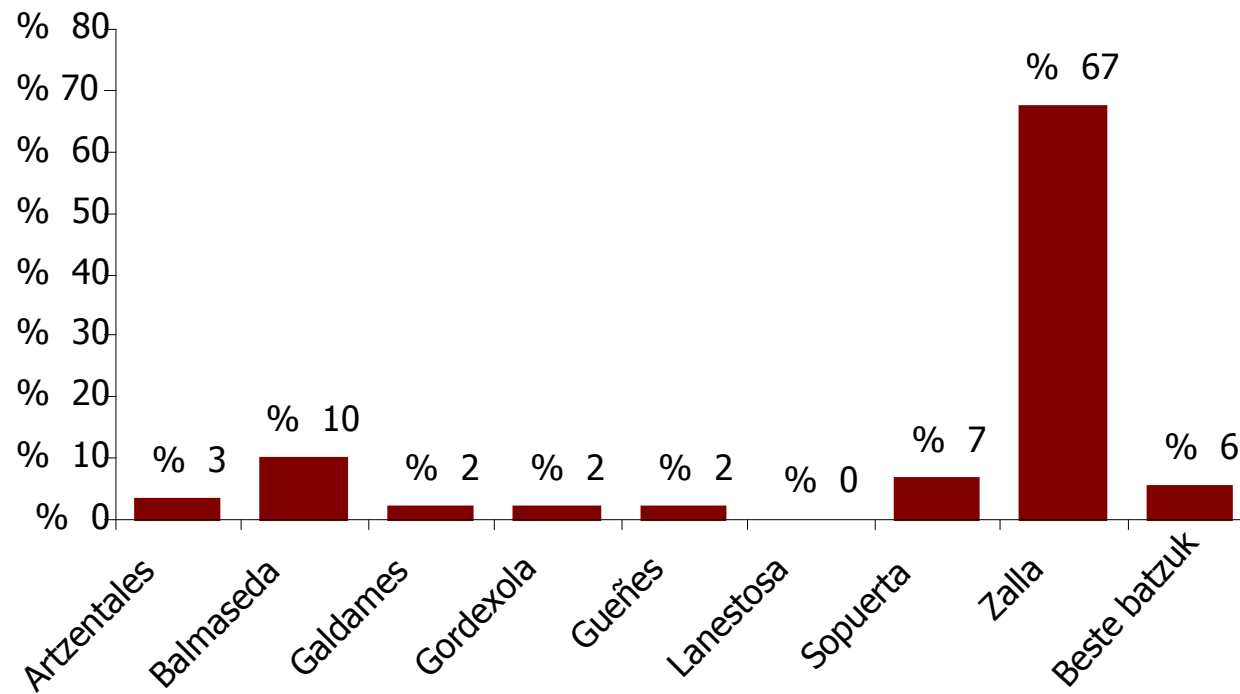
PAISAIAREKIKO LOTURA

Enkarterrirekiko lotura (behar beste aukera markatu)

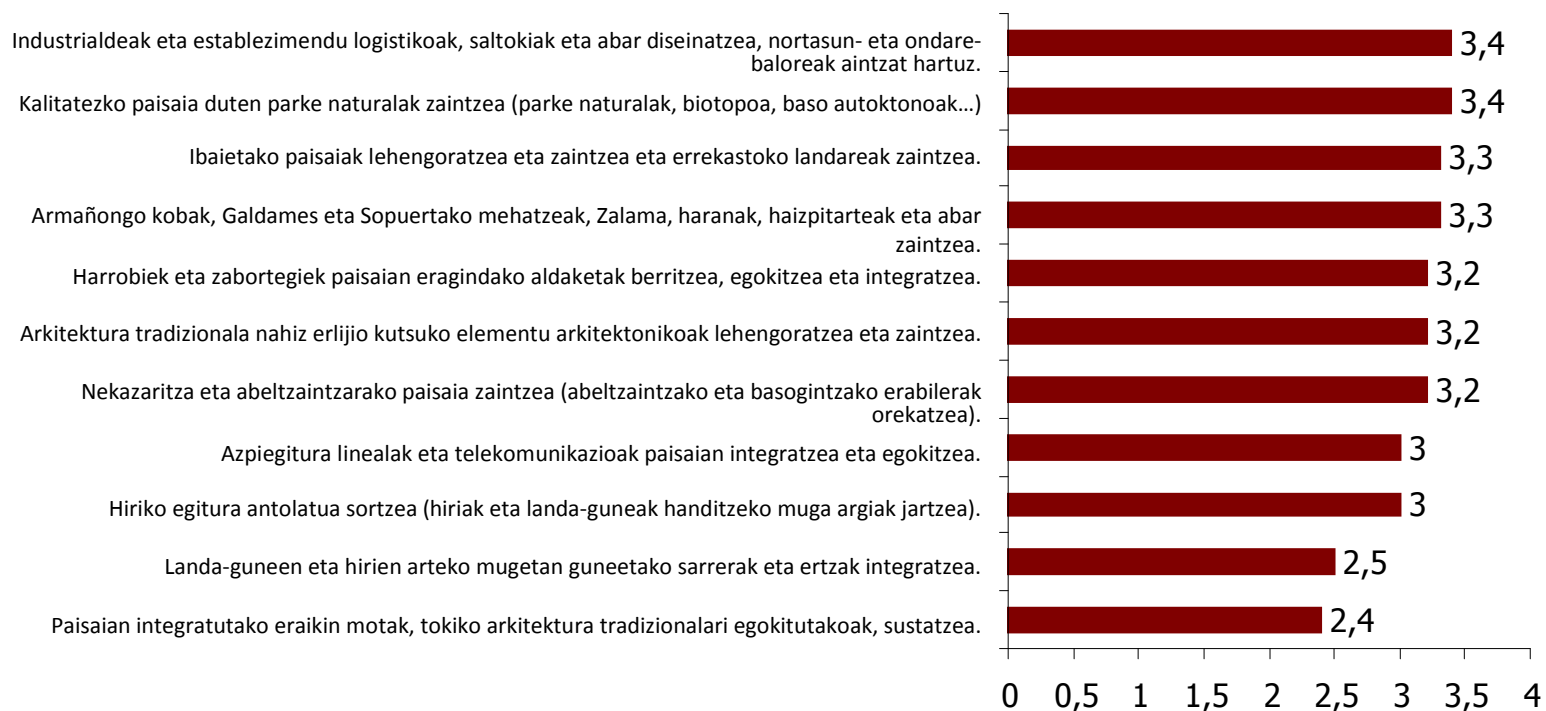
Zallako biztanleak izan dira 2. etapa honetan gehien parte hartu dutenak

Adierazi non bizi zaren

Poligonoak, eta paisaia naturala eta ibaietako paisaia dira aipatutako helburu nagusiak

Baloratu paisaia-kalitatearen helburuek duten lehentasuna eta premia, Enkarterriko paisaia hobetu ahal izateko:

Eskualdeko ekonomiari bultzada emango lioke (turismoa eta abar)

- “Ez dut arazorik ikusten. Logikoena da babestea, nekazaritza eta abeltzaintzako beharrianak aintzat hartuz. Gaur egun, produkzio jasangarrietara jotzen da, ingurumena zaindu eta ingurura egokitutako produkzioetara. Paisaia “aldatu” daiteke, baldin eta gauzak ondo eta begirunez egiten badira”.
- “Babestuz gero, abeltzaintza indartu egingo litzateke, behar-beharrezkoa baita paisaia horiek sortu eta mantentzeko. Gainera, turismoa sendotuko litzateke, zalantzarik gabe”.
- “Antolatuz gero, ekonomiarentzat mesedegarri izango litzateke”.
- “Babestutako gunea handitzea hiritarren mesederako izango da, noski. Beharbada, dirua erraz irabaztera ohituta daudenen etekin ekonomikoak murriztuko dira. Nekazari txikien kasuan, babestu egin beharko lirateke, paisaia bezala”.
- “Gure ingurua babestea turismoaren mesederako izango da”.
- “Turismoa ekonomia sustatzen duen jarduera da, eta nola edo hala Enkarterriko nekazaritzari lagundu diezaioke”.

- “Baliteke horrela turismoa eta nekazaritza haztea”.
- “Benetan uste dut eskualdearen mesederako izango litzatekeela; izan ere, mendi-turismoari esker diru-sarrerak handituko lirateke, turista horiek eskualdean jan eta ostatu hartuko luketelako”.
- “Argi dago onerako izango litzatekeela, inguruan turismoa erakarriko luke eta. Enkarterrin azpimarratzekoak dira, besteak beste, haranak, mendiak eta zuhaitzak, eta azpiegituren inbasioak kalte izugarria egiten dio paisaiari”.
- “Turismoa sustatuko lukete”.
- “Hau guztia oso garrantzitsua da, baina Enkarterrin lehentasuna du enplegua sortzeak, funtsezkoa da”.
- “Turismoaren, abeltzaintzaren eta nekazaritzaren mesederako izango litzateke”.
- “Nekazaritza, abeltzaintza eta basogintza sustatuko lituzke”.
- “Gauza guztietarako izango litzateke gomendagarria”.
- “Uste dut turismoaren mesederako izango litzatekeela”.

Agian bai, agian ez

- “Eztabaida ezin da izan babesa ala jarduera ekonomikoa. Abeltzaintza estentsibo tradizionala funtsezkoa da handitzea gomendatu den gune horietako paisaia moldatzeko. Jarduera orekatu hori mantentzen den neurrian, paisaiaren elementuak mantenduko dira. Arriskutsua da babesa (zer da babesa?) abeltzaintzaren aurka jartzea”.
- “Handitu behar diren guneak banaka aztertu beharko lirateke, argi utziz noiz duen lehentasuna gune horiek babesteak eta noiz ez. Horretarako, basoko inbentarioak egin behar dira eta babestutako espezieak edo bereziki interesgarriak diren espezieak non dauden identifikatu, haiek ere babesteko. Beste kasu batzuetan uztartu ahal dira, hau da, lehenagotik artzaintza dagoen lekuetan, berez dauden birpopulatutako guztiak babestu daitezke babes-hodiak erabiliz. Horrela, garapena bermatuko da eta, aldi berean, abereentzako bazka aprobetxatuko da, baso eta artzaintzarako ustiapen jasangarria lortuz”.

Gehiengoa hiriguneen hedapena kontrolatzearen alde dago.

Ados al zaude hiriguneak inolako bereizketarik gabe hedatzea saihestearekin, benetako beharrezanei egokituta? Hiriguneen inguruko zein babestu beharko lirateke (zelaiak, baratzeak, ubideak...)?

Ados

- “Bereizketarik gabeko hedapena saihestu behar da, eta, batez ere, ibaien ibilguak, babestutako espezieak eta bereziki interesgarriak diren espezieak, gune homogeneoak eta banaezinak zaindu behar dira. Benetan hedatzeko beharra dagoenean, zelaiei, baratzei eta abarri eman behar zaie lehentasuna. Kasuak banaka aztertuko dira, eta kasu horietarako beste konponbide batzuk proposatuko dira”.
- “Bai, hirigintzako garapenak, azpiegiturak eta baso-landaketak (zelaiak transformatzen ari dira) landazabaleko paisaia tradizionala irensten ari dira, batez ere gune nagusien kanpoaldean”.
- “Herriak ez dira gehiago hedatu behar, dauzkagun etxebizitzak bete behar dira, eta eraikitzen bada, herrien mugen barruan egin beharko litzateke, iraunkortasuneko irizpideak aintzat hartuz. Halaber, kaleko bizitza garatzeko guneak sortu behar dira, eta baita ere, oinezkoentzako pasaguneak auzoen artean nahiz erdiguneetan, ibilgailuetatik babestuta. Eraikinak eta eraikinen ingurua eraikitzeko, kontuan hartu behar da non dauden kokatuta, bai funtzionalki, bai estetikoki. Biztanleek parte hartzea ere garrantzitsua izango litzateke herriaren etorkizuna erabakitzerakoan”.
- “Erabat ados. Eraikinak landaguneetan baino ez lirateke egon behar, bertan zerbitzu guztiak baitaude: argia, bideak eta ura, batez ere. Landagunean bakartuta eraikitzen diren etxe guztiak dituzte paisaiari eragiten dioten instalazioak: linea elektrikoak, bideak, eta abar. Gainera, ikusirik zenbat baserri dauden abandonatuta, ez dauka zentzurik”.
- “Azterlan espezifikoa egin premia “ERREALEKIN”, eta, noski, ubideak nahiz ahalik eta zelai eta baratze gehien”.
- “Bai, ezin ditugu galdu gure ezaugarri diren gune berdeak”.
- “Bai. Hirigunea errespetatu egin behar da, baina aurreko irizpide bera erabili behar da. Funtsezko gauzak babestu behar dira, eta, gainontzeko espazioa, erabili eta aldatu ahal izango da, betiere ingurumena, ondarea, eta abar errespetatzeko oinarrizko printzipio batzuk kontuan hartuta”.
- “Guneen hedapena mugatu behar da, ez dago etxebizitza berririk egin beharrik. Daukagun ondarea berritu eta berrerabili behar da”.

- “Bai. Ibaien ubideak babestu behar dira, noski, zuhaitz autoktonoen guneak”.
- “Bai, ados nago. Ubideei lehentasuna eman behar zaie; izan ere, Cadagua, esate baterako, bisoi europarren habitata da. Hala ere, zelaiek eta baso autoktonoek ere lehentasuna dute”.
- “Ondo iruditzen zait egungo paisaiarekin txertatutako hirigintza-plangintza gauzatzea. Dena den, uste dut gune batzuk etxebizitzak eraikitzeko izan beharko lirатеkeela, azken aldian gazteen artean joera gune naturaletan bizitzea baita”.
- ““Zementuaren” eta “adreiluaren” hedapena kontrolatu behar da. Gaur egun, Enkarterriko herri gutxitan daude zelaiak, landak, baratzeak... Izan ere, dena desjabetu da eraiki ahal izateko. “Altxor” horiek zaindu behar dira, gure ezaugarriak dira eta”.
- “Bai, ados nago. Daukagun altxorrik garrantzitsuena zaindu behar dugu, hots, natura garbia. Nolanahi ere, horrek ez du esan nahi enpresa eta baliabide turistikoaren arloan ezin denik hazi”.

- “Hirian nahiz landaguneetan daude etxeak abandonatuta. Birgaitu eta okupatu ditzatela. Hutsik daudenak okupatu arte, ez dugu gehiago eraiki behar”.
- “Herrietan hutsik dauden etxeak okupatu ditzatela berriak egin beharrean. Baserriak birgaitu ditzatela”.

Beste batzuk

- “Bereizketarik gabe hedatzea, ez. Guneak arrazionalki hedatu behar dira despopulatzea saihesteko”.
- “Hiriguneak bereizketarik gabe hedatzea saihestu. Hazi behar bada, ez dut ikusten arazoa non dagoen, leku batzuetan ez baita inor bizi”.
- “Hau dagoeneko eztabaidatu zen Lurralde Antolatze 99ko Gidalerroetan, baina ez zen betearazi”.
- “Hiriguneen hedapena ez da kaltegarria berez, kontua da nola egiten den”.
- “Ez dago ezer hutsik”.
- “Ez nago ados”.

- “Hiriguneak bereizketarik gabe hedatzea saihestu. Hazi behar bada, ez dut ikusten arazoa non dagoen, leku batzuetan ez baita inor bizi”.
- “Hiriguneak nahiko handiak dira, ez dute hazterik behar. Are gehiago, ez litzateke gaizki egongo horiek murriztea. Bizkaian hiriak edukitzeko nahikoa leku dago”.

Hainbat proposamen eta diru-laguntza publikoa eskualdeko ondarea balioesteko.

Ze neurri osagarri proposatzen dituzu eskualdeko ondare aberatsa babesteko? Ze pizgarri eman ahal zaizkie jabeei ondare pribatua Berritu dezaten? Zein izango litzateke administratzailearen papera?

Proposamenak

- “Katalogoak egiten ari dira. Indarrak koordinatu behar dira. Funtsezkoa da laguntza ekonomikoak jasotzea eta legea aplikatzea. Akatsa larria da herrietako arkitektura tradizionalari egokitutako tipologia arkitektonikoak sortu nahi izatea. Gehiegikeriak ekidin behar dira, baina arkitektura modernoari garatzen utzi behar diogu. Enkarterrin hainbat mendetako eraikinak daude. Zergatik ez XXI. mendekoak? Ezin gara bizitza osoan baserriak eraikitzen ibili. Gainera, nola definitu dezakegu Enkarterriko eredua? Eredua asko daude eta orain egiten diren baserri moduko txaletak ez dira Enkarterriko eredua”.
- “Administrazioak sakonki aztertu beharko luke zaindu beharreko guztia, eta behar bezala berritzera behartu. Horretaz gain, administrazioak lagundu egin beharko luke, eta lehentasuna elementu motaren eta degradazio mailaren arabera eman beharko litzateke, jakina, “BERANDU EZ HELTZEKO”.
- “Administrazioak 15/20 urteko berreskurapen-plana prestatu behar du, diru-laguntzekin edo zuzenean egikaritzuz; pribatua bada, gastuak jabearen kontura geratuko dira”.
- “Eraikin berriak mugatzen badira, eraikita dagoena birbaloratzen da. Etxebizitzaren eskaera berriak dagoeneko daukagunera zuzenduko dira eta erabiltzen ez diren eraikinak birgaitzea sustatuko da”.
- “Berpiztera bultzatzen duten neurri fiskalak aztertu. Higuezin horiekin eta euren ezaugarriekin bat datozen jarduera ekonomikoak abiaraztea sustatu. Udal antolamenduan berritzeko ekintzak ahalbidetzen dituzten formulak bilatu”.
- “Eraikin interesgarrien eta aurre-egoeran dauden baserrien jabeak estutu behar dira, etxebizitzak konpondu ditzaten eta bertan jendea bizi dadin, edo bestela, konpondu eta bertan bizi nahi dutenei eman diezazkieten. Penagarria da mendi inguruetakoa baserriak eta eta herrixkak aurre-egoeran ikustea.
- “Lehenengo eta behin, uste dut katalogo bat egin beharko litzatekeela benetan zaindu behar diren elementu guztiekin. Bigarrenik, eraikina egoera onean ez badago, jabeak baliabiderik ez duelako izango da, eta besteen etxeetan gauzak jartzera behartzearen aldekoa ez naizenez, administrazioak etxe horiek hartzea proposatuko nuke”.

... proposamenak

- “Administrazioak honako pauso hauek eman behar ditu: inbentarioa egin, babestu eta sailkatu (udala, Unesco, kultur interesa), eraikin berriak (iraunkortasuna barne)”.
- “Jaraunspen publiko batzuk ez daude babestuta... Beraz, administrazioak badu jaraunspen pribatuekin sartu aurretik zer egin”.
- “Administrazioak ondare pribatua birgaitzeko erraztasunak eman behar dizkie jabeei; izan ere, aberasteko modu bat izan daiteke. Lurrak zaintzeko neurriak hartu ahalko lirateke”.
- “Bertan bizi den jendeari doan berritzeko eskatu ahalko litzaioke, horretarako gauza zaharrak erabiliz. Administrazioak ekimen honen alde egin behako luke”.
- “Etxeak landetxe bihurtu”.

Diru-laguntzak

- “Diru-laguntza partziala, kasu bakoitzerako proportzionatua eta justifikatua. Horretarako: - Jabeak berritzeko aurrekontua aurkeztu beharko luke. – Administrazioak berritzeko aurrekontu hori aztertu eta onetsi edo atzera botako luke – Diru-laguntzen tarreak zehaztu, jabe bakoitzak jarri behar duen zenbatekoaren arabera. - Administrazioak beste konponbide batzuk eman eta iradokizunak egingo lituzke”.
- “Egia esan, diru-laguntzarena, partikular bati ezin baitzaio denona den ondarea “zaintzeak” dakarren kastua bere gain hartzeko eskatu”.
- “Ez dagoen dirua jarritz, eta, nire ustez, natura zaintzen gastatu beharko litzateke”.
- “Suposatzen dut sustatzeko modurik errazena dirua ematea dela, gastua handia baita. Baina pena da ondarea zaindu gabe dagoela ikustea”.
- “Une onetan egoera nola dagoen ikusita, Administrazioak egin dezakeen gauza bakarra horretarako laguntzak ematea da, eta hori egitera behartu, jakina”.

...diru-laguntzak

- “Administrazioak ematen diren diru-laguntzen bidez eraikin horiek egokitzeko aukera proposatu beharko lieke jabeei. Askotan jabeek ez dute aukera horren berri izaten. Ideia ona izango litzateke “aurri-egoeran” dauden eraikinak aldi jakin batez administrazioari lagatzea, informazio gune, aterpetxe, eta abar bezala erabiltzeko. Lagatze-kontratu hori luzatzeko aukera egongo litzateke”.
- “Naturarekin egiten den moduan, arkitekturako ondarea ere zaindu egin behar da. Lan horretan administrazioaren eginkizuna garrantzitsua da, ondarea mantentzearen aurretik interes ekonomikorik ez jartzeko. Jabe pribatu batek bere ondarea berritzea oso zaila da, besteak beste, jabea ez delako inguruan bizi eta ondorioz, ez zaiolako konpontzea interesatzen, edo oso garestia delako. Administrazioen aldetik diru-laguntzak egon beharko liriateke. Gainera, bizilagunek ezere truke laguntza eman beharko lukete”.
- “Administrazioak ondare pribatua birgaitzeko erraztasunak eman behar dizkie jabeei; izan ere, aberasteko modu bat izan daiteke. Lurrak zaintzeko neurriak har litezke”.

Ez da une egokia, ez du lehentasunik, eta beste batzuk

- “Jabeei dirua ematea ondo dago baina krisian murgilduta egonik ez dut uste lehentasunik duenik. Ondasunak badituzte, zaindu ditzatela. Nik baneukan bat eta saldu egin nuen”.
- “Ez dut uste horretarako dirua eman behar denik”.
- “Ez dut uste jabeei ordaindu behar zaienik. Euren eginbeharra da dituzten ondasunak egoera onean mantentzea. Bestela, sal ditzatela”.
- “Ez zait garrantzitsua iruditzen”.
- “Ez zait ondo iruditzen horretarako diru publikoa ematea. Nire ustez, birgaitu behar bada, lan hori egiteko jendea kontrata daiteke”.
- “Lanik ez dugun gazteontzat dirurik ez badago, ez lukete diru hori etxeen jabeei emanez gastatu behar; izan ere, ziur dirua badutela eta ez direla hemen bizi”.
- “Natura babestu behar da. Etxeak dituztenek konpon ditzatela”.

Eskualdeko azpiegituren eragina murrizteko hainbat proposamen.

Zer egin liteke azpiegitura handien (autobiak, errepideak, linea elektrikoak, telekomunikazioak...) eragina murrizteko? Eragin horiek murrizteko hartzen diren neurriak nahikoak al dira?

Proposamenak

- “Bai, hobetu daitezke, horien diseinua arrazionalizatuz eta gune berean jarriz.
- “Beti egin behar da ingurumenean izan dezaketen eraginari buruzko azterlan zehatza, eta ezin da hasi beharrezko baimen guztiak eskuratu arte. Gainera, auziak behar bezala argitu behar dira eta administrazioa izan behar da arau-hausteen erantzule”.
- “Lor daitezkeen irabaziak ingurua hobetzeko erabili. Bide bat egiteko zementuzko ezponda sortu behar bada, zati bat inbertitu behar da inguru hori espezie autoktonoekin birpopulatzeko eta eraikinak berritzeko”.
- “Eraikitako azpiegitura bat azpiegitura lineal berriak eraikitzeko aprobetxatzen den kasuetan posible da hobetzea, eta, ahal den neurrian, azpiegituren linea berriek espazio naturalak zeharkatzea saihestu behar da”.
- “Hobetzen ari da, baina proiektuak onetsi aurretik publizitate gehiago eman behar da”.
- “Egungo politikak irizpide ekonomikoak baino ez ditu kontuan hartzen, ahalik eta irabazi gehien inbertsio txikienarekin, eta inguruan linea gehiegi daude. Dauden lineak bateratu behar dira, ahal bada inpakturik handiena dutenak lurperatu, etxebizitzetatik banatu eta behe zein erdi tentsioko lineak behar bezala mantendu. Inguru honetan sarritan egoten dira itzalaldiak, eta horien ondorioz, ondo mantenduta baino askoz diru gehiago galtzen da. Pinuak etengabe erortzen dira lineetara”.
- “Promotoreek baldintzak, iradokizunak eta beste proposamen batzuk onartzen badituzte, posible da hobetzea”.
- “Bai, hobetu daitezke, korridoreak sortuz”.
- “Linea elektriko berriak dauzkagun azpiegituren paraleloan jarri behar dira”.
- “Komunikabide berriak ez dira beharrezkoak. Daudenak berez berritzen dira, salbuespen batzuk kenduta. Autobia berriak eraikitzeak bizi-kalitatea kaltetu dezake”.

Proposamenak

- “Hobetu daiteke, berriak beharrezkoak direnean bakarrik instalatuz, eta, gauzatu aurretik, paisaian duten eraginari buruzko azterlanak eginez”.
 - “Behar bezalako sarbideak behar ditugu eta iraunkortasuna errespetatu behar dugu. XXI. mendean gaude. Honako hauek hobetu daitezke: Bentorro auzotik industrialdera, Atxuriagako parkera eta San Pedro auzora heltzeko modua zabaldu. Sopena-Gueñes errepidea hobetu”.
 - “Argi dago neurriak ez direla nahiko. Beti dago hobetzeko zerbait: - Hain sakabanatuta egon beharrea, linea elektrikoak gunetik joan beharko lirateke, eta ez lirateke natur balioko eta balio ekologikoko gunetatik pasatu behar. –Errepideak, autobiak, eta abar eraikitzerakoan, faunarentzako pasabideak egin beharko lirateke harrapatzeko arrisku gehien dagoen lekuetan, bai eta gunek kritikoak seinalatzeko ere”.
 - “Neurriak ez dira nahiko. Landareekin eta begetazioarekin kamuflatu eta hobetu daiteke. Errepideetako alde bietan zuhaitzak jarri”.
- “Cadaguako Korridorea sortzea ez da nahikoa. Hainbat lekutan, Karrantzan eta Lanestosan, esate baterako, horrelakoak eraikita paisaia guztiz aldatzen da. Errepideak sarriago konpondu beharko lirateke”.
 - “Ekologikoa izan ez arren, nahiago dut errepideak egotea. Isolatuta gaude”.
 - “Garrantzitsuena antenak kentzea da, osasunarentzat kaltegarriak baitira”.
 - “Errepide handiagoak behar ditugu”.
 - “Diru publikoarekin azpiegitura gehiago egin beharko lirateke”.

Komunikabideetan eta sare sozialetan publizitatea, zerbitzu eta jarduera berriak izan dira eskualdea ezagutzen laguntzeko proposatutako konponbideak

Enkarterriko paisaia anitz eta aberatsa balioesteko begiratokiak eta ibilbideak...

Ze beste ideia proposatu ditzakezu eskualdea ezagutzeko?

Proposamenak

- “Meatze-inguruak eta kultura nahiz historia ondarea bisitatzeko ibilbide gidatuak. Eskualde honetako eta beste eskualde batzuetako ikastetxeekin bisita horiek adostu. Kirolerako gune ekologiko bat sortu Galdamesko meatzaldean (ferrata bidea, Zugaztietatik irteerak, eta abar)”.
- “Turismo Sailaren laguntzarekin eta paisaia zaintzearen alde dauden elkarten laguntzarekin herri bakoitzean enpresa txiki sortu, turismo aldetik interesgarriak diren ibilbideak eta bidezidorrak sortzeko, ibilbideak eta monumentu interesgarriak seinalatzeko, errepideetan, bidezidorretan eta errekatxoetan basoa birsortzeko eta basoetako pistak kontrolatzeko”.
- “Turismo azoketan ezagutzera eman. Komunikabideetan iragarkiak jarri”.
- “2.0 estrategiak prestatu internet erabiltzen dutenek eskualdea ezagutu dezaten”.
- “Web orrialdeak, erakundeen publizitatea, turismo kanpainak”.
- “Diru-laguntzak basogintza arloari kendu eta abeltzain tradizionalei eman behar zaizkie. Paisaia zaintzen badugu, epe luzera bisitariak erakarriko ditugu”.
- “Barrera psikologiko bat dago; Enkarterri urruti eta gaizki komunikatuta dago”.
- “Uste dut paisaiaren gaiarekin izurra izurtuko dugula eta kaltetuek txantxetan ari garela uste izango dute. Ondareari buruzko Legea, babestutako espezieak, Babestutako Naturguneen agiriak, Inbaditzaileei buruzko Errege Dekretua...Kudeatzaileek gero eta zailago dute kontua. Gainera, ezin dugu konpentsazioekin negoziatu”.
- “Hain gertu dituzten paisaia berri eta ezezagunak ezagutu, gozatu eta errespetatu behar dituztela azpimarratu”.
- “Naturarekin eta eskualdeko historiarekin lotutako gutzia ezagutarazi”.
- “Eskualdean ekintzak egitea bultzatu: bide berdean (aipatu ibilbideetarako sarrera), turismo ornitologikoa, mikologikoa...”.
-

Hainbat proposamen eta diru-laguntza publikoa eskualdeko ondarea balioesteko.

...proposamenak

- “Oinez eta zaldi gainean egiteko ibilbideak, mendiko lasterketa edo martxak...”
- “Enkarterri marka sustatu beharko litzateke. Bilbo edo Guggenheim bezalako marka indartsua, eta administrazioak erabateko laguntza eman beharko liekete gune pobrenei edo ezezagunenei. Inguru hau ahaztuta dago. Hemen bizi denak ere ez du ezagutzen, beraz, kanpoan bizi direnek... are gutxiago”.
- “Gazteei laguntzak eman Enkarterrira bizitzera joan daitezten; Zallara ez, Turtziozera edo Karrantzara bai. Herri askotan jenderik gabe geratzen ari dira”.
- “Telebistan Enkarterriko jende ospetsua agertzen den iragarkiak jarri”.
- “Naturarekin lotutako zerbait egin. Ekoizpen ekologikoko parke bat, gazta egiten eta zuhaitzak landatzen erakusteko, boy scoutak”.
- “Garapen ekonomikorik gabe, ezin da paisaia garatu. Ondo dago inkesta hauek egitea, baina errauskailua, “atocnen”, zabortegia eta beste hainbat gauza edukita, egin behar den lehenengo gauza da horiek kendu edo paisaian duten eragina kontrolatzea da”.
- “Enkarterriko produktuen denda. Publizitatea tokiko aldizkari edo egunkarietan”.
- “Meataritzaren mundua (Gallarta eta Ortuellarekin batera); galdategi erromatarra (Sopuerta, Muskiz); landagunea, paradisu naturala (Artzentales, Karrantza)”.
- “Enkartur itxi eta turismorako benetan erabilgarria den erakunde bat sortu”.
- “Aberatsak izango bagina, etorriko lirateke. Aberastasuna eta enplegua sortu”.
- “Ez dakit Grumeranen (Ventana mendia) begiratokia kontuan izan den, hortik ikusten dira Bilbo, Portugalete, Santurtzi, eta abar”.
- “Joan daitezela mendira. Horrela ezagutuko dute Enkarterri”.

Ondorioak

- Mendikateak babesteak eskualdeko ekonomian ekar ditzakeen inplikazioei dagokienez , ez dago joera nabarmenik. Batetik, abeltzaintzarako kaltegarria eta nekazaritza zein turismorako onuragarria izango litzatekeela uste da. Babestearen aldeko erantzunak kontrakoak baino gutxiago arrazoitu dituzte.
- Gehiengoa hiriguneen hedapena kontrolatzearen alde dago.
- Batetik, eskualdeko ondarea balioesteko, diru-laguntza publikoa eskatzen da, nahiz eta inkestatu batzuen ustez ez den une egokia.
- Eskualdeko azpiegiturek duten eragina murrizteko hainbat proposamen jaso dira.
- Komunikabideetan eta sare sozialetan publizitatea, zerbitzu eta jarduera berriak izan dira eskualdea ezagutzen laguntzeko proposatutako konponbideak.

Herritarren parte-hartzea Urola Kostako Paisaiari buruzko Katalogoa lantzerakoan

2. Etapa. Paisaiaren kalitate-helburuak eta hobetzeko neurriak

Herritarrei egindako inkesten emaitzak

- ❑ Txostenean jaso da Urola Kostako biztanleek paisaia-kalitatearen helburuen gainean egindako balorazioa. Katalogoa idatzi duen taldeak proposatu ditu helburuak eta aldez aurretik egiaztatu dira Urola Kostako eragileekin.
- ❑ **Eremu Funtzionaleko honako udal hauetara bidali** dira galdeketak: Aia, Aizarnazabal, Azkoitia, Azpeitia, Beizama, Errezil, Getaria, Orio, Zarautz, Zestoa eta Zumaia (eta horien barruan hainbat sailetara, besteak beste, Kulturara, Turismora eta Berdintasunera). Halaber, ekonomia eta landa garapenerako erakunde, kirol elkarte, kultur elkarte, turismo elkarte, ekonomia garapenerako elkarte eta abarretara bidali dira, euren kontaktuei birbidaltzeko asmoz. Horretaz gain, 2012ko apirilaren 2an inkesta bat egin zen in situ.
- ❑ Jasotako galdeketak: **73**.

Sexua

% 59 Emakumeak
 % 41 Gizonak

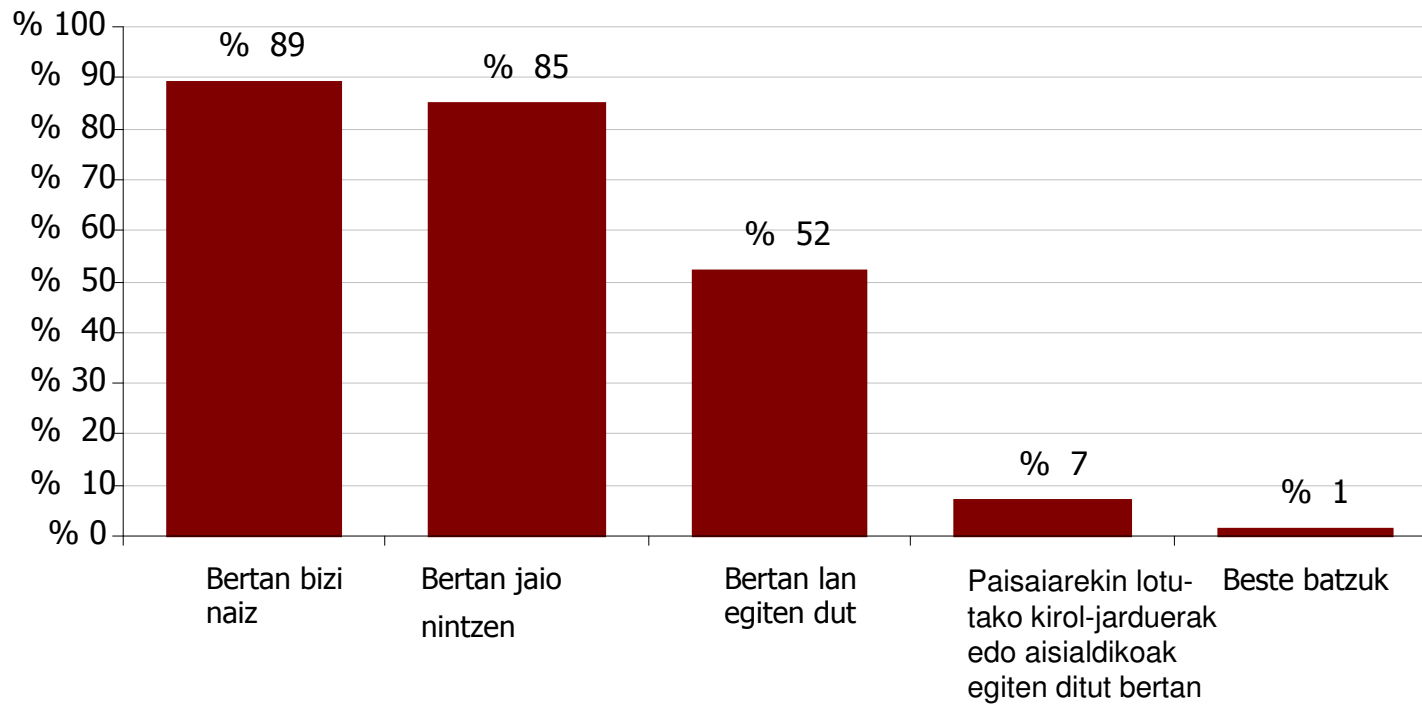
Adina

% 8 25 urte baino gutxiago
% 41 25-44 urte
 % 36 45-64 urte
 % 15 65 urte edo gehiago

Galdeketak erantzun dituzten pertsonen harreman estua dute euren paisaiarekin

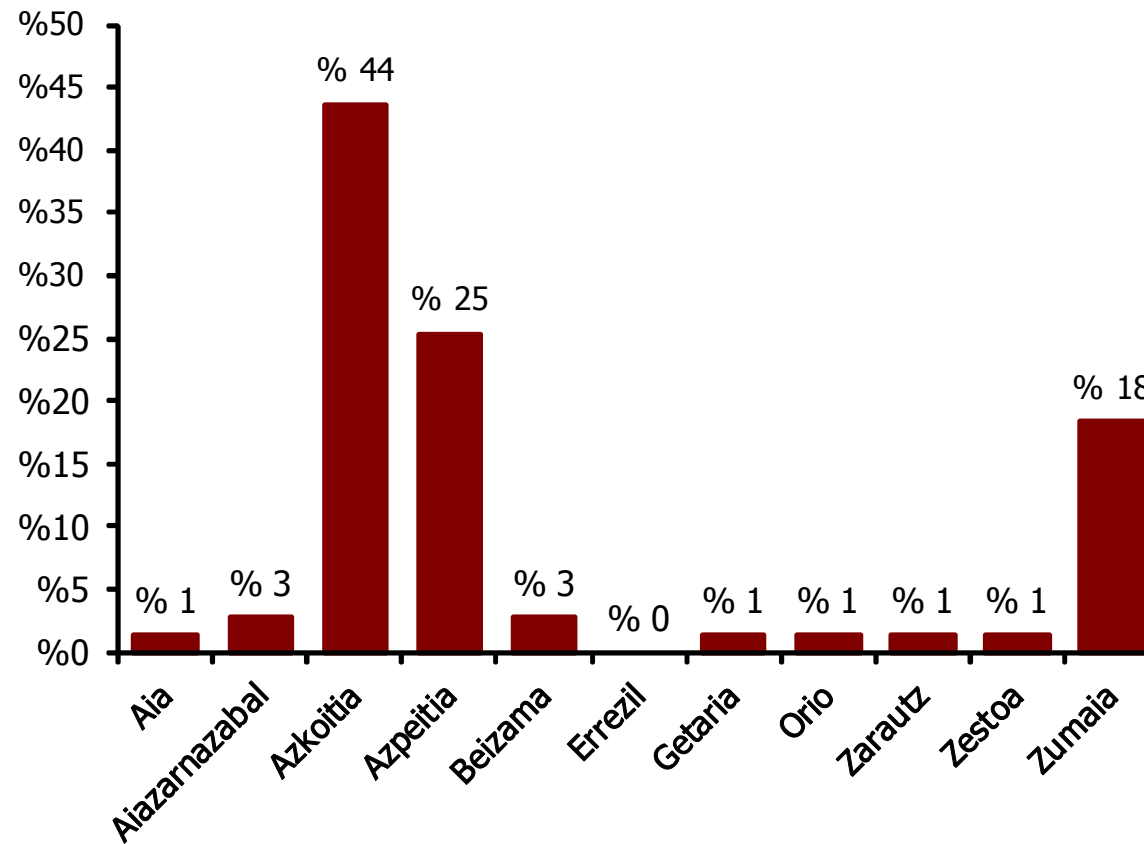
PAISAIAREKIKO LOTURA

Urola Kostarekiko lotura (behar beste aukera markatu)

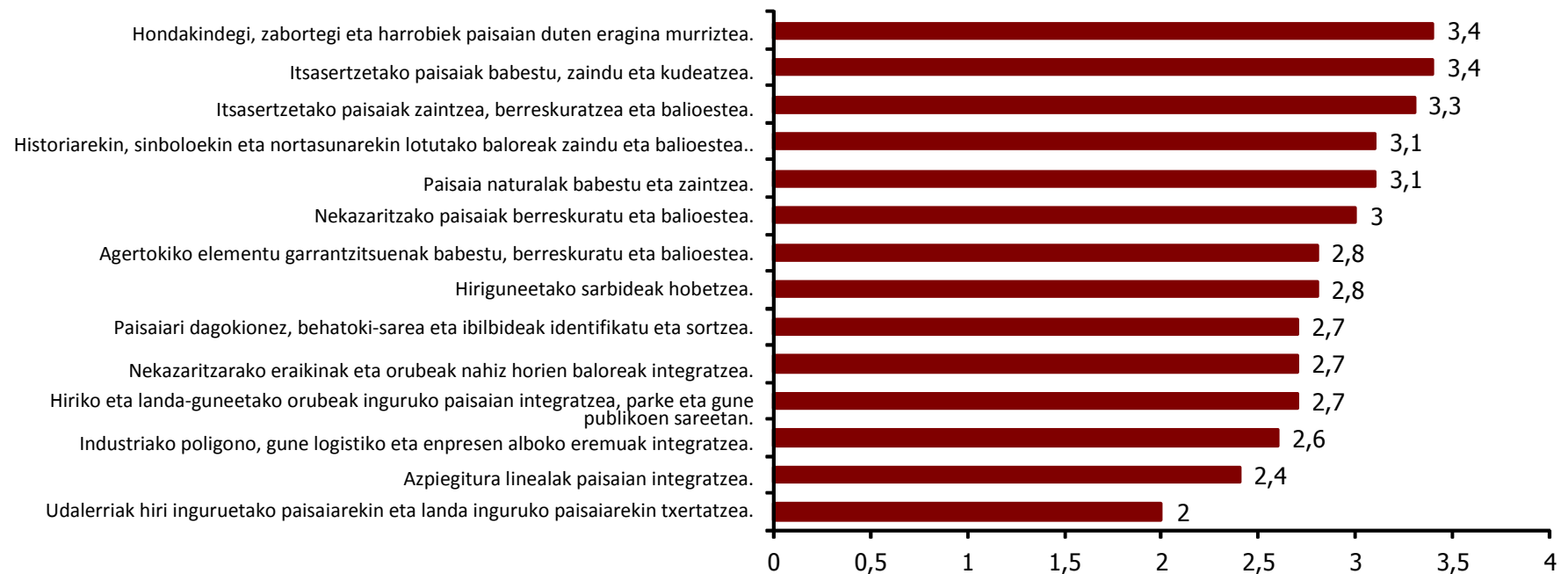
Azkoitia, Azpeitia eta Zumaia biztanleak izan dira 2. etapan gehien parte hartu dutenak

Adierazi non bizi zaren

Zabortegi eta harrobien eragina murriztea, itsasertzeko paisaia eta ibaietako paisaia dira adierazitako helburu nagusiak

Baloratu paisaiaren kalitate -helburu hauek duten lehentasuna eta premia, Urola Kostako paisaia hobetzeko:

Konponbide teknikoak, estetikoak eta lurperatzea dira azpiegitura handiek utzitako aztarnak murrizteko proposamenak

Zer proposatzen duzu azpiegitura handiek (trena, A-8, linea elektrikoa eta abar) utzitako arrastoa murrizteko?

1. Konponbide teknikoak

- “Ezpondak biribildu, itxura naturalagoa izan dezaten, eta zuhaixka, landare igokari eta zuhaitz mordoa landatu: barrera begetala”.
- “Kosta ahala kosta gunitatua ekidin behar da hormak, harri-lubetak edo sare metalikoak jarritz, eta horiekin batera, landare igokariak eta zuhaixkak jarritz, itxura naturalagoa emateko. Barrera akustikoak eta landareekin lotutako barrera optikoak etxeetatik gertu. Lineen dorreak, berdez. “Nekazariei argibide zehatzak eman, horrelako kasuetan paisaia ez kaltetzeko nola jardun jakin dezaten”.
- “Flora eta fauna areagotzeko teknikak erabiliz, sareen artean eta jabetza pribatuen artean moteltze guneak sortu. Eta muino-pantailak sortu eta landaketa mistoa, ikusizko eragina murrizteko”.

2. Estetikoki hobetu

- “Eragina murrizteko zuhaitzak jarri”.
- “Zuhaitzak landatu. Azpiegiturak behar ditugu, isolatuta gaude”.
- “Ez zait berdez margotu eta estaltzea gustatzen; nahiago dut azpiegiturak disimulatzeko zuhaitzak edo zuhaixkak landatzea”.
- “Leku guztietan landareak jarri”.
- “Hondartzak babestu. Ez daitezela harrobiak eta fabrikak ikus”.
- “Agian ez dago dirurik, baina egokiena izango litzateke azpiegiturak herrietatik ez pasatzea, Orion bezala”.

Lurperatu

- “Trena Zarautz erditik pasatzen da eta horrek zuzenean eragiten didan aldetik, uste dut lehenbailehen lurperatu behar dela. Suposatzen dut ezin dela dena lurperatu, autopista, sare elektrikoa, eta abar, baina ondo egongo litzateke”.
- “Beduan, Zarautz eta Orio artean, tunel faltsuak eraiki, baita Itziarrera heltzeko igoeran ere. Horrela, hormigoizko hormatzarrak eta luiziak saihestuko dira, eta profila eta jatorrizko errepideak berreskuratuko dira partzialki”.
- “Lurperatu, baina oso garestia da. Ezponden ebakidurak ez hain artifizialak. Metalezko sareak hormetan, landare igokariekin”.
- “Hondartzak ahalik eta gehien babestu. Harrobiak eta fabrikak kamuflatu, Corrugadosekoa, adibidez”.

Beste batzuk

- “Azpiegiturak proportzionalki egin daitezela, beharrianak aintzat hartuta, eta eragina murriztu ahal izateko nahiko baliabide eman daitezela”.
- “Azpiegitura berriak sortu beharrean, daudenak hobetu”.
- “A8 autobidearen 3. erreiak eragin handia izango du Zumaiako Okia auzoan. Eta linea elektriko batzuen kokapenak eragin negatiboa du”.
- “Hirigintzako planeamendu berriak azpiegitura hauen babesguneak errespetatu eta aintzat hartu ditzala. Azpiegiturretatik hurbil etxebizitzak ez eraikitzea”.
- “Azpiegiturak ez daitezela herrietatik pasatu”.
- “Azpeitian inguruko industria da arazoa. Bururatzen zaidan bakarra da disimulatzeko zuhaitzak jartzea”.
- “Udalerrietako hondakinen gaikako bilketa-sistema aldatzeari dagokionez, uste dut zarama zaborrontzietara bota ordez, ez dela gure kaleetan “eskegita” egon behar”.
- “Ez dakit zer, baina Orion zerbait egin beharko litzateke. Autopista da gehien desitxuratzen duena eta herritarrei traba gehien egiten”.

Ez dago arazorik, azpiegiturak beharrezkoak dira

- “Azpiegitura horiek ez zaizkit deigarriak iruditzen. Beharbada ohituta nago”.
- “Azpiegiturak beharrezkoak dira eta ez dut uste une honetan paisaiak lehentasuna duenik”.
- “Corrugados bezalako enpresek plus bat ordaindu beharko lukete paisaia desitxuratzeagatik. Egia esan, ez dakit azpiegitura den. Azpiegiturek ez didate traba egiten. Industrialdeek egiten didate traba, herri alboetan daudenak itsusi-itsusiak dira”.
- “Beharrezkoa da horiek ere egotea, bere horretan gera dadila dena”.
- “Ez dute eragin handirik”.
- “Beharrezkoa da komunikazioa, sarbideak landa giroko herrietara, gauzak dauden moduan mantenduz”.
- “AHT, trenak... hobetu eta modernizatu ahal izateko, beharrezkoa da horiek ere egotea”.

Pintura, multzokatutako seinaleak, argiteria, landaredia eta araudia dira, besteak beste, udalerrietarako sarbideak hobetzeko aipatu diren diseinu-irizpideak

Zer-nolako diseinu-irizpideak hartu beharko lirateke kontuan udalerrietarako sarbideetan, diseinuari, seinaleei, errotuluak arautzeari eta abarri dagokienez?

Udalerrietako sarbideetarako proposatutako konponbideak

- “Udalerrri bateko sarrera zure etxeko sarrera bezalakoa da: ondo-ondo zaindu behar da. Zikina badago eta zaintzen ez bada, esan nahi du ez duzula zure lurra maite, ingurumen hezkuntzarik behintzat ez duzula, eta berdin zaizula gauzak txarto egitea. Gure buruari buruz esaten dugunaren kontrakoa. Biribilguneak garbi eta zainduta; bideak seinaleztatuta, margotuta eta egoera onean; espaloiak eta zuhaitzak; ezkutuko baratzeak eta hondakindegia kendu; partikularren eta enpresen argibideak nahastea saihestu (baterako diseinua duen poste baten jarri); industrialdeetako sarrerak argiztatu eta egokitu”.
- “Espazioa negozio, tailer, denda eta abarren artean. Orain gertuegi daude, eta zorabiatzeko modukoa da”.
- “Errotulu gutxi landa giroko herri txikietan, oro har, zuzenean heltzen baita herrigunera. Udalerrri handietako sarbideen kasuan, estetikaz eta horiek zaintzeaz arduratzen den araudia”.
- “Ordenantza arautzaileak seinale gehiegi daudenean mugak jartzeko. Nortasun korporatiboari buruzko proiektuak garatu eta kanpoko seinaleei aplikatu”.
- “Babestutako naturguneetako panelek ez liokete inguruari eragin behar. Nire ustez, azalera horizontalean jarri beharko lirateke eta ez zutoin bertikaletan. Sinboloen errotulazioa erraz identifikatzeko modukoa eta abstraktua izan beharko litzateke. Aintzatespena lortzeko, kanpainen bidez “hezi” beharko ginatke”.
- “Tailerrak eta hipermerkatuak gutxieneko baldintza batzuk betetzera behartzen duen araudia, eta horiek landareekin ezkutatu”.
- “Gipuzkoako kolorea urdina da. Bestela, berdea edo gorria balkoietan, baserrietan eta abar”.
- “Barrakoi antzeko eraikinak debekatu. Irabazten duten guztia kontuan izanik, azalera handiak zerbait polita egitera behartuta egon beharko lirateke”.
- “Linea estetikoak jarri eta betearazi, eta arau estetiko horiek betetzera behartzen duen araudia aplikatu. Azpeitia penagarria da, nahiz eta ibai zoragarria duen”.
- “Kartel argidun handiegiak eta teilapedun eraikinak debekatu”.
- “Errotulu txikiagoak, saltokiak banatuta. Kolore uniformeagoak eta ez hain biziak”.

Beste batzuk

- “Pintura funtsezkoa da. Proportzioak, garaieretan proportzioak mantendu, eraikinen artean tartekak eta koloreak”.
- “Gaizki dagoena margotzera derrigortu, Ortiz kontserben eraikina, esaterako (Zumaia)”.
- “Gauzak gustuaz egin, Zumaian edo Zarautzen bezala”.
- “Badakit zer ez den egin behar, Zarautz inguruan, Azkoitian egin dutena”.
- “Eraikin bat egiten den bakoitzean, landareak jarri eta itxura leundu; Azkoitia, une honetan, industrialetgia da”.
- “Sen ona, eta baimenak eman aurretik estetika arloko eskakizunak betetzeko eskatu”.
- “Deigarriak izateko, ezberdinak izan behar dira. Berdinak badira, ez diezu erreparatuko. Gutxienez margotu egin beharko lirateke. Garaiera, antzekoa. Errotuluak ez lirateke handiegiak izan behar, norbaitek jakingo du horri buruz jakin beharrekoa”.
- “Loreak, kafetegiak eta berdeguneak jarri”.

- “Udal bakoitzak jar ditzala estetikari dagozkion arauak eta betearaz ditzala”.
- “Dena baxua izan beharko litzateke, deigarria izan ez dadin. Zuhaitzez inguratuta eta gustu onaz egina, herrixka baten antzera, eta ez ijitoen auzo baten antzera. Umeentzako zabuak”.

Bere horretan utzi, ez dago hain gaizki, errotulazioa bi hizkuntzetan

- “Bere horretan utzi, ez du lehentasunik”.
- “Errotuluak euskaraz”.
- “Ez naiz ohartu hain gaizki zegoenik. Ez dakit”.
- “Autobusak lehengo N634 errepidetik joan beharko lirateke herrian sartu beharrean. Oro har, arazo orokorra den arren, Zumaia oraindik ondo dago”.

Tradizioa mantendu, hainbat eredu... Ikuspuntu ezberdinak eraikitzeko ereduaren inguruan

Nolakoa izan beharko litzateke eraikinen eredu tradizionala diseinuari, eraikinen tipologiari, kostaldearen eta barrualdearen arteko ezberdintasunei, ustiapen ereduari, lursailen mugen aldaketari, hesiei, inguruko basoei, araudiari eta abarri dagokienez?

Elkarrizketa

- “Hainbat eredu egon behar dira, ezin gara baserriaren eredu klasikoan harrapatuta geratu. “Neo-baserriak” itsusi baino itsusiagoak dira, hobe da egungo diseinua erabiliz eraiki eta ondo integratzea. Bolumena eta garaiera mugatu behar dira, bai eta etxebizitzaren dentsitatea ere. Lursailaren neurria ez hainbeste. Errepide, erreka eta ibaien inguruetan zuhaitz eta zuhaixkak egon behar dira. Eraikin industrialek gutxieneko diseinu maila bat bete behar dute inguruan integratzeko, ez du balio orain bezala edozein gauza egiteak. Laburbilduz: Perigorden (Frantzia) bezala, baina eraikin modernoekin”.
- “Materialak, bolumenak, etxebizitza-kopurua eta baserri tradizionalaren tipologiak errespetatu behar ditu, eta “aberats berriaren” txaletaren ezaugarri diren elementuak (kareharrizko estaldura industrialak, balkoi korritu handiak, kitsch elementuak...) erabat baztertu behar ditu”.
- “Lehenengo eta behin, kareharrizko estaldurak, balaustradak, balkoi korrituak eta lauzak saihestu behar dira. Inguruetan zuhaitz eta zuhaixkak, bai. Inkesta hau ekimen ona dela iruditzen zait.”
- “Eraikin mota ezberdinak bat etorri beharko lirateke bizitzeko egokitu zaigun garaiarekin. Nire ustez, paisaia babestuta egongo da bilakarazten badugu eta oroi-min erromantikoa dela-eta iraganeko kopiak birsortzen harrapatuta geratzen ez bagara”.
- “Herri, hiribildu edo hiri bakoitzak bere nortasuna mantendu behar du, gustu onarekin, eraikinen altuerari dagokionez irizpide minimo batzuk aintzat hartuz. Gauza ezberdinak politak dira, ez da dena kolore bakarrekoa izan behar. Etxeak bata bestearen gainean egonda ere, politak dira. Muga pasatu besterik ez dago hori ikusteko”.
- “Debekatuta egon beharko litzateke landa-giroko herrietan eraikin altuak egitea, eta denek izan beharko lituzkete identitatea mantentzen duten koloreak”.
- “Etxe indibidualak, baxuak, margotuak, loreekin, Iparraldean edo Hondarribian bezala”.
- “Eraikin altuak debekatu”.
- “Dagoen moduan, ez nuke ezer aldatuko. Lekuz kanpo dagoen gauza bakarra diseinuzko txaletak direla uste dut”.

- “Etxe baxuak, betikoen modukoak. Atxikiak ez”.
- “Loreekin, ondo margotuta edo harrizkoak; altura gutxikoak edo solairu bakar batekoak, teilatu gorriarekin”.
- “Aberats berrien txaletak, Kantabrian egiten direnen antzekoak, itsusiak baino itsusiagoak iruditzen zaizkit. Estilo simple eta alaia da gurea. Itxurak egiten ibili gabe”.
- “Landa gunetako etxeak baxuak dira. Ondo margotuta egon behar dira. Krisi garai honetan, ezin da jendea aparteko gastuak egitera behartu”.
- “Dagoen moduan, ondo dago. Izugarri gustatzen zait nire herria”.
- “Material berriak aprobetxatu hobeto eraikitzeko, baina baserri tradizionalaren betiko funtsa mantendu. Gauza berriak hobeto daude. 60-70eko hamarkadetako eraikin eta fabrikak oso gaizki daude”.
- “Ezin da garapena geldiarazi. Jendea bizitzera herrietara joaten bada, normala da etxeak aldatzea. Garrantzitsua kanpoko itxura zaintzea da, era batekoak zein besteak izan”.
- “Utz diezaiotela jendeari nahi duen moduko etxea izaten, betiere dena garbi badago eta ijitoen moduko txabolarik gabe”.

- “Niri gustatzen zait hemen dagoena. Uste dut ez dagoela zerbait egiteko aukera handirik. Urola Kosta goitik behera ezagutzen dut. Paisaia naturala zoragarria da. Herrietako sarbideak guztiz hondatuta daude. Gutxi libratzen dira. Esate baterako, Azkoitiak, Azpeitiak, Zarautzek, Zumaiak, Zestoak... arazo berdina dute”.
- “Beti bezala. Ez dut uste aldatu behar dugunik, horrela asko gustatzen zait. Beizama eta Aizarnazabal zoragarriak dira”.
- “Kostaldearen eta barnealdearen arteko ezberdintasunak. Kostaldean ez eraiki”.
- “Familia bakarreko etxebizitzak. Gehienez 4 solairu. Lorategiak”.
- “Lekua badago, tradizioa mantendu. Lekurik ez dagoenez, etxe berriak egin”.
- “Ez dut barrualdearen eta kanpoaldearen artean ezberdintasunik ikusten. Bakoitzak nahi duen moduko etxea izan dezala, betiere, zainduta eta txukun badago. Txabolak debekatu. Errepide bidezko lotura gehiago eta hobeak behar ditugu”.
- “Ez da esan behar dena berdina izan behar dela. Oso modernoa izanik ere, polita izan daiteke. Gauza zaharrak imitatzen dituzten baserriak itsusiak iruditzen zaizkit, benetakoak ez direla nabaritzen da”.
- “Orain dagoen moduan. Ez zaizkit gustatzen Versailles bezala putzu eta zutabez betetako lorategiak egiten dituzten baserriak”.
- “Ez da garrantzitsua. Ez dakit”.

- “Hemengo estiloarekin jarrai dezatela, eta ez daitezela bi solairu baino gehiago eraiki”.
- “Herri bakoitzak bere ohiturak dituenek, bakoitzak bereak zaindu eta landu beharko ditu. Ez da gauza bera arrantza-herri bat edo barrualdeko herri bat. Niretzat oso garrantzitsua da paisaia ondo zainduta egotea, eta Urola eskualdean, arreta gehiago jarri beharko genioke Urola ibaiari, nahiz eta azken urteotan ibaiaren ibarra ondo zaindu den”.
- “Zumaiako balore ekologikoak zainduz edo atzerapausorik eman gabe, eta material ekologikoak erabiliz (antzeko itxura dutenak). Iparraldeko etxeak hartu eredutzat”.

Ondorioak

- Konponbide teknikoak, estetikoak eta lurperatzea dira azpiegitura handiek utzitako aztarnak murrizteko jaso diren proposamenak. Inkestatu batzuek uste dute azpiegiturak ez direla arazo bat.
- Pintura, multzokatutako seinaleak, argiteria, landaredia eta araudia dira, besteak beste, hiriguneetatik gertu dauden zerbitzuguneen itxura hobetzeko aipatu diren diseinu-irizpideak.
- Eraikuntza-ereduari dagokionez, hainbat ikuspuntu daude: batzuen ustez, tradizioa mantendu behar da; beste batzuen arabera, aldiz, paisaiak eboluzionatu egin behar du, eta, ondorioz, eraikin motek ere bai. Inkestatutako jendearentzat errazagoa da zer ez den egin behar esatea, erabili beharko litzatekeen erakuntza-ereduari dagokionez jarraibideak proposatzea baino.

PARTAIKETZA MAHAIK eragileekin eta herritarrekin

1. fase eta 2.fasea

Fase ezberdinetan lortutako emaitzak alderatu eta eztabaidatzeko partaidetza-mahaiak

Helburuak

- Zuzeneko elkarrizketak eta galdeketak egin ostean, fase bakoitzean lortutako emaitzak alderatzea.
- Ereku funtzional ezberdinetako ikuspuntu interesgarriak eta kezkek antzeman.
- Bi orduko zuzeneko bilerak **eragileekin (goizez) eta herritarrekin (arratsaldean)**, hiru eremu funtzionaletan eta bi etapetan. Aukeratutako ordelegiaren helburua zen kolektiboek parte hartzeko aukera ematea.
- **Bileren egitura:**
 - Lehenengo zatia: testuingurua adierazi eta Katalogoaren garapena zein herritarren parte-hartzetik ateratako ondorioak azaldu.
 - Bigarren zatia: bertaratu direnekin alderatu.
- Bilera guztietan **jaso ziren** egindako **ekarpenak** (bileren akta).
- Bileren formatua malgua izan zen eta ekarpenak jasotzea izan zen asmoa. Parte-hartzea arina eta ordenatua izan zen kasu guztietan, eta mahaien inguruetan esertzea planteatu zen arren, bertaratuak adierazi zuten nahiago zutela **eztabaidatzeko foroaren formatua**.
- Deialdiak email eta telefono bidez egiten dira eta bileretara bertaratzeko direnek ere bide horiek erabili behar dituzte jakinarazteko. Herritarren kasuan, batzuetan ez da apuntatutako inor joaten, eta, beste batzuetan, parte-hartzaileak alde aurretik joango direla jakinarazi gabe bertaratzeko dira. Deialdiekin batera, bilerak baino aste bete aurretik gutxi gorabehera, irakurtzeko agiriak erantsi ziren, parte hartzeko oinarria izate aldera.
- Bileretan jasotako inputekin eremu funtzionalen hasierako agiriak amaitu ziren.

Partaidetza mahaiak	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta	GUZTIRA
Pertsonak	90	119	47	256

256 pertsonak hartu dute parte partaidetza mahaietan

Eragileak eta herritarrak ez datoz bat eskakizun mailari dagokionez

- Paisaiari buruzko Katalogoetatik ateratako gidalerroei dagokienez, eragileek eta herritarrek ikuspuntu ezberdinak adierazi dituzte hiru eremu funtzionaletan:
 - **Eragileak:** arauen inposaketa saihestu behar dela azpimarratu dute, eta ezinbestekotzat eta lehentasunezkoztat jotzen dena besterik ez arautzea eskatu dute; beste gai guztietarako, gidalerroak gomendioak izan daitezela eskatu dute.
 - **Herritarrak:** paisaia babesteko neurri gogorragoak eta neurriok betetzen diren edo ez ikusteko kontrol gehiago eskatu dituzte. Azpimarratu dute beharrezkoa dela paisaiaren inguruan gehiago sentsibilizatzea eta haurtzaroan nahiz gaztaroan heztea. Gauza bera nabarmendu dute natur guneetan izan beharreko jarrerari buruz ere.
- Eragileekin egindako bileretan ikusi zen politikarien presentzia beharrezkoa zela zenbait gairi erantzuna emateko (mahai instituzionaletan, bederen). Eragileek eskatuta, Arabako Errioxan beste hiru bilera egin ziren, eta Enkarterrin, beste bat.

Partaidetza mahaietako parte-hartzea 1. fasea

Arabako Errioxa (2011 AZA 22)	Arabako Errioxa 2 (2011 ABE 12)	ENKARTERRI (2011 AZA 23)	ENKARTERRI (2012 URTAR 9)	UROLA KOSTA (2011 AZA 24)
ERAGILEAK (23)	Eragileak (19)	ERAGILEAK (23)	Eragileak (20)	ERAGILEAK (21)
HERRITARRAK (14)		HERRITARRAK (22)		HERRITARRAK (4)
37	19	55	20	25

156

Partaidetza mahaietako parte-hartzea 2. fasea

Arabako Errioxa (2012 otsailaren 27a)	Arabako Errioxa 2 (2012 martxoaren 13a)	ENKARTERRI (2012 martxoaren 6a)	UROLA KOSTA (2012 otsailaren 22a)
ERAGILEAK (18)	Eragileak (5)	ERAGILEAK (24)	ERAGILEAK (12)
HERRITARRAK (11)		HERRITARRAK (20)	HERRITARRAK (10)
29	5	44	22

100

5- Ekintzak eta emaitzak

Partaidetza mahaietan EGINDAKO PROPOSAMENAK 1. etapa		
Arabako Errioxa (AZA 2011)	ENKARTERRI (AZA 2011)	UROLA KOSTA (AZA 2011)
ERAGILEAK (8)	ERAGILEAK (11)	ERAGILEAK (8)
HERRITARRAK (8)	HERRITARRAK (25)	HERRITARRAK (7)
16	36	15

Partaidetza mahaietan EGINDAKO PROPOSAMENAK 2. etapa		
Arabako Errioxa (OTSAILA 2012)	ENKARTERRI (OTSAILA 2012)	UROLA KOSTA (OTSAILA 2012)
ERAGILEAK (13)	ERAGILEAK (22)	ERAGILEAK (17)
HERRITARRAK (10)	HERRITARRAK (13)	HERRITARRAK (10)
23	35	27

152
proposamen
egin dira

Jarraian jaso dira egindako proposamenak.

Herritarren parte-hartzea Paisaiari buruzko Katalogoak eta Gidalerroak lantzerakoan

1. etapa. Paisaia identifikatu, ezaugarritu eta ebaluatu

Partaidetza mahaien txostena

2011ko azaroa

GUARDIA (azaroaren 22a, Guardiako Kuadrilla)

SAIO INSTITUZIONALA (11:30-13:30): PROPOSAMENAK

1. **GUARDIA- ARABAKO ERRIOXA** izena jartzea proposatu da, baina azkenean ez du aurrera egin.
2. **Olibondoa sustatzeko gidalerro** bat jartzea proposatu da, aniztasun handiagoa lortze aldera.
3. Ebroko terrazak: **unitate hau berrikustea** proposatu da, Assa eta Oionen inguruko oharrak egin baitituzte.
4. Los Valles, Ekora, Gorrebusto, Labraza eta Moredako Konplexu Unitatea: unitatearen beheko aldea **handitzea** proposatu da, olibadian sartzeko.
5. **Bastida, Guardia eta Eltziego**: Melissaren arabera, hiru gunek unitate bakarra osatzen dute, baina badirudi Bastidak nortasun ezberdina duela, beste biek bezala. Ondorioz, **banatzea proposatu da. Proposamena sartu da.**
6. **Industriako pabiloiak izkutzea edo inguruan zuhaitzak jartzea proposatu** da, duten eragina izugarria baita
7. Pabiloiekin egiten den **espekulazioa saihestea** iradoki dute, haietako asko hutsik dauden arren.
8. Katalogoaren elaborazioa alde bakarrekoa dela uste dute, euren interesetan eta bizimoduan izan ditzakeen ondorioengatik kezkatuta daude eta Eusko Jaurlaritzari erantzun/ikuspuntua komuna emateko bilera egin nahi dute. Guardiako Kuadrillan abenduaren 14an beste bilera bat egiteko eskatu dute. Asmoa da Paisaiari buruzko Katalogoen ekimena aurkeztea eta diagnostikoa baliozkotzea. Adierazi dute ez dakitela euren ekarpenek zertarako balio izango duten eta lotesleak izango diren ala ez. Ekonomikoki garai zailak direnez, uste dute zehaztutako ekintzak ez direla abiaraziko. Indarrean dauden LPPen betearazpenari dagokionez, adierazi dute ez daudela pozik. Horrengatik dira, hain zuzen, eszeptikoak katalogoekiko.

Parte hartu duten eragileak

1. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Joseba Fernández Calleja	Kripan	Alkatea
Ignacio Gil Orive	Bastida	Alkatea
José Manuel Amezaga	Guardia	Alkatea
Alfonso González	Lantziego	Alkatea
Inmaculada Laredo	Leza	Alkatea
Miguel Ángel Bujanda	Moreda Araba	Alkatea
Miguel Ángel Fernández	navaridas	Alkatea
Rubén Garrido Ramírez	Oion	Alkatea
Juan José García Berrueco	Eskuernaga	Alkatea
Iñaki Ibáñez	Ekora	Alkatea
Jokin Villanueva	Guardiako Kuadrilla	Presidentea
Luis Ignacio Hernández	Mañueta	Udal arkitektoa
Jesús Bauza	Eltziego	Nekazaritza eta Ingurumen zinegotzia
Santiago Bermúdez	Bilar	Zinegotzia
Gorka Mauleón	Lantziego	Alkateordea
Garikoitz Eguiluz	Leza	Zinegotzia
Patxi García Ruiz	Samaniego	Zinegotzia
Mercedes Ibáñez	Ekora	Jaietako zinegotzia
Aitor Senar	Tokiko Agenda 21	Koordinatzailea
Juantxu Martínez	Arabar Errioxa irratia	Kazetaria
Rafael Fernández	UAGA	
Yolanda Zabala	ABRA	
Violeta Abad	Amigos de Laguardia	Presidentea
Pablo Gamiz		Ingurumen zerbitzua

24 parte-hartzaile

HERRITARREKIN EGINDAKO SAIOA (19:00-21:00): PROPOSAMENAK

1. Olibondoaren hazkuntza sustatzea proposatu da (laboreak, ekonomia eta paisaia dibertsifikatzeko).
2. Pikondoaren eta almendrondoaren hazkuntza sustatzea proposatu da.
3. Energia eolikoak, kutsatzen ez duena, sustatzea.
4. Ureztapen putzuak zuhaitzekin inguratzea (kamuflajea) eta garbitzea proposatu da, eta gidalerroetan, Eusko Jaurlaritzari eska dakiola putzuan egingo den obraren jarraipena egiteko. Eskakizuna ingurumen-eraginari buruzko adierazpenean.
5. Bastida Guardiatik eta Eltziegotik banatzea proposatu da. Bastida eta Guardia ezberdinak dira. Eltziegok hedapen urbanistiko handiagoa du. Horrenbestez, hiru udalerriekin paisaia unitate bakarra ez egitea proposatu dute.
6. Gidalerroetan honako hau adierazteko eskatu da: mendilerrotik distantzia jakin bat utzi behar da, mendilerrotik gune jakin batean upategirik eta horrelakorik ez eraikitzeko.
7. Ezpondak direla-eta haserre daude, eta adierazi dute Viñarreal CVNE upategiak eragin handia duela paisaian.
8. Lurraldearen ikuspegi globala dute eta eskualdea nahiko ondo ezagutzen dute. Askotan adierazi dute agintari eskudunek kontrolatu egin behar dutela araudia betetzea nahi bada. Nabarmendu dute paisaiaren epe luzerako errentagarritasuna bakarrik lortu nahi dela, eta beharrezkoa dela paisaiaren kultura irakastea, paisaia norberaren produkziarako bide moduan ikusteari utzi behar diogula eta guztion ondasunaren inguruan sentibilizatu behar dela.

Parte hartu duten herritarrak

1. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Estibaliz Saenz Mintegui	Arabar Errioxa irratia	Kazetaria
Ana M ^a Villarreal	Eltziego	Turismo Bulegoa
Toño Gainzarain	Billar	Udaltzaine
Oskar Okariz		Maisua
Estibaliz Besa		Andereñoa
Aitor Badiola	Basati mendi elkarte	Presidentea
Marimar Duran	Amigos de Laguardia	
José Miguel Cuesta		
Salvador Velilla		Historialaria eta idazlea
Alfredo calleja	UAGA	
Miriam Elorza	Itsasmendikoi	
Hector Eraso	Enoaventura	
Alberto Querezazu	Palomares mendi elkarte	
Roberto Martínez	Palomares mendi elkarte	

14 parte-hartzaile

ENKARTERRI (azaroaren 23a, Zalla)

ERAGILEEKIN EGINDAKO SAIO INSTITUZIONALA (11:30-13:30): PROPOSAMENAK

1. Karrantza Lanestosari lotu behar zaion edo ez eztabaidatu da.
2. EHNEk proposatu du heltzea zaila den lekuetan pinuak eta eukaliptoak landatzea, eta ez lautadan; izan ere, abeltzainek bazka lekuak behar dituzte.
3. Enkarterri osorako paisaia unitate bakarra egitea iradoki da, baliabideak denen artean lortu ahal izateko; izan ere, administrazioak ez dira eurekin gogoratzen. Enkarterriko integrazio ekonomikoa lortzea, paisaia garatzea lurralde osoari baliagarri izango zaion paisaia eredu ona zein ekologikoa lortzek.
4. Azpimarratu da beharrezkoa dela Enkarterriko ondare aberatsa balioestea eta babestea.
5. Panpa-lezkaren kontua konpontzeko eskatu da, inork ez baitu ezer egiten. Galdamesek landare inbaditzaile bat du.
6. Basogintza elkarteek eta EHNEk paisaiari buruz hitz egiterakoan errealitate sozioekonomikoa kontuan izateko eskatu dute. Paisaiaren aldaketa garapen sozioekonomikoarekin eta bizimoduarekin lotzen dute.
7. Basoen errentagarritasunari buruz hitz egin dute. Paisaia Enkarterriko biztanleen jarduera ekonomikoari eta bizimoduari lotuta joan behar da
8. Galdames – Sopena paisaia unitatea: zalantzak mendikatearekin, Urrestietarekin.
9. Sopenak –meatzaldea- Castañorekin bat egin dezala eskatu dute; izan ere, inguruan dituzten plantazioak/zuhaiztiak berdin-berdinak dira.
10. Ondarea babestu (erromatarren galtzada, indianoen etxeak). Inbentarioa egin eta zaindu.
11. Katalogoek eta gidalerroek euren interesetan eta bizimoduan izan ditzaketen ondorioekin kezkatuta daude. Urtarrilaren 9an Zallako Antzokian beste bilera bat egiteko eskatu dute, diagnostikoa baliozkotzeko. Eskualdeko egoeraz kezkatuta daude, gainbeheran eta zaharkituta ikusten dute eta.

Parte hartu duten eragileak

1. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
José Ignacio Iglesias	Artzentales	Alkatea
José M ^a Martín Iparraguirre	Karrantza	Alkatea
José Ángel Ranero	Lanestosa	Alkatea
Joseba Andoni Llaguno	Sopuerta	Alkatea
José Manuel Coterón	Turtzioz	Alkatea
Guillermo Avanzini	Artzentales	Arkitektoa
Ignacio Gutiérrez del Olmo	Gordexola	Herrilan zinegotzia
Jokin Faraig	Gordexola	Gai Historikoetako funtzionarioa
Joseba García Lizarralde	Gueñes	Mendi arduraduna
Alicia Artech	Enkarter	Turismo teknikaria
Navar Ibarrondo	Sopuerta Aventura	Zuzendari-kudeatzailea
Pedro Abad	Karpin Aventura	Biologoa
Javier Pérez	EHE nekazarien sindikatua	
Manu Gómez Arredondo	EHE nekazarien sindikatua	
Gloria Dehesa	EHE nekazarien sindikatua	
Fernando Navales	Ubietamendi MT	Presidentea
Mónica Alonso	Enkarterrialde	Tokiko Agenda 21
Kerman López	Goienkarterriko parrokiak	Enkarterriko bikarioa
Crsitina Mata	BFA Hirigintza eta udal Harremanen Saila	Lurralde Antolamenduaz arduratzen den arkitektoa
Jose Manuel Alonso Arana	BFA Hirigintza eta udal Harremanen Saila	Teknikaria
Javier Moreno	EJ Ingurumen eta Hirigintza Saila	Aholkulari juridikoa
Martín Uriarte	Lorra	Zuzendari-kudeatzailea
Fernando Azumendi	Bizkaiko Basogintza Elkartea	Zuzendaria

23 parte-hartzaile

HERRITARREKIN EGINDAKO SAIOA (19:00-21:00): PROPOSAMENAK

1. Lanestosako gunea bitan banatu. Lanestosak badu berezko nortasuna, nahiz eta Karrantzari lotuta egon, eta aparte kudeatzea merezi dute. Unitatea Armañon-Alen deitu dadila. Turtzios eta Artzentaletan lotu. Kalera Ordunten sartu.
2. Itsaslabarrak eta kareharriak balore gisa. La Guanaz parketik kanpo geratu da. Ez banatu arkua.
3. Kolitzako gailurra Balmasedan bildu, ez ebaki. Ez sartu Garbea Ordunten.
4. Cadaguako arroan ez litzateke poligono bat egin behar.
5. Turtzioz Ordunteri lotu. Otxaran Turtziozi edo Sopuerta-Galdamesi lotuta. Kolitzari Leguineako gunea, Las Tablasekoa sartu.
6. Erdiko mendien arteko paisaia-unitatea pixka bat behartuta dago. Galdames-Sopuerta bat bakarra eta Las Muñecaseraino heldu. Alen gunea sartuko nuke, gune zaharrak. Meatzeen unitate historikoa. Grumeran-Eretza banatu eta kareharrizko meatzaldea eta plantazioa eta eskuineko aldea hurrengora. Mugakideekin lotu.
7. Armañon Alen gunea oso paisaia unitate handia da, Eretzarantz luzatu. Elkargunea: Mello mendia.
8. Cadaguako harana konplexua da. Unitate txikiagoak atera, biztanleriaren % 80 hor baitago eta horiek baitira gozatuko dutenak. Unitate hau sakonago aztertu eta Gordexolari lotu, historikoki bizitza berdina ulertu dute eta. Zalla-Balmasedak eta Gordexolak Cadaguako gunea eta ibaiadarrak partekatzen dituzte. Gordexola sartu eta gero unitate txikiagoak atera. Gune kosmopolita da eta merezi du unitateak egitea; izan ere, horrela pisu gehiago izango dute paisaiari erasotzen zaionean. Behin gunea aitortuta, unitate bat eta erreferente bat sortu babestutako natur guneen inguruan. Merezi du bereziki arreta jartzea, jendea hortxe bizi da eta. Errekastoa nabarmendu bere balio agroekologikoagatik, haraneko garrantzitsuena da. Kontuan hartzen diren poligonoak hutsik daude eta ematen du hilerriak direla. Lur hori galtzea nork bere buruaz beste egitea da, eta baliabidea agortzen ari gara.

9. Poligonoen kota igo Zallako baratzeetan. Ez jarri ibarretan eta gainezka egin dezaketen guneeetan. Zentzugabekeria izango litzateke industriako lurraren aldeko apustua ez egitea baina beste kota batzuetara igotzea nekazaritzarako lurak kentzen ari garelako. Arroa da Enkarterriko motorra.
10. Gordexola. Agian pinudiak beste guztia irensten du, edo alderantziz, eukalipto-sailak pinudia irensten du. Paisaiak ekonomia markatuko du. Abeltzainak eukaliptoak landatzen ditu, baso-haranak dira. Lehen gurbitzak landatzen ziren. Paper lantegiek eragina dute Gordexolan, eta Cadagua haranaren erreferentea da. Aldundiak kudeatzeko pilak kargatu eta laguntza onak eskaini behar ditu; izan ere, pinuak nahiko gaizki kudeatzen ari gara eta pinuaren ordezkari eukaliptoak jarriko da, ezer balio ez duen espeziea, alegia. Gordexolako dorretxeak balioztatu, beste udalerrietakoak bezala. Cadaguaren ardatzak kezkatzen nau, gainontzeko unitateek balore sendotuak dituztelako eta badirudielako guk irteerak urrutira egin beharko ditugula. Bilbo hiriaren kanpoaldeekin geratuko gara.
11. Ibai-parke bat egin, nahi duzuna egiteko lurra sobera baitago. Zaindu baina ez behartu. Zelaia errentagarria izan dadin formulak bilatu, monolaborantza dagoenean eraso askoz handiagoa izaten baita.
12. Pozalagua meatzea Armañonen gunen narriatu gisa sartu.
13. Paisaia aldetik interes berezia duten gunek. Pagasarritik Gagasarra dena da bat. Garrantzitsua iruditzen zait gunen hori (Ganekogorta) jasotzea, egin nahi duten parke eolikoetatik.
14. Ordunteko mendiak. Pagadia eta zirkua, Zaramako iparraldea eta Salburuko gunen guztia babestu. Botanikari dagokionez, gunen horretako haritzak Orduñan eta Balmasedan baino ezin daitezke ikusi. Dibertsitate botanikoa, Enkarterri ez dago parekorik.
15. Aguanaz koba sartu, Artzentalestik Turtziosera doan kareharrizko arroila. Alen gunetik beherantz doan kareharrizko gunea.

16. Sangricesko meatzeak paisaia eremu berezi gisa sartu. Matieza aldea Karrantza Haranean sartu.
17. Aguanazko haizpitartea sartu. Haizpitartea sartu, Cadagua ibaitik hegoalderantz, el Cercotik Zallarantz. Goitik behera doazen eta Cadagua ibaia elikatzen duten ibai guztiak. Gune hori hegoalderantz zabaldu.
18. Artzentaletan eta Sopuerta arteko harana sartu.
19. Berrieta sartu, Enkarterriko beste sarrera garrantzitsu bat.
20. Rebedules Kantabriako mugan sartu, baita hor sortzen diren haitzarteak ere. Rebedules erreka eta Peñarrubiaren gainean.
21. Kolitzatik Sopuertara doan haizpitartea garrantzitsua da. Babestutako espezieen habiak daude. Artadi kantauriarra.
22. Barbadun ibaiaren harana primerakoa da ibaiertzeko baso gisa, eta Sopuerta eta Artzentaletan artean dago. Aintzat hartu beharreko arrain hazkuntzarako gunea eta ibaiaren balore historikoa. Bide berdea hortik dago, ibaiertz guztia ikusten da.
23. Lanestosa eta Kanales. Beste haizpitarte bat. Burgostik Berron arteko gunea Cadaguan sartu. Erilso mendia: interes bereziko gunea.
24. Aztarna arkeologikoak sartu zaindu ahal izateko (El Cerco adibidez). Horiek aipatu, diru-laguntzaren bat lortu daitekeen ikusteko. Bolunburu eta el Cerco paisaiaren unitate berean sartu. Balore multzoa duen mikroarea bat.
25. Azpimarratu da beharrezkoa dela Enkarterriko balio handiko ondarea balioestea eta babestea, industrialdeak Cadaguaren arroetik urruti jartzea eta abar. Eremu funtzionalaren ingurumena, historia, produkzioa eta paisaia ondo ezagutzen duten pertsonak hainbat ekarpen baliotsu egin dute.

Parte hartu duten herritarrak

1. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Mikel López de Vergara		Laguntzailea
Rafael Arriola		
Sergio González		
Koldo Díaz de Mena		Basozaina
Iñaki Garmendia		Basokoa
Mikel Otaola		Basokoa
José Pedro Galarza		Basokoa
Manu Maestre		Ingurumen zinegotzia
Fernando Novales	Ubietamentdi M.T.	Presidentea
Jesús Cortazar		
Josu Acasuso		
Andrés Salazar		
Maite Cebaños		
Sergio Fernández		
Gorka Lemos		
Félix Los Arcos		
Ander Egia Cruz		Basoko eragilea
José Andrés Ochoa		
Juan carlos Vidal		
Anselmo Amezaga		
Javier Iglesias		

21 parte-hartzaile

Enkarterri (2012ko urtarrilaren 9a, Zalla)

ERAGILEEKIN EGINDAKO SAIO INSTITUZIONALA (11:30-13:30): PROPOSAMENAK

Eremu funtzionaleko udalak kezkatuta daude Katalogoek eta Gidalerroek euren herrietan izan ditzaketen ondorioengatik. Horrenbestez:

- “Funtsezkoa ez den aldaketa” terminoa aldatzeko eskatu dute.
- Ez dakite nola garatuko den integrazioa ditugun gidalerroekin.
- Adierazi dute jakin nahi dutela noraino egongo diren udalak behartuta ekintza planak edo paisaia integratzeko planak garatzera. Paisaiari buruzko azterlanak egiteko kostuengatik eta udal langileen nahiz teknikarien prestakuntzengatik kezkatuta daude. Laguntzarik egongo den eta lanak nork egingo dituen jakin nahi dute.
- Arduratuta daude, udalek BFaren eta Eusko Jaurlaritzaren erabakiak onartu behar dituztelako. “Eusko Jaurlaritzak eta BFAk agintzen digute eta udalak gara abeltzainen makilakadak jasotzen ditugunak. Diru gutxi eta erabakitzeko ahalmen txikia dugu”.

Parte hartu duten eragileak

1. ETAPA Izena	Erakundea	Cargo
José M ^a Ignacio Iglesias Aldana	Artzentales	Alkatea
José María Martín Iparraguirre	Karrantza Harana/valle de Carranza	Alkatea
José Ángel Ranero Santisteban	Lanestosa	Alkatea
Alfonso Zugasti	Balmaseda	Hirigintza zinegotzia
Pedro Bejo	Balmaseda	Udal arkitektoa
Gorka López	Balmaseda	Ingurumen teknikaria
Ignacio Gutiérrez del Olmo	Gordexola	Herrilan zinegotzia
Joseba García	Gueñes	Mendi arduraduna
José Jaime Villanueva	Sopuerta	1. alkateordea
Javier Hurtado	Sopuerta	Aparejadora
Unai Gorrotxategui	Trucios-Turtzioz	Kultura zinegotzia
Manu Maestre	Zalla	Ingurumen zinegotzia
Sergio González Ahedo	Karrantza Naturala	
Roberto Martínez	Karrantza Naturala	
Javier Pérez	EHE Nekazaritza Sindikatua	
Manu Gómez Arredondo	EHE Nekazaritza Sindikatua	
Jesús Cortazar	Ubietamendi C.M.	Idazkaria
Cristina Mata	BFA Hirigintza eta Udal Harremanen Saila	Arkitektoa
Manuel Alonso	BFA Hirigintza eta Udal Harremanen Saila	Arkitektoa
Fernando Azurmendi	Bizkaiko Basogintza Elkarte	Zuzendaria

20 parte-hartzaile

UROLA KOSTA (azaroaren 24a, Azpeitia)

SAIO INSTITUZIONALA (11:30-13:30): PROPOSAMENAK

1. Abeltzaintzak eta nekazaritzak ematen duten paisaia ere aintzat hartzea proposatu da. Basogintzako planek euren baitan hartzen dute nekazaritzako paisaiaren babesa. Paisaiaren integrazioari buruzko azterlanak egin beharko lirateke.
2. Zarautz bera gune bat izan dadila eskatu da.
3. Orioko padura berreskuratu beharreko gune gisa jartzea proposatu da, oso narriatuta baitago. Gune interesgarri gisa sartzeari proposatu da. Jakinarazi da ibaiaren ibilguak dagoeneko sartuta daudela.
4. Azpimarratu da beharrezkoa dela agiria eragile sozialei helaraztea. Ingurumen Saileko teknikariek, udal arkitektoekin eta abarrekin egondako zuzeneko elkarrizketen bidez ekarpen asko lortzen dira. Uste da katalogoa lantzea kontsultatzea eta ekarpenak egitea dela.
5. Adierazi da txakolinaren hazkuntza ez dela ekologikoa; izan ere, produktu fitosanitarioak erabiltzen dira, espazioak inbaditzen dira, ezpondak landare inbaditzaileekin birbegetatzen dira... Erantzun da produkzio nahiz ekonomia aldetik duen garrantzia dela eta, turismoak asko baloratzen duela paisaia hori.
6. Nekazari eta abeltzainek mantentzen dute paisaia gaur egun ezagutzen dugun moduan. Horrelaxe mantentzea proposatu da.
7. Landagune batzuek ez dute betetzen Lurzoruari buruzko Legeak landagune izateko eskatzen duena. Agirian kaperak, baselizak eta abar sartu behar dira, horiek ere erakargarriak dira eta.
8. Leku asko narriatuta daude, baina herritarrek ez dituzte horrela ikusten. Paisaiaren inguruko sentsibilizazioa behar da.

Parte hartu duten eragileak

1. ETAPA Izenak	Erakundea	Kargua
Igor Iturain	Aia	Alkatea
Arturo Garate	Azkoitia	Udal arkitektoa
Amaia Argarate	Azkoitia	Ingurumen teknikaria
Izaskun Ceciaga	Azpeitia	Ingurumen teknikaria
Enrique Aizpurua	Getaria	Udal arkitektoa
Amaia Dorronsoro	Orio	Zinegotzia
Begoña Rofríguez Iraeta	Zarautz	Ingurumen teknikaria
Ainara Arbizu	Zarautz	Udal teknikaria
Aitor Inargüengotia	Zumaia	Ingurumen teknikaria
Orkatx Goenaga	Ingurugiro etxea fundazioa	Zuzendaria
Iban Simon	Kimu Bat	Paisaiaren arduraduna
Aitor Iarrañaga	Urkome elkarte	
Jesús Mujika	Iraurgi Lantzen	
Amaia Guruzeta	Urola Kostako udal elkarte	Presidentea
Extitxu Irureta	Zumaia Geoparke	
Violeta Bandrés	Geoparke	Gida
Ainhoa Iraola	GFA, Ing. eta Lur. Ant. Sails	Ingurumen eta Obra Hidraulikoetako zuzendari nagusia
Gascon Arrambilleta	GFA, Ing. eta Lur. Ant. Sails	Lurralde antolaketako zuzendaria
Octavio Merino Oruezabal	GFA, Ing. eta Lur. Ant. Sails	
José Manuel Eraso	Lurgintza	
Miguel Ángel Bastida	Barrio Madariaga elkarte	

21 parte-hartzaile

HERRITARREKIN EGINDAKO SAIOA (19:00-21:00): PROPOSAMENAK

1. Urola ibaian bi paisaia unitate daude, baina ibilguan zehar ekintza bakarra egin beharko litzateke, eta ekintza horrek udalerrri guztiei eragingo lieke. Ibaien inguruko hausnarketa modu integralean egin behar da, eta ibaiak zeharkatzen dituen herri guztiek lagundu behar dute. Gaur egun, korridoreak, presak eta urtegiak egiten dira, eta badirudi herriari ez zaiola axola ibaien paisaia apurtzea. Paisaia unitateen gaia lan-metodologia da, eta metodologia horretan, berreskurapenerako ardaztat har daiteke ibaien ibilbidea.
2. Gune basotsuak katalogatzea proposatu da. Baserritarrek eragina dute paisaian: nekazaritza eta abeltzaintza jarduerak eragina du paisaian. Badaude gidalerro edo gomendio batzuk ohiturak aldatzeko, baina, besteak beste, basoen ustiapenari dagokionez, Aldundiak geldiarazi egiten ditu.
3. Harrobiak berreskuratzea proposatu da, Zestoakoa. Horretarako, betetzeak erabiliko dira, eskalatzeko prestatuko da...
4. Tren sarea errepide sarea ordezteko irtenbide egokia eta interesgarria dela proposatu da. Gipuzkoako LPPn jasota dago tren sarea berreskuratzea, baina arazo bat dago: tren sarea administrazio zentralaren menpe dago.
5. Herri inguruek, industrialdeek, errepideek kezka sortzen dute, gaizki zainduta daude eta. Dauzkagun poligonoak egokitu behar ditugu gune berriak inbaditu gabe.
6. Gizarteak gai hau barneratu behar du, ez dadila testigantza hutsa izan.
7. Udalerrietako argiteria berraztertzea proposatu da; energia eta dirua xahutzen dela nabarmendu da. Energia aurrezteari dagokionez, gehiago sentsibilizatu behar da.

Parte hartu duten herritarrak

1. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Iñaki Aranburu	Azpeitiko argazki elkarte	
Amaia Argarate	Tokiko Agenda 21	
Mikel Igarataundi	Kimu Bat	
Amaia Odriozola	Lorategi diseinatzailea	
Aitor Aldalur		

5 parte-hartzaile

Herritarren parte-hartzea Paisaiaren Katalogoak eta Gidalerroak lantzean

2. etapa: Helburuak eta hobetzeko neurriak

Partaidetza mahaiei buruzko txostena

2012ko otsaila

GUARDIA (otsailaren 27a, Guardiako Kuadrilla)

ERAGILEEKIN EGINDAKO SAIO INSTITUZIONALA (11:30-13:30): PROPOSAMENAK

1. Lurrean ebaketak saihestea: “bide bat egiteko ezponda egin behar bada, egin dadila, bideak hobetu egin behar dira eta. Ikastetxeetako autobusak oso errepide estuetatik pasatzen dira”.
2. Ura ondo kudeatu behar dela aipatzea erabaki dute.
3. Sasiak eta ezponda mantendu behar direla gomendatzea erabaki dute, ura gorde eta higadura saiheste aldera.
4. Paisaia aldetik Interes Berezia duten Guneei dagokienez, mendilerroa mantentzea.
5. Guardiako hezegunera heltzeko proposamena: “dagoeneko araututa dago eta ez da ezer behar; izan ere, duela hiru urte egokitu zuen AFAk, eta hegaztiak ikusteko behatoki bat ere egin zen”.
6. Partzelak biltzea: kontua korapilatsua dela esan da, hainbat urtetako mahastiak daudelako.
7. Herrietako baratzeak berreskuratzea: “Baratzeak landatuta daude dagoeneko. Mahastiak”.
8. Laboreak dibertsifikatzea, esate baterako olibondoarena: olibondoaren guneak badaudela erantzun da.
9. Mendiak garbitzea: mendian egon bitartean sortutako zaborra norberak eraman beharko du etxera.
10. Ikastetxeetan sentsibilizatzea eskatu da.
11. Hilabeteko epea ezarri da iradokizunak egiteko. Ekarpinak bidaltzeko azken eguna: martxoaren 27a.
12. Katalogoak LPP aldatuko badu, ekimen honetaz baliatu nahi dute bere garaian jaso ez ziren alegazioak sartzeko. Ez dute Gidalerrikerik nahi, edo, hala badagokio, gomendioak izan daitezela. Martxoaren 13an, Bilar, Eltziego eta Samaniegoko alkateek eta Kuadrillako presidentek hala eskatuta, beste bilera bat egingo da Gidalerrikeren benetako eragina zehazteko. Kasu honetan, Lakuan izango da, 5 agenterekin.
13. UAGAk nahiz Guardiako Kuadrillak, eremu funtzionaleko udalen gehiengoarekin, agiri bat igorri dute Katalogoari eta Gidalerrikeri dagokienez euren ekarpinak eta iritzia jasoz.

Parte hartu duten eragileak

2. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Jokin Villanueva	Guardiako Kuadrilla	Presidentea
Roberto Blanco Pascual	Mañueta	Alkatea
Juan José García Berrueco	Villabuena	Alkatea
José Manuel Amezaga	Guardia	Alkatea
Dolores Ruiz	Olon	Kultura zinegotzia
Gorka Mauleon	Lantziego	Alkateordea
Roberto Calleja	Kripan	Zinegotzia
Luis Soto	Lantziego	
Gloria Eraso	Moreda	Kultura zinegotzia
Mercedes Ibáñez	Ekora	Jaietako zinegotzia
Yolanda Zabala	ABRA	
Aitor Badiola	Guardiako Kuadrilla	Animatzaile soziokulturala
Aitor Senar	Tokiko Agenda I 21	Koordinatzailea
Rafael Fernández	UAGA	
Miriam Elorza	Itsasmendikoi	
Pilar García de Olano	Guardia	Turismo bulegoa
Maribel Maraña	Unesco Etxea	
Juan Jose García	Arabako Errioxako Urkidetza	Presidentea
Iñigo Melero		Arkitektoa

19 parte-hartzaile

HIRITARREKIN EGINDAKO SAIOA (19:00-21:00): PROPOSAMENA

1. Ezponda desagerrarazi duen partzela-biltzeari dagokionez, sen ona izatea eskatu da: nekazari batentzat errazagoa da lurrak pilatzea (“partzela ahalik eta gehien aprobetxatzen da”) eta akuiferoa gainkargatzen duten ezpondak kentzen dira. Uraren zirkulazio hobea lortzeko, ezpondetara itzuli behar da. Animaliak ere desagertu egiten dira. Nekazariekin konpromisoa lortzea proposatu da.
2. Eskumena duten agintariek araudia betearazi behar dutela azpimarratu da.
3. Frantzia jarri da eredutzat; izan ere, bi urte daramatza paisaia zaintzen eta badaki zer egin eta nola saldu (olorosoak hazten dituzte , eta, horrela, ardoaren zapore ondokoak landare horiek ditu elikagai).
4. Hiribilduetako baratzeak berreskuratzea. Erantzun da baratzeek bizirik dirautela baina ureztatzeko urik ez badago, agian ez dela ideia ona asmo hau sustatzea. Erantzun zaio hondakin-urak daudela...
5. Eraikitzeko dirua dagoela baina mantentzeko ez dagoela kritikatu da, mantentzen dena ez baita inauguratzen.
6. Katalogoak irakaskuntz arloan banatzea proposatu da, herria, gazteria, sensibilizatzeari begira. Landa-esperientzia egin behar da hezitzaileekin. Arrakastaren gakoak gazteak sensibilizatzea da hein handi batean, % 90. Behin azterlana amaituta, unitate didaktiko bat egin beharko litzateke. Katalogoa baliagarria izan behar da Arabako Errioxako neska-mutilentzat.
7. Azpimarratu da paisaia baliabide sozioekonomiko gisa sustatu behar dela eta nekazariak kontzientziatu behar direla, eurek direlako paisaia modelatzen duen indar nagusia, ez dezaten ekimen hau mehatxu moduan ikusi. Nekazariei ondo datorkienean deitu behar dira bilerak.
8. Kontuz ibili behar da bereziki eraikin publikoetan (honako hauek dira, batez ere, gatazkatsuenak: Guardiako Institutuko komunikazio dorrea, kale nagusiko pisuak eta eskolako estalpea).
9. Arabako Errioxan ez dago internetik, teknologia berriak ez dira ondo heltzen. Mendilerroa babestu nahi da, baina Samaniegon hazkuntza mugatzen saiatzeari buruz hitz egin zen, eta ez dago udalerrria handitzeko lekurik.
10. Eremu funtzionalei herritarrek izena jartzea proposatu da, baita Arabako Errioxa jartzea, Guardia beharrean.

Parte hartu duten hiritarrak

2. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Peio Lozano Valencia	UPV/EHU	Geografia, Historiaurrea eta Arkeologia Saila
Itxaso Iataso	UPV/EHU	
Salvador Velilla		Historialaria eta idazlea
Edurne Zuñeda		Ostalaria
Amaia Balda		Ostalaria
Juan Manuel Iavín	Ardoaren ibilbidea	Presidentea
Toño Gainzarain		Udaltzaina
Ana M ^a Villarreal	Eltziego	Turismo bulegoa
M ^a Arrate Aguirre		Ostalaria
José Miguel Cuesta		
Raquel Vitoriano		Upategiak

11 parte-hartzaile

ENKARTERRI (martxoaren 6a, Zalla)

ERAGILEEKIN EGINDAKO SAIO INSTITUZIONALA (11:30-13:30): PROPOSAMENAK

1. Alen-Armañon toponimoaren ordeez Armañon-Las Muñecas jarri nahi dute.
2. Ondare historikoan sakondu: dorretxeak.
3. Ondarea eskuratzean, eraikitzeagatik konpentsazioak eman.
4. Uste dute etxebizitza kolektiboak debekatu eta etxe atxikiak egitea utopikoa dela.
5. Ondarearen hondamendia adierazteari trabak ikusten dizkiote.
6. Eraikuntza definitzea proposatu da (Iparraldean bezala), bolumenak baino, jarduteko ildo orokorrak zehaztu behar dira (koloreak, teila mota eta abar).
7. Baloreak Ordunteko biotopo natural gisa edo parke natural gisa berretsi aurretik, basoko gune produktibo batean dagoen aldetik, Bizkaiko beste gune batzuk begiratu behar dira, Urdaibai esate baterako; han ez dago konpentsatzeko sistemarik, Biosfera Erreserba aitortu zenetik 25 urte pasatu badira ere.
8. Ordunte: Cadagua ibaia banatzen duen banalerroak Zallako mendiak integratzeko pausoa ematea proposatu da.
9. Hirigintzari dagokionez, Enkarterri auzo eta herriekin osatu da. Karrantzaren adibidea jarraitu beharko litzateke, egitura mantenduta (Cadaguaren haranean zaila izango litzateke: altuerak egokitzea, auzoen artean ez eraikitzea, auzoak lotzea). Horrela, auzoen arteko landagunea mantenduko litzateke. Badirudi ez dela ideia ona Arangurenen, Gueñesen, Zallan lekua asko mugatzea, etxebizitzeari dagokienez. Erdi landatarrak diren gune horiek zaindu behar dira, eta ez dira euren artean elkartu behar (bestela, Barakaldori gertatu zaiona gertatuko zaie).
10. Gordexola haran zoragarria da eta mendi emankorrak ditu. Produzitzeko mendi emankorraren eredu izan daiteke, eta paisaia aldetik polita.
11. Ekintzak garatzeko eredu ekonomikoa falta da. Mugak jartzen badira, konpentsatu egin behar da. Jabetza pribatu bat babestu behar dela adierazten bada, adibidez, zerga-salbuespena ezarri behar da.

13. Batzuk ustiapenak sakonki sustatzearen alde daude; dena erosten da kanpoan. Zelaietan lautadak besterik ez dira erabiltzen, gainontzekoa lugorria izango da, baldin eta bertan ezin bada pinurik landatu. Karrantzak du guneen dentsitate handiena, eta hutsik geratzen ari da, ez dutelako lurra jarduera bezala erabiltzen. Posible al da herrietako jendea haritzetik bizitzea? Antolamendua egon dadila, baina askatasuna ere bai, zelaiak ez daitezela bazkaleku gisa bakarrik erabili, haritzek gain, pinuak ere landatu daitezela, abeltzainek ez baitituzte zelaiak mantenduko. Konponbidea ez da diru-laguntzen bidez bizitzea, paisaia ezin da diru-laguntzen bidez mantendu. Abeltzainari edo baserritarrari ezin zaizkio mugak jarri.
14. Udalerrri bakoitzak erabaki behar du zer nahi duen.
15. Gizartea norantz doan pentsatu behar dela esan da. Abeltzaintzako ustiapenak abandonatzeko joera gelditzen ari da, gazteak sartzen ari direlako. Ezarritako eredia suitzarra da (diru-laguntzak bazkalekuak eta belardiak garbi mantentzeagatik).
16. BFAko Hirigintza Sailak zonifikazioaren teknika (hirigintza plana) proposatu du. Dauzkagun okupazioetatik abiatu eta premien eta tentsioen arabera planifikatzen da. Egiteko daudenak zeintzuk diren badakigunez, hazi beharreko guneak eta hazteko era egokiena zein diren zehaztu beharko litzateke.
17. Karrantzako paisaia pribilegiatua antolatzea komeniko litzateke. Xedapen libreko mendietan eta mendi pribatuetan esku hartzeko gidalerroak proposatu dira, paisaia eta ekonomia aintzat hartuta (basokoa eta abereena).
18. Malgutasuna eskatu dute, ez da hain nabarmen arautu behar, ezta hainbeste esku hartu ere. Eboluzioa da normalena. Debekua saihestu, oinarrizko lau ildotan izan ezik, eta horiek betearazi.
19. Beharrezkoa da planifikatzea, esatea zergatik eduki ditzakezun bazkalekuak eta zergatik ez, baina ez paisaia gehiago edo gutxiago gustatzen zaizulako. Paisaia ez da estatikoa.
20. Basoen jabeek diru-laguntzak eskatu dituzte.
21. Basoko masaren ustiapenaren industria boteretsuari buruz hitz egin da.
22. Foru Aldundiak txostena bidali du ekarpenekin.

Parte hartu duten eragileak

2. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
José Ignacio Iglesias	Artzetales	Alkatea
José M ^a Martín Iparraguirre	Karrantza	Alkatea
José Ángel Ranero	Lanestosa	Alkatea
Joseba Andoni Llaguno	Sopuerta	Alkatea
Guillermo Avanzini	Artzetales	Arkitektoa
Alfonso Zugasti	Balmaseda	Hirigintza zinegotzia
Pedro Bejo	Balmaseda	Udal arkitektoa
Gorka López Zabalbeitia	Balmaseda	Ingurumen teknikaria
Marta Novo	Galdames	Udal arkitektoa
Ignacio Gutiérrez del Olmo	Gordexola	Herrilan zinegotzia
Joseba García Lizarralde	Gueñes	Mendi arduraduna
Jesús Ibiñarriaga	Karrantza	Aparejadorea
Sergio González Ahedo	Karrantza	Zinegotzia
Roberto Martínez	Karrantza	Zinegotzia
Javier Hurtado	Sopuerta	Aparejadorea
Unai Gorrotxategui	Turtzioz	Kultura zinegotzia
Manu maestre	Zalla	Ingurumen zinegotzia
Javier Barrio	Enkarerrietako Museoa	Zuzendari teknikoa
Alicia Artech	Enkartur	Turismo teknikaria
Manu Gómez Arredondo	EHE nekazarien sindikatua	
Mónica Alonso	Enkarerrialde	Tokiko Agenda 21
Txus Gómez	Enkarerrialde	
José Manuel Alonso Arana	BFA Hirigintza eta Udal Harremanen Saila	Teknikaria
Fernando Azumendi	Bizkaiko Basogintza Elkarte	Zuzendaria
Koldo Díez de Mena		Basozaina

25 parte-hartzaile

HERRITARREKIN EGINDAKO SAIOA (19:00-21:00): PROPOSAMENAK

1. Mendietako erosioaren arazoa konpontzea proposatu dute. Cadaguak uholdeekin izan ohi dituen arazoak konpondu behar direla esan da (ubideak lohiz betetzen dira eta mendien erosioak uholdeak eragiten ditu —baso politika aldatu beharko litzateke—). Uholdeek eragina dute Cadaguan, eta ospitale bat eraikitzeko lanak geldiarazi dira gune horretan uholdeak egin daitezkeelako . Zerbait egin beharko da.
2. Adierazi da birpopulatzeko gaur egun erabiltzen den eredia ez dela oso iraunkorra (laharrak, iratzeak eta basoak berez hazi beharko lirateke).
3. Beste era batera birpopulatzeko proposatu da, basoen garapenean gizakiak esku hartzea saihestu behar da. Laharrak eta iratzeak berez haz daitezela eta basoa garbiagoa izan dadila. Beste era batera birpopulatu.
4. Trena Zallatik pasatzeari dagokionez, zera proposatu da: linea bikoiztea, Zallan lurperatzea eta egungo linea bidegorria egiteko uztea.
5. Eusko Jaurlaritzari ondarea babesteko eskatu zaio, udalek ez baitute aurrekonturik.
6. Ondarearen arazoa konpontzeko, turismoa proposatu da. Turismoak errentagarritasun ekonomikoa izango balu, ondarea konponduko litzateke. Enkarterri ez da Cadagua ibaia eta Zallako fabrika bakarrik.
7. Sopuertako kiskaltzeko labeen arazoa aipatu da.
8. Ez egitea industrialde gehiago daudenak okupatu arte.
9. Herritarrei paisaiaren inguruko trebakuntza ematea. Inausketa gehiago kontrolatu beharko litzateke. Kastrexana oso gaizki dago; izan ere, altzifreak motozerrarekin ebaki dituzte, begi inpaktua eragin eta okerrago utzi dute.
10. Errepidean zuhaitzak landatzea proposatu dute (bananondoen ordez haritzak edo ezkiak, ez baitute asfaltoa altxatzen eta ez baita orririk erortzen). Egiatzatu da zuhaitzak dauden lekuetan abiadura moteldu egiten dela.
11. Herrerara arte errepideak hobetzea proposatu da.
12. Espezie autoktonoak defendatzea.
13. Ekimena zabaltzeko laguntza ematen ez duten udalei errieta egitea.

Parte hartu duten hiritarrak

2. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Pedro Camino	Idazkaria	
Mikel López de Vergara		Laguntzailea
Koldo Díaz de Mena		Basozaina
Mikel Otaola		Basokoa
Jesús Cortazar		
Josu Acasuso		
Andrés Salazar		
Jon Torre		
Mikel Zubieta		
José Andrés Ochoa		
Anselmo Amezaga		
Unai Hueso		
Jon Hueso		
Gabriel Pascual de Zubieta		
Marta Ceballos		
Roberto Colino		
José Ramón Angulo		
Manuel Infante		
Elixene		Kazetaria

19 parte-hartzaile

Jende gehiago joan zen baina ez daude erregistratuta saioa hasi ondoren heldu zirelako.

2. mahaia

12. Zamiñoko hondakin megalitikoak aipatzea proposatu dute.
13. Arau gehiegi izatea saihestu behar dela proposatu da. Adierazi da landagunean beldurra diotela arautzeari; izan ere, Paisaiari buruzko Legea nahitaez bete beharko da. Aplikatzeko araudi asko dago dagoeneko, eta honekin, landaguneetan bizi direnek beste baldintza bat izango lukete eta paper gehiago bete beharko lituzkete.
14. Konpentsatzea proposatu da. Horrelako baldintzekin, konpentsaziorik ez badago, nekazaritza eta abeltzaintzako ustiapena utzi beharko dute, eta horrek ondorio benetan kaltegarriak ekarriko ditu.
15. Gai gatazkatsuenak zehatzago jorratzea proposatu da. Agirian desoreka dagoela uste da; erraz konpontzen diren gauzak zehaztuta daude, zailenak, berriz, ez.
16. Getaria-Zumaia ordez paisaia unitatea Getaria-Zarautz izatea proposatu da; dagoeneko bai baitago oinezkoentzako ibilbidea.
17. Eremu funtzionalaren barrualdeko eremuen inguruan kostaldeko biztanleak sentibilizatzeko ekintzak proposatu dira.

Parte hartu duten eragileak

2. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Arturo Garate	Azkoitia	Udal arkitektoa
Arturo Rivas	Azpeitia	Udal arkitektoa
Enrique Aizpurua	Getaria	Udal arkitektoa
Pilar Azurmendi	Orio	Udal arkitektoa
Izaskun Larrañaga	Zestoa	Ingurumen teknikaria
José MA ⁸ Alberdi	Zestoa	Udal arkitektoa
Gorka Arregui	Zumaia	Udal arkitektoa
Orkatz Goenaga	Ingurugiro etxea fundazioa	Zuzendaria
Aitor Larrañaga	Urkome elkarte	
Yurre Peñagaricano	Urkome elkarte	
Jesús Mujika	Iraurgi Lantzen	
Octavio Oruezabal Merino	GFA, Ing. eta Lur. Ant. Saila	
José Ramón Varela	EJ Gipuzkoako Zuz	

13 parte-hartzaile

HERRITARREKIN EGINDAKO SAIOA (19:00-21:00): PROPOSAMENAK

1. Proposatu dute Katalogoak erabiltzea eskolan bertan herritarrei ingurunea errespetatzen irakasteko. Halaber, gai hauek aztertzeko dinamikak egitea iradoki dute.
2. Nekazaritza eta abeltzaintza mantentzea proposatu da; izan ere, desagertzen badira, paisaia ere aldatu egingo da. Horretaz gain, Katalogoa zabaltzeko elementu gisa erabiltzea proposatu da.
3. Arauen helburuak zaintza izan beharko luke. Ez dute ekintza agresiboegirik nahi, herritarren bizitzan gehiegi eragingo duen ekintzarik, ez baitute museo batean bizi nahi. Interneta, errepideetako sarbideak eta abar nahi dituzte.
4. Biodibertsitatea mantentzea proposatu da. Erabilera bateragarriak gauzatu behar lirateke (basoa, artzaintza...). Pagoeta berez zen parke naturala, duela 30 urte izen hori eman baino lehen. Orain ez da, ez dago ez bazkalekurik ezta animaliarik. Interpretazio kontserbazionista desagokia kritikatu da, animaliak kentzean bide publikoak desagertu baitziren.
5. Katalogoak turismorako erabiltzea proposatu da.
6. Urola Kostako mendietan pistak, ibilbideak egin eta erakargarriagoak bihurtzea proposatu da.
7. Abandonatutako etxeak edo aurri egoeran daudenak zaindariantzat aprobetxatzea proposatu da (etxe berriak eraiki beharrean).
8. Bidezidorren edo bide publikoen inbentarioa egitea proposatu da. Zestoan bide publikoen katalogo bat dago.
9. Nekazal munduan bertako biztanleei nahiz turistei gustatzen zaizkien herriak lotzen dituzten bideak, bidezortasunak eta abar seinaleztatzea proposatu da.
10. Landagunean nahi hirian laguntza publiko eta pribatua ematea proposatu da. Errezil da horren adibide: Urkomek proiektu bat egin du Auzolanen figura berreskuratzeko. Elurra egiten duenean, baserritarrek bideak garbitzen dituzte eta Administrazioak makinak lagatzen ditu. Bidezidorrak eta abar garbitzeko, talde-lana eta herritarren laguntza.

Parte hartu duten hiritarrak

2. ETAPA Izena	Erakundea	Kargua
Nekane González	Aia	Landetxea
Xabier Otamendi	Urolakostako hitza Azkoitia	Kazetaria
Xabier Aldalur	Hotel Azkue	Zarautz
Marivi Aranguren	Hotel Azkue	Zarautz
Fernando Arzallus Iturri	Aurrekoetxe baserria	Zestoako Kultur teknikaria
Ana M ^a Izaguirre	Agroturismo Santa Klara	Emakumeen Elkarte
Xabier Kaminos	Ibarrolabekoa AIA	
Jon Garagarza		
Rafa Pérez	Mutiriko naturalde	
Begoña Garmendia	Beizama	Alkatea

10 parte-
hartaile

Herritarren balorazia prozesuari buruz

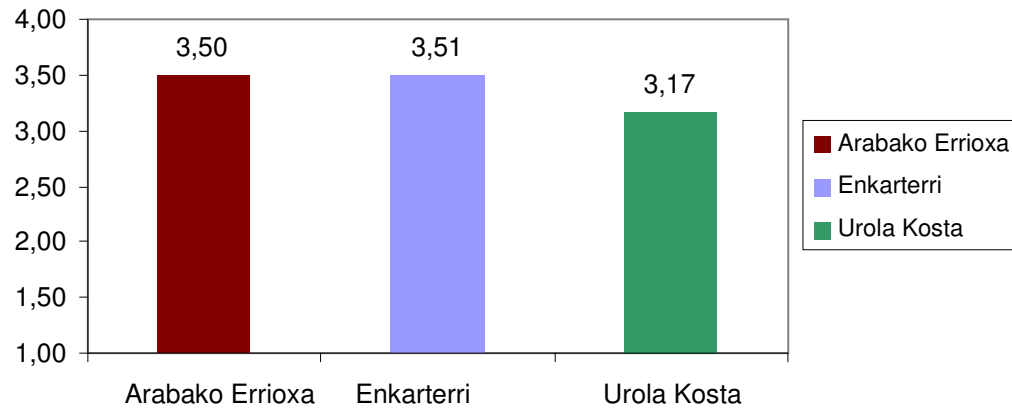
EKIMENA OSO POSITIBOKI BALORATU DA...

Eremu Funtzionala	Batere positiboa	Pixka bat positiboa	Nahiko positiboa	Oso positiboa
Arabako Errioxa	% 2	% 2	% 40	% 56
Enkarterri	% 1	% 4	% 38	% 56
Urola Kosta	% 1	% 12	% 56	% 31

Arabako Errioxak eta Enkarterrik Urola Kostak baino iritzi positiboagoa dute.

* Batez besteko balorazioa 1 (batere positiboa) eta 4 (oso positiboa) artean

Ekimenaren batez beteko balorazioa eremu funtzionaleko

Batezbestekoa: 3,3/4

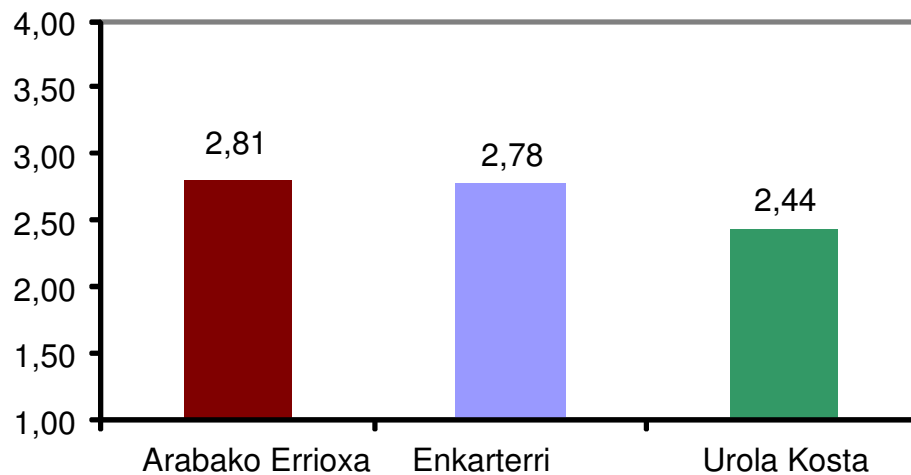
Baina PAISAIAN DUEN ERAGINA ez dago argi...

Eremu funtzionala	Oso gutxi edo ezer ez	Gutxi	Nahiko	Asko
Arabako Errioxa	% 5	% 28	% 44	% 22
Enkarterri	% 7	% 36	% 32	% 25
Urola Kosta	% 16	% 37	% 38	% 10

Urola Kostan zalantza gehiago dute ekimenak paisaian izan lezakeen eraginaren inguruan.

** Batez besteko balorazioa 1 (oso gutxi edo ezer ez) eta 4 (asko) artean

Eraginaren batez besteko balorazioa eremu funtzionaleko

Legend:
 ■ Arabako Errioxa
 ■ Enkarterri
 ■ Urola Kosta

Batez bestekoa: 2,7/4

Interes ezberdinak, gune handien nagusitasuna eta paisaiari dagokionez sentsibilitate falta dira GUARDIAko biztanleek ekimenak paisaian eragin handirik izango ez duela pentsatzeko ARRAZOIAK...

Interes ezberdinak

- Nekazarien inplikazio falta.
- Interes ekonomiko gehiegi.
- Proposatutako neurriak ez dira hartuko.
- Herritarrek eta eragileek ez dute euren gain hartzen eskualdeko garapenean dagokien erantzukizuna.
- Klase politikoarekiko mesfidantza.

Biztanle-dentsitate txikiko guneen bazterketa

- Ahaleginak dentsitate handiagoko guneetako paisaia hobetu eta egokitzeko egiten dira oro har, eta eskualdeko gune txikiagoez ahaztu egiten dira.
- Hobekuntzak biztanle gehiagoko guneetan egiten dira.

Sentsibilizazio falta

- Kontzientziazio falta. Neurri nagusia kontzientziatzea da.
- Sentsibilizatzeko eta ohiturak aldatzeko kanpainak egin behar dira.

Interes ezberdinak, sentsibilitate eta isun falta, eta eskualdearekiko interesik eza dira ENKARTERRIko biztanleek ekimenak paisaian eragin handirik izango ez duela pentsatzeko ARRAZOIAK...

Interes ezberdinak

- “Beti bezala, beste interes batzuek izango dute lehentasuna: ekonomikoek, politikoez edo partikularrek”.
- “Krisi garai honetan, ez dut uste hobetzeko inbertsio handiak egingo direnik, eta nire ustez, dirua beste gauza batzuetarako erabiliko da”.

Administrazioarentzat paisaiak ez du lehentasunik

- “Argi dago erabakiak hartu behar dituztenentzat iraunkortasuna eta espazio naturalak zaintzea ez dela batere interesgarria edo oso gutxi interesatzen zaiela”.
- “Ez dut uste neurri berezirik hartu denik, inbertsio handia izango litzateke eta”.
- “Paisaiak, ingurumenak eta lehenengo sektoreak ez dute sekula lehentasunik izan politikarien erabaketan, eta horrelaxe izaten jarraituko du”.

Sentsibilizazio eta kontzientziazio eza

- “Biztanleek ez dute mentalitate hori. Kontzientziazio plan eraginkorrak behar dira”.
- “Ekimen asko proiektu fasean geratzen dira ez dagoelako kontzientziarik eta parte-hartze aktiborik (pertsonek, elkarteek, alderdiek eta abarren aldetik); izan ere, erakunde proiektua dela uste da, irudi ona emateko eta dirua irabazteko”.

Prozesuari laguntzeko legerik eta zehapen-araudirik ez

- “Kontzientziazio arazo bat dagoelako eta hau aldatzea oso zaila delako, baldin eta zehapen-arauak ezartzen ez badira”.
- “Azterlanekin batera araudi bat garatzen ez bada, ez da eraginkorra izango; araudi horrek paisaia behar bezala babestea ahalbidetu beharko luke, eta beharrezko neurri zuzentzaileak beharrezkotzat jo beharko lituzke”.

Eskualdearekiko interesik ez

- “Guztiz abandonatuta gauzkatelako eta ez dutelako esandako ezer egingo”.
- “Uste dut oso gauza gutxi egingo direla, Enkarterri Euskadiko hirugarren mundua baita”.
- “Baliabide ekonomikorik ez dagoelako eta beste eskualde batzuk gehiago interesatzen zaizkielako”.

Interes ezberdinak, ildo politikoan jarraitutasunik eza eta inplementazioan konfiantzarik eza dira UROLA KOSTAko biztanleek ekimenak paisaia eragin handirik izango ez duela pentsatzeko ARRAZOIAK.

Interes ekonomiko ezberdinak

- “Gastu bat dakarrelako eta Eusko Jaurlaritzarentzat plan hauek ez dutelako lehentasunik. Paisaia eta natura ez dira aintzat hartzen”.
- “Paisaia hobetzea oztopatzen duten interes ekonomiko asko daudelako”.
- “Ez dutelako eraikitzea debekatuko, horrek turismoa erakarri dezakeelako. Bisitarien kopuruak gora egiteak paisaia kaltetu dezake, baina dauzkagun gauza onak ezagutzera eman behar ditugu”.
- “Dirua paisaia baino garrantzitsuagoa delako. AHTrekin egin duten hondamena ikusi besterik ez dago”.
- “Ez dago zertan dirua horretan gastatu”.

Ildo politikoan jarraitutasunik ez eta ekimenaren inplementazioan konfiantzarik ez

- “Hau abiarazten denerako, beste gobernu bat egongo da eta gobernu horrek beste gauza batzuk egin nahiko ditu.
- “Ez dudalako uste Eusko Jaurlaritzak demokrazian parte hartzea ahalbidetuko duenik”.
- “Diagnostikoak eta planak beharrezkoak diren arren, ez dira eraginkorrak eta ez daukate ekintza edo neurri zehatzik (ez du bermatzen egingo direnik)”.
- “Orain arte, eraikitzea eta linea honetan inbertitzea izan da agenda politikoaren ardatza, eta ez daukaguna hobetzea (ikusi errepideak, trenen sareak eta abar)”.
- “Planak ez dira betetzen; eta txarrena da legea sortzen dutenak direla legea betetzen ez dutenak. Pena da”.
- “Krisi garaian gauza gutxi egin daitezke”.

Genero ikuspegia prozesuan

ONLINE egindako INKESTETAN emakumeen parte-hartzea nahiko orekatua da eta Urola Kostan gizonak baino gehiago hartu dute parte

JASOTAKO GALDEKETAK				
1. ETAPA	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta	GUZTIRA
Egindakoak	92	126	180	398
SEXUA	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta	
Emakumeak	% 47	% 53	% 68	
Gizonak	% 53	% 47	% 32	

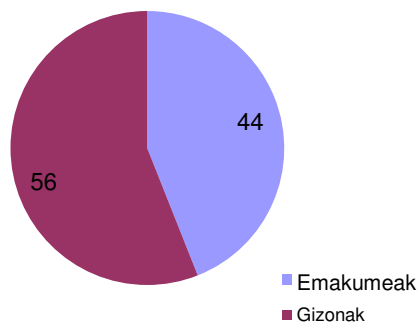
JASOTAKO GALDEKETAK				
2. FASEA	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta	GUZTIRA
Egindakoak	69	91	73	233
SEXUA	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta	
Emakumeak	% 42	% 53	% 59	
Gizonak	% 58	% 47	% 41	

Enkarterriko HERRITARREN MAHAIETAN emakumeek ez dute ia parte hartu (% 8). Guardian (% 44) eta Urola Kostan (% 40) parte-hartzea orekatuagoa izan da.

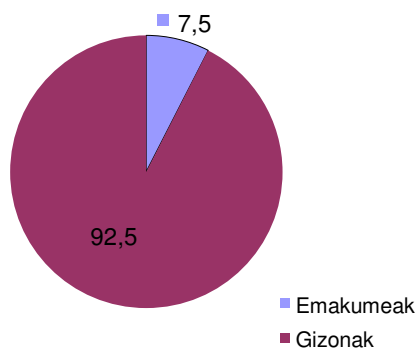
SEXUA 1. ETAPA	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta
Emakumeak	5	1	2
Gizonak	9	20	3

SEXUA 2. ETAPA	Arabako Errioxa	Enkarterri	Urola Kosta
Emakumeak	6	2	4
Gizonak	5	17	6

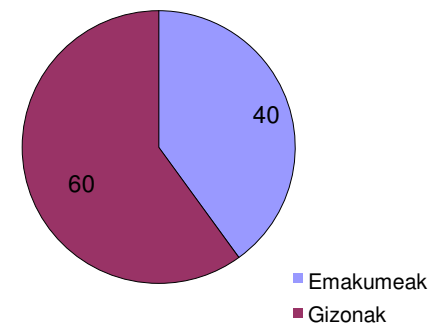
Parte-hartze mahaia Arabako Errioxa

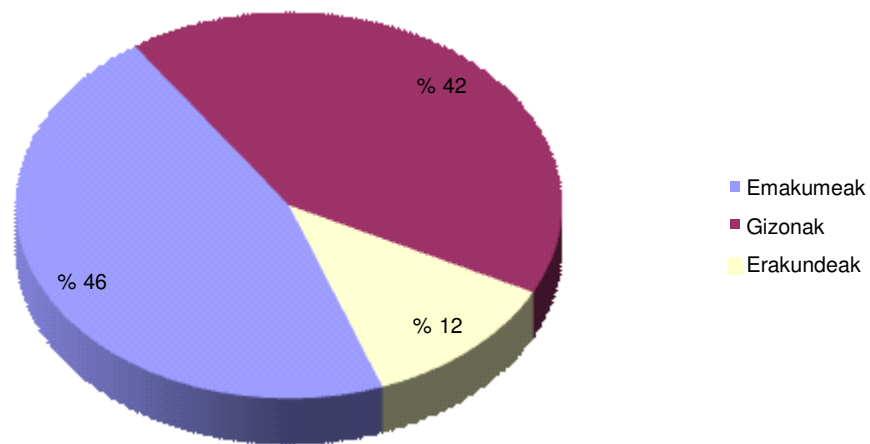
Parte-hartze mahaia Enkarterri

Parte-hartze mahaia Urola Kosta

FACEBOOKen gizonen eta emakumeen parte-hartzea orekatua da.

Gizonak kritikoagoak dira Enkarterriko PAISAIA BALORATZEAN, eta emakumeak, Urola Kostakoa baloratzean; baina, ez dago alde handiegirik sexuen artean.

Balorazioa Guardian	Egungo paisaia	Lor daitekeen paisaia
Emakumeak	6,7	9,1
Gizonak	6,5	9

Balorazioan ez dago alde nabarmenik

Balorazioa Enkarterrin	Egungo paisaia	Lor daitekeen paisaia
Emakumeak	6,7	8,7
Gizonak	5,9	8,7

Emakumeek gizonak baino hobeto baloratzen dute Enkarterriko egungo paisaia.

Balorazioa Urola Kostan	Egungo paisaia	Lor daitekeen paisaia
Emakumeak	7,3	8,8
Gizonak	7,7	9,3

Gizonak emakumeek baino hobeto baloratzen dute Urola Kostako egungo paisaia eta lor daitekeena; emakumeak kritikoagoak dira.

Emakumeek eta gizonak antzera baloratu dituzte EKIMENA eta ekimenak paisaian duen ERAGINA...

Guardia	Ekimenaren balorazioa (1)	Eraginaren balorazioa (2)
Gizonak	3,5	2,8
Emakumeak	3,5	2,9

Enkarterri	Ekimenaren balorazioa (1)	Eraginaren balorazioa (2)
Gizonak	3,5	2,7
Emakumeak	3,5	2,8

Urola Kosta	Ekimenaren balorazioa (1)	Eraginaren balorazioa (2)
Gizonak	3,1	2,2
Emakumeak	3,2	2,5

...Baina emakumeek zertxobait positiboago baloratu dute ekimenak paisaian duen eragina

(1) Ekimenaren balorazioa: 1 (ez da batere positiboa) eta 4 (oso positiboa da) artean

(2) Eraginaren balorazioa: 1 (oso gutxi edo bat ere ez) eta 4 (asko) artean

HELBURUEN BALORAZIOA SEXUEN ARABERA

Gune hori garbi eta behar bezala zainduta edukitzea, noizbehinkako hondakindegirik eta zabortegirik gabe.

Akuiferoak nahiz errekek eta bertako landaretza mantentzea, eta horiek behar baino gehiago ustiatzea saihestea.

Ardoaren nahiz olibondoaren kultura sustatzea eta sinergia positiboak bultzatzea.

Landa inguruan "pabiloien" eraikuntza saihestea eta kontrolatzea. Estetika homogeneizatzea eta horiek kontzentratzea.

Errepidearekiko linea elektriko paraleloek paisaian duten eragina murriztea, ahal den neurrian.

Lurralde horren ezaugarri diren labore-aniztasuna, mugak eta erliebea mantentzea.

Laborantzaren eta baso naturalaren arteko mugak mantentzea.

Nekazaritzarako teknika eta praktikei dagokienez, paisaiarekin bat datozen arauak jartzea.

Gune horretan paisaiaren aldetik garrantzitsuak diren elementuak eraikiak identifikatu, zaharberritu eta seinaleztatzea.

Herritarren parte-hartze aktiboa sustatzea paisaia eraiki eta kudeatze aldera.

Paisaia eskuragarriago jartzea eta paisaiaren ulermena erraztea, horretarako errepide-sarea eta behatokiak jarritz.

Ureztatzeko ura biltegiratzeko putzuak inguruko paisaian integratzea, horretarako zuhaitzak landatuz.

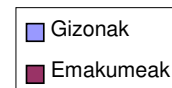
Araba zeharkatzen duen gasbide berria paisaian ahalik eta ondoen integratuko dela bermatzea.

Eraikitako eta proiektatutako errepideak paisaian integratzea, horretarako ezpondetan landareak jarritz.

Tokiko abeltzaintza estentsiboa (ukuiluratu gabea) mantentzea edo horren gainbehera saihestea.

Emakumeak gizonak baino gehiago kezkatzen dira putzuak (1) eta errepideak (2) paisaian integratzea bezalako gaiez. Mugak mantentzea (3) bezalako gaiez, berriz, gutxiago.

HELBURUEN BALORAZIOA ETA BI ETAPETAN IZANDAKO PARTE-HARTZEA SEXUEN ARABERA

Paisaia-kalitatearen helburuak	Gizonak	Emakumeak	Aldea
Gune hori garbi eta behar bezala zainduta edukitzea, noizbehinkako hondakindegirik eta zabortegirik gabe.	3,6	3,5	0,1
Akuiferoak nahiz errekek eta bertako landaretza mantentzea, eta horiek behar baino gehiago ustiatzea saihestea.	3,4	3,2	0,2
Ardoaren nahiz olibondoaren kultura sustatzea eta sinergia positiboak bultzatzea.	3,1	3,2	-0,1
Landa inguruan "pabiloien" eraikuntza saihestea eta kontrolatzea. Estetika homogeneizatzea eta horiek kontzentratzea.	3	2,8	0,2
Errepidearekiko linea elektriko paraleloek paisaian duten eragina murriztea, ahal den neurrian.	3	2,9	0,1
Lurralde horren ezaugarri diren labore-aniztasuna, mugak eta erliebea mantentzea.	2,9	2,6	0,3
Laborantzaren eta baso naturalaren arteko mugak mantentzea.	2,9	3	-0,1
Nekazaritzarako teknika eta praktikei dagokienez, paisaiarekin bat datozen arauak jartzea.	2,9	2,7	0,2
Gune horretan paisaiaren aldetik garrantzitsuak diren elementuak eraikiak identifikatu, zaharberritu eta seinaleztatzea.	2,9	3	-0,1
Herritarren parte-hartze aktiboa sustatzea paisaia eraiki eta kudeatze aldera.	2,8	2,9	-0,1
Paisaia eskuragarriago jartzea eta paisaiaren ulermena erraztea, horretarako errepide-sarea eta behatokiak jarritz.	2,7	2,5	0,2
Ureztatzeko ura biltegitutzeko putzuak inguruko paisaian integratzea, horretarako zuhaitzak landatuz.	2,6	3	-0,4
Araba zeharkatzen duen gasbide berria paisaian ahalik eta ondoen integratuko dela bermatzea.	2,6	2,8	-0,2
Eraikitako eta proiektatutako errepideak paisaian integratzea, horretarako ezpondetan landareak jarritz.	2,5	2,8	-0,3
Tokiko abeltzaintza estentsiboa (ukuiluratu gabea) mantentzea edo horren gainbehera saihestea.	2,4	2,6	-0,2

Euskadiko Paisaia Paisaje de Euskadi

ZURE PAISAIAREN HITZETAN, ZU;
ZURE HITZETAN, PAISAIA.

TU PAISAJE HABLA DE TI.
HABLA POR ÉL.

Eskerrik asko!

Gracias!

